

2016 lapkričio 28

Nr. 11 / 437

Lietuvos
Katalikų Bažnyčios
informacijos centro
leidinys

ISSN 1392-6098

Bažnyčios žinios

Popiežius

- Popiežius Pranciškus
HOMILIJA PER ŠV. MIŠIAS UŽBAIGIANT GAILESTINGUMO JUBILIEJŲ 2

Popiežiaus katechezės

- Popiežius Pranciškus
ATLEIDIMAS ANT KRYŽIAUS (plg. Lk 23, 39–43) 3

Ekumenizmas

- Popiežius Pranciškus
HOMILIJA PER BENDRĄ EKUMENINĘ MALDĄ LIUTERONŲ LUNDO KATEDROJE 5
- BENDRAS PAREIŠKIMAS KATALIKŲ IR LIUTERONŲ REFORMACIJOS
MINĖJIMO PROGA 6
- Popiežiškoji taryba krikščionių vienybei skatinti
Bažnyčių ekumeninės tarybos Tikėjimo ir konstitucijos komisija
KRISTAUS MEILĖ SKATINA MUS SUSITAIKINTI (plg. 2 Kor 5, 14–20)
Medžiaga 2017 m. Maldos už krikščionių vienybę savaitei 7

Homilijos

- ATSISKIRTI NUO NUODĖMIŲ, BET NE NUO ŽMONIŲ / II advento sekmadienis (A) 19
- MŪSŲ ATSIVERTIMAS – ŽENKLAS PASAULIUI / III advento sekmadienis (A) 20
- ŽMOGUS GYVENA VILTIMI / IV advento sekmadienis (A) 21
- TIESA APIE ŽMOGŲ IR DIEVĄ / Kristaus Gimimas (Kalėdos) 22
- ANNO DOMINI / Švč. Mergelė Marija, Dievo Gimdytoja (Naujieji Metai) 23

Straipsniai

- Mons. dr. Algirdas Jurevičius
BAŽNYČIA ŠAUKIASI DIEVO GAILESTINGUMO 24

Bažnyčia Lietuvoje

- Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis 29
- Dievo Gailestingumo Motinos Globos atlydai 30
- Gailestingumo durų uždarymas Lietuvoje 33
- Nuteistųjų Gailestingumo jubiliejus 35
- Kauno arkivyskupijos kunigų konferencijos 36
- Šiaulių vyskupijos kunigų susirinkimas 36
- Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas 40

Bažnyčia pasaulyje

- Popiežius Pranciškus Švedijoje 43

Popiežius Pranciškus

Homilija per šv. Mišias užbaigiant Gailestingumo jubiliejų

Šv. Petro aikštė,
2016 m. lapkričio 20 d.

Mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus, Visatos Valdovo, iškilme vainikuojami liturginiai ir Šventieji Gailestingumo metai. Evangelijoje Jėzaus karališkumas ištis pateikiamas kaip jo išganomojo darbo viršūnė, ir tai daroma stebėtina. „Dievo išrinktasis Mesijas“, „karalius“ (Lk 23, 35. 37) pasirodo be galios ir šlovės: kabo ant kryžiaus, primindamas labiau nugalėtą nei nugalėtoją. Jo karališkumas paradoksus: jo sostas – kryžius, jo vainikas – iš erškėčių, jis neturi skeptro, vietoj jo jam į ranką įspraudžiama nendrė, jis ne tik nevilkia prabangių drabužių, bet ir jo turimi iš jo atimami, ant jo pirštų nežiba žiedai, o jo rankos pervertos vinių, jis neturi lobių, bet parduotas už trisdešimt sidabrinių.

Jėzaus karalystė tikrai ne iš šio pasaulio (plg. Jn 18, 36), bet būtent Jame, kaip sako Paulius antrajame skaitinyje, turime atpirkimą ir atleidimą (plg. Kol 1, 13–14). Juk jo Karalystės didybė yra ne galia šio pasaulio matais, bet Dievo meilė, gebanti visa pasiekti ir pagydyti. Dėl šitos meilės Kristus pasilenkė iki mūsų, apsigyveno mūsų žmogiškajame varge, patyrė mūsų žemiausią būvį – neteisingumą, išdavystę, apleidimą, patyrė mirtį, kapą, pragarą. Šitaip mūsų Karalius nužengė iki Visatos pakraščio, kad apkabintų ir išgelbėtų visa, kas gyva. Mūsų nepasmerkė, nepavergė, nepažeidė mūsų laisvės, bet kelią skynėsi nuolankia meile, kuri visa pakelia, viskuo viliasi ir visa ištveria (plg. 1 Kor 13, 7). Tik tokia meilė nugalėjo ir toliau nugalė mūsų didžiuosius priešininkus – nuodėmę, mirtį, baimę.

Šiandien, broliai ir seserys, skelbiame šią nepakartojamą pergalę, per kurią Jėzus tapo amžiu Valdovu, istorijos Viešpačiu – vien visagale meile, kuri yra Dievo prigimtis, pats jo gyvenimas ir kuri niekada nesibaigia (plg. 1 Kor 13, 8). Džiugiai dalijamės gražumu to, kad Jėzus yra mūsų Karalius: jo meilės viešpatija nuodėmę paverčia malone, mirtį – prisikėlimu, baimę – pasitikėjimu.

Tačiau būtų per maža tikėti, kad Jėzus yra Visatos Valdovas ir istorijos centras, jei jo nepadarytume savo gyvenimo Viešpačiu: visa tai yra tuščia, jei jo nepriimame asmeniškai ir jei nepriimame jo viešpatavimo būdo. Čia mums padeda asmenys, pristatomi šiandienės Evangelijos. Be Jėzaus minimos trys grupės: žiūrinti

tauta, žmonės greta kryžiaus ir šalia Jėzaus nukryžiuoti nusikaltėliai.

Pirmiausia, apie tautą: Evangelijoje sakoma, kad jie „stovėjo ir žiūrėjo“ (Lk 23, 35): niekas nieko nesako, niekas neprieina. Tauta iš tolo žiūri, kas vyksta. Ir tai yra ta pati tauta, kuri dėl savo poreikių grūdosi aplink Jėzų, o šiandien laikosi atstu. Gyvenimo aplinkybės ir neįgyvendinti lūkesčiai ir mus gali gundyti laikytis atokiau nuo Jėzaus karališkumo, nepriimti papiktinimą keliančios jo nuolankios meilės, kuri kelia nerimą, trikdo mūsų „aš“. Užuoat artinėsi ir tapę artimais, labiau linkstame likti prie lango, nuošalyje. Tačiau šventoji tauta, kurios Karalius yra Jėzus, pašaukta sekti jo konkrečios meilės keliu. Kiekvienas kasdien klausime: „Ko iš manęs reikalauja meilė, kur mane kreipia? Kaip savo gyvenimu atsakau Jėzui?“

Kita grupė apima įvairius asmenis – tautos vadovus, kareivius ir vieną nusikaltėlį. Jie visi pajuokia Jėzų. Visi vienodai provokuoja: „Gelbėkis pats!“ (plg. Lk 23, 35. 37. 39). Tai blogesnis gundymas nei tautos. Kaip ir velnias Evangelijos pradžioje (plg. Lk 4, 1–13), jie gundo Jėzų atsisakyti karaliauti Dievo būdu ir priimti pasaulio logiką: nuženk nuo kryžiaus ir sunaikink savo priešus! Jei esi Dievas, parodyk savo galią ir pranašumą! Toks gundymas yra tiesiai prieš meilę nukreipta ataka: „Gelbėkis pats!“ (37 ir 39 eil.) – gelbėk ne kitus, bet save. Įtvirtink savąjį „aš“ savo jėgomis, savo šlove, savo sėkme. Šis gundymas, pirmasis ir paskutinis Evangelijoje, yra baisiausias. Tačiau į šį jo būties būdo puolimą Jėzus nieko neatsako, nereaguoja. Nesigina, nesistengia įtikinti, neužsiima savo karališkumo apologetika. Priešingai, ir toliau myli, atleidžia, išbandymo akimirką išgyvena vienybėje su Tėvo valia, būdamas tikras, kad meilė duos vaisių.

Kad priimtume Jėzaus karališkumą, esame pašaukti kovoti su tokia pagunda; kad taptume vis ištikimesni, turime neatitraukti akių nuo Nukryžiuotojo. O kaip dažnai ir mes ieškome pasaulio siūlomo saugumo! Kaip dažnai jaučiame pagundą nužengti nuo kryžiaus! Galia ir sėkmė atrodo lengvas ir spartus Evangelijos skleidimo būdas, greitai užmirštant tai, kaip veikia Dievo karalystė. Šie Gailestingumo metai mus kvietė iš naujo atrasti centrą, grįžti prie to, kas esminga. Šis gailestingumo metas mus kvietė pažvelgti į tikrąjį mūsų Karaliaus veidą, suspindintį per Velykas, ir iš naujo atrasti jauną ir gražų Bažnyčios veidą, kuris švyti tada, kai ji yra svetinga, laisva, ištikima, neturtinga gėrybių ir turtinga meilės, misionieriaujanti. Gailestingumas, atvedantis mus į Evangelijos šerdį, taip pat ragina atsižadėti įpročių ir papročių, galinčių kliudyti tarnauti Dievo karalystei, ragina orientuotis vien į amžiną bei

nuolankų Jėzaus karališkumą ir nesitaikyti prie netvares karališkumo ir kiekvienos epochos permainingų galybių.

Evangelijoje pasirodo ir dar vienas, Jėzui artimesnis, veikėjas – nusikaltėlis, prašantis jo: „Jėzau, prisimink mane, kai ateisi į savo Karalystę!“ (42 eil.). Šis asmuo, tiesiog žvelgdamas į Jėzų, įtikėjo jo Karalyste. Neužsisklendė savyje, bet su savo ydomis, nuodėmėmis bei sunkumais kreipėsi į Jėzų. Paprašė, kad Jėzus jį prisimintų, ir patyrė Dievo gailestingumą: „Šiandien su manimi būsi rojuje“ (43 eil.). Dievas, jei tik suteikiame jam galimybę, prisimena mus. Jis pasirengęs visiškai ir amžiams panaikinti nuodėmę, nes jo atmintis – kitaip nei mūsų – neįsimena padaryto blogio ir amžinai nelaiko patirtų neteisybių. Dievas atmena ne nuodėmę, bet mus, kiekvieną iš mūsų, savo mylimus vaikus. Ir tiki, jog visada įmanoma pradėti iš naujo, atsikelti.

Prašykime, kad ir mums būtų dovanota tokia atvira ir gyva atmintis. Prašykime malonės, kad niekada neuždarytume gailestingumo ir atleidimo durų, bet mokėtu-

me žengti anapus blogio ir nesutarimų, atverdami visus įmanomus vilties kelius. Kaip Dievas pasitiki mumis kur kas labiau nei esame nusipelnę, lygiai taip ir mes pašaukti žadinti viltį ir suteikti progą kitiems. Todėl net ir tada, kai Šventosios Durys užveriamos, mums visada atlapotos yra tikrosios gailestingumo durys – Jėzaus Širdis. Iš perdurto Prisikėlusiojo šono iki laikų pabaigos trykšta gailestingumas, paguoda ir viltis.

Gausybė piligrimų žengė pro Šventąsias Duris ir toli nuo kasdienių naujienų triukšmo patyrė didžiulį Viešpaties gerumą. Dėkokime už tai ir atminkime, jog gailestingumą patyrėme, kad patys būtume gailestingi, kad taptume tikrais gailestingumo įrankiais. Išvien ženkime gailestingumo keliu. Tegul mus lydi Dievo Motina, stovėjusi prie kryžiaus, pagimdžiusi mus ten kaip švelni Bažnyčios Motina, trokštanti visus surinkti po savo apsiaustu. Kryžiaus papėdėje ji regėjo, kaip gerajam plėšikui buvo atleista, ir kaip savo sūnų priėmė Jėzaus mokinį. Jai, Gailestingumo Motinai, patikime save: nė viena mūsų situacija, nė viena mūsų malda, kreipiamą į jos gailestingą žvilgsnį, neliks be atsako.

Popiežius Pranciškus

Atleidimas ant kryžiaus (plg. Lk 23, 39–43)

2016 m. rugsėjo 28 d.

Jėzaus kančios metu ištartų žodžių viršūnė yra atleidimas. Jėzus atleidžia: „Tėve, atleisk jiems, nes jie nežino, ką darą“ (Lk 23, 34). Tai ne vien žodžiai, jie tampa konkrečiu atleidimo aktu šalia jo buvusiam „gerajam plėšikui“. Šventasis Lukas rašo apie drauge su Jėzumi nukryžiuotus *du nusikaltėlius*, kurie kreipiasi į Jį skirtingai nusiteikę.

Pirmasis nusikaltėlis įžeidinėja Jėzų panašiai, kaip Jį įžeidinėjo žmonės, kaip tautos vadovai; šis nevilties apimtas vargšas žmogus sako: „Argi tu ne Mesijas? Išgelbėk save ir mus!“ Šis šauksmas liudija žmogaus baimę mirties slėpinio akivaizdoje ir tragišką suvokimą, jog tik Dievas gali būti išlaisvinantis atsakymas; todėl neįmanoma įsivaizduoti, kad Dievo siųstasis Mesijas gali kaboti ant kryžiaus nieko nedarydamas, kad išsigelbėtų. Jie to nesuprato. Jie nesuprato Jėzaus *aukos* slėpinio. Vis dėlto Jėzus mus išgelbėjo *likdamas* ant kryžiaus. Mes žinome, kad nelengva „likti ant kryžiaus“, ant mūsų mažo kasdienio kryžiaus. Jis liko ant to didžiojo kryžiaus, išliko toje didžiojoje kančioje ir ten

mus išgelbėjo; ten jis parodė mums savo visagalybę ir ten mums atleido. Ten jis atsiduoda iš meilės, iš ten visiems laikams trykšta mūsų išganymas. Mirdamas ant kryžiaus, Nekaltasis tarp dviejų nusikaltėlių, jis parodo, jog Dievo išgelbėjimas gali pasiekti kiekvieną žmogų visomis sąlygomis, net esant negatyviausiai ir skausmingiausiai būklei. Dievo išgelbėjimas skirtas visiems, neišskiriant nė vieno. Jis dovanojamas visiems.

Štai kodėl šis Jubiliejus yra malonės ir gailestingumo metas visiems – geriesiems ir blogiesiems, sveikiesiems ir kenčiantiems. Prisiminkime palyginimą, kur Jėzus pasakoja apie vestuves, iškeltas krašto didžiūno sūnui. Svečiams nepanorėjus atvykti, jis tarė savo tarnams „Eikite į kryžkeles ir, ką tik rasite, kvieskite į vestuves“ (Mt 22, 9). Mes visi esame pakvieti, *tiek gerieji, tiek blogieji*. Bažnyčia nėra tik tiems, kurie yra geri, atrodo esą geri, arba mano, kad jie geri; Bažnyčia skirta visiems, ir netgi pirmiausia tiems, kurie yra blogi, nes Bažnyčia yra gailestingumas. O šis malonės ir gailestingumo metas primena mums, kad niekas negali mūsų atskirti nuo Kristaus meilės (plg. Rom 8, 39). Visiems prikaustytiems prie ligoninės lovos, užrakintiems kalėjime, patekusiems į karo spąstus aš sakau: žvelkite į Nukryžiuotąjį. Dievas yra su jumis, jis lieka su jumis ant kryžiaus, jis mums visiems dovanoja save kaip Gelbėtojas. Jums, kurie labai kenčiate, aš sakau: Jėzus yra nukryžiuotas už jus, už mus, už kiekvieną. Leiskite Evangelijos galiai

persmelkti jūsų širdį ir jus paguosti, kad duotų jums vilties ir vidinio tikrumo, jog nė vienas nėra atskirtas nuo jo atleidimo. Galbūt manęs paklausite: „Bet, tėve, – argi žmogus, padaręs gyvenime blogų dalykų, turi šansą, kad jam atleista?“ – „Taip, iš tikrųjų. Nė vienas nėra nušalintas nuo Dievo atleidimo. Tačiau jis turi artintis prie Jėzaus atgailos dvasia, trokšdamas būti Jo apkabintas.“

Tai buvo pirmasis nusikaltėlis. *Antrasis yra vadinamas „geruoju plėšiku“*. Jo žodžiai yra nuostabus atgailos pavyzdys, tai katechezė, sutelkta į mokymąsi, kaip prašyti Jėzaus atleidimo. Pirmiausia jis kreipiasi į savo bendrą: „Ir Dievo tu nebijai kentėdamas tą pačią bausmę!“ (Lk 23, 40). Šitaip jis pabrėžia išeities tašką atgailai: tai Dievo baimė. Tai ne *siaubas* Dievo akivaizdoje, ne. Tai sūniška Dievo baimė. Tai ne klaikas, bet Dievui derama pagarba, nes jis yra Dievas. Tai sūniška pagarba, nes jis yra Tėvas. Gerasis nusikaltėlis primena pamatinę nuostatą, atveriančią kelią pasitikėjimui Dievu, suvokiant jo visagalybę ir begalinį gerumą. Tai pasitikinti pagarba, padedanti paruošti erdvę Dievui ir pasitikėti jo gailestingumu.

Tuomet gerasis nusikaltėlis pareiškia apie Jėzaus nekaltumą ir atvirai išpažįsta savo nuodėmę: „Juk mudu teisingai gavome, ko mūsų darbai verti, o šitas nieko blogo nėra padaręs“ (Lk 23, 41). Jėzus yra ant kryžiaus, kad būtų ten su kaltaisiais: savo artumu jis dovanoja jiems išganyką. Tai, kas buvo papiktinimas vadovams ir pirmajam nusikaltėliui, kas piktino ten buvusius ir besišaipiusius iš Jėzaus, priešingai, yra tikėjimo pagrindas gerajam nusikaltėliui. Taip jis tampa malonės liudytoju; įvyksta neįsivaizduojamas dalykas: Dievas taip labai mane pamilo, kad ant kryžiaus mirė dėl manęs. Šio žmogaus tikėjimas jau yra Kristaus malonės vaisius: jo akys įžvelgia Nukryžiuotajame Dievo meilę jam, vargšui nusidėjėliui. Tiesa, jis buvo nusikaltėlis, plėšikas, per gyvenimą grobė. Tačiau galiausiai jis ap-

gailestavo dėl to, ką padarė, ir matydamas Jėzų, tokį gerą ir gailestingą, jis sugebėjo *pasigrobt* dangų: šis vyras yra tikrai šaunus grobikas!

Gerasis nusikaltėlis galiausia tiesiai kreipėsi į Jėzų prašydamas jo pagalbos: „Jėzau, prisimink mane, kai ateisi į savo Karalystę“ (Lk 23, 42). Jis kupinas pasitikėjimo kreipiasi vardu „Jėzau“ ir kartu išpažįsta, ką šis vardas reiškia, „Viešpats išgelbėja“: štai ką reiškia vardas „Jėzus“. Tas vyras prašo, kad Jėzus jį atsimintų. Šiame pasakyme tiek daug švelnumo, tiek daug žmogiškumo! Žmogui reikia, kad jis nebūtų apleistas, kad Dievas visuomet būtų arti. Šitaip pasmerktasis mirti tampa pavyzdžiu krikščioniui, pasitikinčiam Jėzumi; jis taip pat tampa pavyzdžiu Bažnyčiai, kuri dažnai liturgijoje šaukiasi Viešpaties: „Atmink... Atmink savo meilę.“

Gerasis nusikaltėlis kalba apie ateitį sakydamas: „kai ateisi į savo Karalystę“, tačiau Jėzus atsako neversdamas laukti. Jis sako: „Šiandien su manimi būsi rojuje“ (43 eil.). Kryžiaus valandą Kristaus išgelbėjimas pasiekia viršūnę. Jo pažadas gerajam nusikaltėliui atskleidžia, kad įvykdyta jo misija: gelbėti nusidėjėlius. Savo tarnystės pradžioje Nazareto sinagogoje Jėzus paskelbė išvadavimą belaisviams (Lk 4, 18). Jeriche, viešo nusidėjėlio Zachiejaus namuose, Jėzus paskelbė, kad „Žmogaus Sūnus“ – tai yra jis pats – „atėjo ieškoti ir gelbėti, kas buvo pražuvę“ (Lk 19, 10).

Ant kryžiaus jo paskutinis aktas patvirtina šio išgelbėjimo plano išsipildymą. Nuo pradžios iki pabaigos jis apsidėjęs kaip gailestingumas, apsidėjęs kaip galutinis ir neatšaukiamas Tėvo meilės įsikūnijimas. Jėzus iš tikrųjų yra Tėvo gailestingumo veidas. Gerasis nusikaltėlis kreipėsi į jį vardu „Jėzau“. Tai trumpas kreipinys, ir mes visi galime jį dažnai per dieną kartoti sakydami: „Jėzau.“ Visai paprastai: „Jėzau.“ Darykime tai visą dieną.

Nauji leidiniai

Popiežiškoji naujosios evangelizacijos taryba. Gailestingumo palyginimai. – Vilnius: *Magnificat* leidiniai, 2016. – 104 p.

Popiežiškosios naujosios evangelizacijos tarybos parengtoje knygoje „Gailestingumo palyginimai“ aptariami aštuoni Luko evangelijos palyginimai apie Dievo gailestingumą. Gilindamiesi į šiuos palyginimus, atveriančius naujus Evangelijos kelius, tarsi iš naujo išgirstame Jėzaus mokymą, vedantį mus meilės Dievui ir artimui link.

„Šiuose palyginimuose pirmiausia pabrėžiamas Tėvo džiaugsmas atleidimo akimirka. Viskas jame byloja apie gailestingumą ir atjautą“ (Popiežius Pranciškus, bulė *Misericordiae Vultus*, 8–9).

Popiežius Pranciškus

Homilija per bendrą ekumeninę maldą liuteronų Lundo katedroje

2016 m. spalio 31 d.

„Pasilikite manyje, tai ir aš jūmyse pasiliksiu“ (Jn 15, 4). Šie žodžiai, Jėzaus ištarti Paskutinės vakarienės aplinkoje, leidžia mums prisiglausti prie Jėzaus širdies prieš pat jo galutinį pasiaukojimą ant kryžiaus. Galime pajusti jo iš meilės mums tvinksinčią širdį bei jo troškimą, kad visi, kurie į jį tiki, būtų viena. Jis sako mums, kad jis yra tikrasis vynmedis, o mes – šakelės ir kad taip, kaip jis yra susivienijęs su Tėvu, lygiai taip ir mes turime likti susivieniję su juo, jeigu norime duoti vaisių.

Šiame maldos susitikime Lunde norime parodyti savo bendrą troškimą likti viena su Kristumi, kad turėtume gyvenimą. Prašome: „Viešpatie, padėk mums savo malone būti vieningesniems su tavimi, kad išvien veiksmingiau liudytume tikėjimą, viltį ir meilę.“ Šitai yra ir metas padėkoti Dievui už tai, jog gausybė mūsų brolių bei seserų, taip pat įvairių bažnytinių bendruomenių nesusitaikė su susiskaldymu, bet išlaikė gyvą susitaikinimo tarp tų, kurie tiki į vieną Viešpatį, viltį.

Katalikai ir liuteronai, mes drauge pajudėjome susitaikinimo keliu. Kartu minėdami 1517 m. Reformaciją, dabar turime naują progą toliau žengti bendru keliu, įgijusiu pavidalą per pastaruosius penkiasdešimt dialogo tarp Pasaulinės liuteronų federacijos ir Katalikų Bažnyčios metų. Negalime taikstyti su atsiskyrimo vienu nuo kitų nulemtu susiskaldymu bei atitolimu. Turime galimybę atitaisyti lemtingą mūsų istorijos akimirką įveikdami ginčus bei nesutarimus, dažnai trukdžiusius vieniems kitus suprasti.

Jėzus mums sako, jog Tėvas yra *vynininkas* (plg. 1 eil.), prižiūrintis ir apgenėjantis vynuogyną, kad jis duotų daugiau vaisių (plg. 2 eil.). Tėvas nuolatos rūpinasi mūsų santykiu su Jėzumi, kad tikrai būtume viena su juo (plg. 3 eil.). Žvelgia į mus, o jo meilus žvilgsnis skatina mus apvalyti savo praeitį ir šiandien darbuotis siekiant būsimos vienybės, kurios jis taip trokšta.

Mes irgi turime, meilės kupini, sąžiningai pažvelgti į savo praeitį ir pripažinti klaidą bei prašyti atleidimo: mūsų teisėjas yra vien Dievas. Sąžiningai ir kupini meilės turime pripažinti, kad mūsų susiskaldymas nutolino mus nuo Dievo tautos, kuri iš prigimties trokšta vienybės, pirminės nuojautos ir kad ji istorijos tėkmėje įtvirtino veikiau pasaulio galingieji, bet ne Dievo

tauta, kuriai visur ir visada reikia jos Gerojo Ganytojo saugaus ir švelnaus vadovavimo. Vis dėlto abi pusės nuoširdžiai norėjo išpažinti ir ginti tikrąjį tikėjimą, tačiau sykiu privalu suvokti, jog iš baimės ar neigiamo išankstinio nusistatymo tikėjimo, kitų išpažįstamo skirtingais akcentais ir skirtingomis kalbomis, atžvilgiu dažnai užsisklendžiame savyje. Popiežius Jonas Paulius II sakė: „Turime vadovautis ne siekiu būti istorijos teisėjais, bet vien noru geriau suprasti įvykius ir tapti tiesos nešėjais“ (Laiškas kardinolui Johannesui Willebrandsui, Sekretoriato krikščionių vienybei skatinti pirmininkui, 1983 m. spalio 31 d.). Dievas yra vynininkas, nepaprastai meiliai prižiūrintis ir saugantis vynuogyną; leiskimės būti išjudinami Dievo žvilgsnio. Jis trokšta vienintelio dalyko – kad kaip gyvos šakelės pasiliktume jo Sūnuje Jėzuje. Iš naujo žvelgdami į praeitį, siekiame ne pataisyti tai, kas negrižtamai nutiko, bet „kitaip papasakoti istoriją“ (Liuteronų ir Romos katalikų komisija vienybės klausimais. Nuo konflikto prie bendrystės [2013 m. birželio 17 d.], 16).

Jėzus mums primena: „Nuo manęs atsiskykę, jūs negalite nieko nuveikti“ (Jn 15, 5). Jis yra tas, kuris mums padeda ir skatina mus ieškoti būdų padaryti vienybę vis akivaizdesne tikrove. Persiskyrimas neabejotinai buvo didžiulis kančių ir nesupratingumo šaltinis, tačiau sykiu privertė mus nuoširdžiai suvokti, kad be Jo negalime nieko nuveikti, ir suteikė galimybę geriau suprasti kai kuriuos mūsų tikėjimo aspektus. Kupini dėkingumo pripažįstame, kad Reformacija padėjo pastūmėti Šventąjį Raštą labiau į Bažnyčios gyvenimo centrą. Bendrai klausantis Dievo žodžio Šventajame Rašte, Katalikų Bažnyčios ir Pasaulinės liuteronų federacijos dialoge padaryta svarbių žingsnių. Prašome Viešpaties, kad jo žodis išlaikytų mus vieningus, nes jis yra maisto bei gyvybės versmė; be jo įkvėpimo nieko negalime nuveikti.

Martino Lutherio dvasinė patirtis kelia mums klausimus ir primena, jog be Dievo negalime nieko nuveikti. „Kaip man pasiekti maloningą Dievą?“ Šis klausimas Lutherį kamavo be paliovos. Klausimas, koks yra de-ramas santykis su Dievu, yra esminis gyvenimo klausimas. Kaip žinome, Lutheris šį gailestingąjį Dievą atrado įsikūnijusio, numirusio ir prisikėlusio Jėzaus Kristaus Gerojoje Naujienoje. Sąvoka „vien Dievo malone“ mums primenama, kad iniciatyvą visada rodo Dievas ir kad ji visada pirmesnė už bet kurį žmogaus atsaką, net ir tada, kai jis mėgina tą atsaką sužadinti. Vadinas, mokymu apie nuteisinimą išreiškiama žmogaus egzistencijos Dievo akivaizdoje esmė.

Jėzus užtaria mus Tėvui kaip tarpininkas ir meldžia savo mokinių vienybės, „kad pasaulis įtikėtų“ (Jn 17,

21). Būtent tai mus guodžia ir akina vienyti su Jėzumi bei primygtinai prašyti: „Dovanok mums vienybę, kad pasaulis įtikėtų tavo gailestingumo galia.“ Štai tokio liudijimo pasaulis laukia iš mūsų. Mes, krikščionys, įtikinamai liudysime gailestingumą tiek, kiek atleidimas, atsinaujinimas ir susitaikinimas bus kasdienė mūsų patirtis. Išvien galime skelbti ir konkrečiai bei džiugiai rodyti Dievo gailestingumą, gindami kiekvieno asmens kilnumą bei tam tarnaudami. Be tokios tar-

nystės pasauliui ir pasaulyje krikščionių tikėjimas yra nepilnas.

Liuteronai ir katalikai meldžiamės šioje katedroje suvokdami, kad be Dievo negalime nieko nuveikti; prašome jo pagalbos būti gyvais, su juo susivienijusiais nariais, kuriems visada reikia jo malonės, kad drauge galėtume nešti jo žodį į pasaulį, jaučiantį jo švelnumo bei gailestingumo poreikį.

Bendras pareiškimas katalikų ir liuteronų Reformacijos minėjimo proga

2016 m. spalio 31 d., Lundas

„Pasilikite manyje, tai ir aš jumyse pasiliksiu. Kaip šakelė negali duoti vaisiaus pati iš savęs, nepasilikdama vynmedyje, taip ir jūs bevaisiai, nepasilikdami manyje“ (Jn 15, 4).

Dėkinga širdimi

Šiuo bendru pareiškimu reiškiamo džiugesio kupiną dėkingumą Dievui už bendros maldos akimirką Lundo katedroje ir Reformacijos penkių šimtų metų sukakties minėjimo pradžią. Penkiasdešimt nuolatinio ir vaisingo dialogo tarp katalikų ir liuteronų metų padėjo įveikti daug skirtumų ir sustiprino tarpusavio supratimą bei pasitikėjimą tarp mūsų. Sykiu tapome vieni kitiems artimesni bendrai tarnaudami artimui, dažnai kančios bei persekiojimo sąlygomis. Puoselėdami dialogą ir bendrai liudydami, pasidarėme vieni kitiems nebe svetimi ir suvokėme, jog tai, kas mus vienija, pranoksta tai, kas skiria.

Nuo konflikto prie bendrystės

Būdami labai dėkingi už dvasines ir teologines dovanas, gautas per Reformaciją, Kristaus akivaizdoje išpažįstame ir apgailime tai, kad liuteronai ir katalikai sužeidė Bažnyčios regimą vienybę. Teologinius skirtumus lydėjo išankstiniai nusistatymai ir konfliktai, o religija buvo palenкта politiniams tikslams. Mūsų bendras tikėjimas į Jėzų Kristų ir mūsų krikštas reikalauja mūsų kasdienio atsivertimo, kuris leistų atmes- ti istorinius nesutarimus bei konfliktus, kliudančius sutaukinimo tarnybai. Nors praeities pakeisti neįmanoma, perkeisti galima atmintį ir tai, kaip atmenama. Meldžiame mūsų žaizdų ir prisiminimų, temdančių mūsų požiūrį vienas į kitą, išgydymo. Kategoriskai

atmetame bet kurią neapykantą bei prievartą, ankstesnes ir esamas, pirmiausia tas, kurios reikštos religijos vardu. Šiandien girdime Dievo įsakymą atsisakyti visų konfliktų. Pripažįstame, jog esame malonės išlaisvinti žengti keliu, vedančiu bendrystės, į kurią nuolatos kviečia Dievas, link.

Įsipareigojimas bendrai liudyti

Įveikdami mus slegiančius istorijos epizodus, įsipareigojame bendrai liudyti gailestingą Dievo malonę, apreikštą nukryžiuotame ir prisikėlusiam Kristuje. Suvokdami, jog tai, kokie mūsų santykiai, atsiliepia mūsų Evangelijos liudijimui, įsipareigojame toliau augti krikšte besišaknijančia bendryste, stengdamiesi pašalinti likusias kliūtis, trukdančias siekti visiškos vienybės. Kristus trokšta, kad būtume viena, taip viena, kad pasaulis įtikėtų (plg. Jn 17, 21).

Daug mūsų bendruomenių narių trokšta Eucharistijos priėmimo prie vieno stalo, kaip konkrečios visiškos vienybės apraiškos. Išgyvename skausmą tų, kurie, dalydamiesi visu gyvenimu, negali dalytis Dievo atperkamuoju artumu prie Eucharistinio stalo. Pripažįstame savo bendrą pastoracinę atsakomybę atsiliepti į tą mūsų tautos dvasinį alkį bei troškulį būti viena Kristuje. Karštai trokštame, kad Kristaus Kūno žaizdos būtų užgydytos. Šito siekiame savo ekumeninėmis pastangomis, kurias ir toliau dėsime – taip pat atnaujindami įsipareigojimą plėtoti teologinį dialogą.

Meldžiame Dievą, kad katalikai ir liuteronai mokėtų išvien liudyti Jėzaus Kristaus Evangeliją, kviesdami žmoniją išgirsti bei priimti gerąją naujieną apie Dievo atperkamąjį veikimą. Prašome Dievo suteikti įkvėpimo, drąsos ir jėgų toliau drauge žengti tarnaujant, ginant žmogaus, pirmiausia vargšų, kilnumą bei teises, siekiant teisingumo ir atsisakant visų smurto formų. Dievas mus kviečia, kad būtume artimi tiems, kurie trokšta orumo, teisingumo, taikos ir susitaikinimo. Ypač šiandien keliame savo balsą reikalaudami padaryti galą

smurtui bei ekstremizmui, kamuojantiems daug šalių bei bendruomenių ir nesuskaičiuojamą gausybę brolių ir seserų Kristuje. Raginame liuteronus ir katalikus išvien darbuotis priimant ateivius, padėti tiems, kurie bėga nuo karų bei persekiojimų, ir ginti pabėgėlių bei prieglobsčio ieškančiųjų teises.

Šiandien labiau nei kada nors anksčiau suvokiame, kad mūsų bendra tarnystė pasaulyje turi aprėpti visą kūriniją, kenčiančią nuo išnaudojimo ir nepasotinamo godumo padarinių. Pripažįstame būsimųjų kartų teisę mėgautis pasauliu, šio Dievo kūrinio visomis potencialėmis galimybėmis ir grožiu. Meldžiame perkeisti širdis ir protus, kad kūriniją mylėtume ir ja atsakingai rūpintumės.

Viena Kristuje

Šia palankia proga reiškiamo savo padėką įvairių pasaulio krikščioniškųjų bendrijų ir asociacijų nariams, kurie čia dalyvauja ir vienijasi su mumis malda. Atnaujindami savo įsipareigojimą žengti nuo konfliktų

prie bendrystės, tai darome kaip nariai Kristaus vieatinio Kūno, į kurį esame įtraukti per krikštą. Kviečiame mūsų ekumeninius partnerius priminti mums mūsų įsipareigojimus ir tam padrašinti. Prašome jų toliau už mus melstis, žengti kartu su mumis, padėti mums laikytis savo religinių įsipareigojimų, kuriuos šiandien išreiškiame.

Kreipimasis į viso pasaulio katalikus ir liuteronus

Kreipiamės į visas liuteronų ir katalikų parapijas ir bendruomenes ragindami jas būti drąsias ir kūrybingas, linksmas ir kupinas viltingų ketinimų toliau tęsti mūsų laukiančią didžiąją kelionę. Įveikdama visus praeities konfliktus, dieviškoji vienybės tarp mūsų dovana stiprins bendradarbiavimą ir gilins mūsų solidarumą. Artindamiesi tikėjimu prie Kristaus, drauge melddamiesi, įsiklausydami vienas į kitą, įgyvendindami Kristaus meilę savo santykių srityje, mes, katalikai ir liuteronai, atsiversime Trivienio Dievo galiai. Šaknydamiesi Kristuje ir liudydami jį, atnaujiname savo pasiryžimą būti ištikimais Dievo begalinės meilės visai žmonijai šaukliais.

Popiežiškoji taryba krikščionių vienybei skatinti Bažnyčių ekumeninės tarybos Tikėjimo ir konstitucijos komisija

Kristaus meilė skatina mus susitaikinti (plg. 2 Kor 5, 14–20)

Medžiaga 2017 m. Maldos už krikščionių vienybę savaitei

MALDOS UŽ KRIKŠČIONIŲ VIENYBĘ ORGANIZATORIAMS

Ieškoti vienybės – pareiga per visus metus

Tradicionis laikotarpis Maldos už krikščionių vienybę savaitei švęsti Šiaurės pusrutulyje yra sausio 18–25 d. Šią datą 1908 m. pasiūlė tėvas Paulas Wattsonas, nes ji yra tarp Šv. Petro katedros ir Šv. Pauliaus atsivertimo švenčių, todėl reikšminga simboliškai. Pietų pusrutulyje sausis yra atostogų metas, todėl Bažnyčia Maldos savaitę švenčia kitu laiku, pavyzdžiui, Sekminių laikotarpiu (kaip 1926 m. pasiūlė Tikėjimo ir konstitucijos sąjūdis), kuris irgi simboliškai reikšmingas Bažnyčios vienybei.

Atsižvelgdami į Savaitės datos lankstumą, raginame tikinčiuosius čia pateikiamą medžiagą laikyti kvietimu

per visus metus surasti progų Bažnyčių jau pasiektam bendrystės lygiui išreikšti ir išvien melsti visiškos vienybės, kurios trokšta pats Kristus.

Naudojimasis tekstu

Bažnyčios ir krikščionių bendruomenėms, Maldos savaitę švenčiančioms viena bendra liturgija, pateikiama liturginių apeigų tvarka.

Bažnyčios ir krikščionių bendruomenės Maldos savaitės tekstus taip pat gali įtraukti į savo liturgines apeigas. Dievo žodžio ekumeninio šventimo maldomis, „aštuoniomis savaitėmis“, taip pat muzika ir papildomomis maldomis galima naudotis vadovaujantis savo įžvalgumu.

Bendruomenės, švenčiančios Maldos savaitę visomis aštuondienio dienomis, savo maldos metu gali pasinaudoti „aštuonių dienų“ teminėmis idėjomis.

Trokštantys Maldos savaitės tema pasigilinti Biblijoje gali kaip pagrindą pasinaudoti tekstais bei apmąstymais, pateiktais „aštuoniose dienose“. Kiekvieną dieną susitikimas gali suteikti progą suformuluoti baigiamąją užtarimo maldą.

Trokštantiems privačiai melstis už krikščionių vienybę ši tekstinė medžiaga nurodo gaires maldos intencijoms.

Primename, kad kiekvieną dieną meldžiamės drauge su kitais tikinčiaisiais kitose pasaulio dalyse dėl didesnės ir regimesnės Kristaus Bažnyčios vienybės.

TEOLOGINIS-PASTORACINIS ĮVADAS

Kristaus meilė skatina mus susitaikinti
(plg. 2 Kor 5, 14–20)

Vokietija – Liuterio reformos žemė

1517 m. Martynas Liuteris, paskelbdamas savo 95 tezes, išreiškė susirūpinimą dėl to, ką laikė savo meto Bažnyčios piktnaudžiavimu. 2017-ieji yra to Reformacijos sąjūdžiams esmingai svarbaus įvykio, keliems šimtmečiams paženklinusio Vakarų Bažnyčios gyvenimą, 500-osios metinės. Šis įvykis ilgą laiką ligi pat mūsų dienų buvo ginčus kelianti tema santykių tarp Bažnyčių Vokietijoje istorijoje. Vokietijos Evangelikų Bažnyčia (EKD) ėmė rengtis šiai sukakčiai nuo 2008 metų, kasmet dėmesį sutelkdama į kurį nors konkretų Reformacijos aspektą, pavyzdžiui, Reformaciją ir politiką, Reformaciją ir ugdymą. EKD taip pat pakvietė ekumeninius partnerius įvairiais lygmenimis prisidėti prie šio įvykio paminėjimo 2017 metais.

Po ilgų, kartais sunkių, diskusijų Bažnyčios Vokietijoje sutarė Reformacijos įvykį ekumeniškai paminėti Kristaus švente (*Christusfest*). Jei kaip krikščionių tikėjimo šerdis būtų akcentuojamas Jėzus Kristus ir jo atperkamasis darbas, tai tada minėjime galėtų dalyvauti visi EKD ekumeniniai partneriai (katalikai, ortodoksai, baptistai, metodistai, menonitai ir kiti).

Turint galvoje, kad Reformacijos istorija paženklinta skausmingų pasidalijimų, šitai yra reikšmingas pasiekimas. Liuteronų ir katalikų komisija dėl vienybės neuilstamai darbavosi siekdama minėjimo bendro supratimo. Jos svarbiame pranešime „Nuo konflikto prie bendrystės“ pripažįstama, kad abi tradicijos artinasi prie šios sukakties ekumeninėje epochoje penkiasdešimties metų dialogui davus teigiamų vaisių ir naujaip suvokdamos savo istoriją bei teologiją. Įžiūrėdami Reformacijos teologinių stimulų poleminius aspektus, katalikai dabar geba išgirsti Liuterio iššūkį šiandienei Bažnyčiai, pripažindami jį „Evangelijos liudytoju“ („Nuo konflikto prie bendrystės“, 29). Ir štai po abipusių pasmerkimų bei juodinimų šimtmečių krikščionys liuteronai ir katalikai 2017 m. pirmąkart drauge paminės Reformacijos pradžią.

Iš to sutarimo ir atsižvelgiant į platesnį ekumeninį kontekstą išplaukia tvirta šių metų Maldos už krikščionių vienybę tema: „Kristaus meilė skatina susitaikinti“ (plg. 2 Kor 5, 14–20).

Krikščioniškųjų Bažnyčių Vokietijoje darbo bendrija (ACK) ir Reformacijos jubiliejus

1517-iesiems paminėti Krikščioniškųjų Bažnyčių Vokietijoje darbo bendrija pradėjo daug projektų. Vieno iš jų, pavadinto „Iš naujo atrask Biblijos lobius“, vaisius buvo nedidelis leidinys, kuriame visos ACK narės Bažnyčios, atmindamos svarbą, kurią Martynas Liuteris skyrė Biblijai, nusakė savo požiūrį į Bibliją. Be to, ACK atliko simbolinę „piligriminę kelionę“ į įvairias Bažnyčias nares Vitenberge; kiekviena aplankyta bendruomenė išreiškė bei šventė savo savitą santykį su Biblija. 2015 m. balandį ACK surengė konferenciją „Negrįžtamai suskilę? Palaimintas atsinaujinimas? – 500 Reformacijos metų žvelgiant iš įvairių ekumeninių perspektyvų“, kurios darbai buvo išspausdinti.

Būtent šios sukakties kontekste Krikščioniškųjų Bažnyčių Vokietijoje darbo bendrija (ACK), pakviesta Bažnyčių ekumeninės tarybos, prisiėmė užduotis parengti tekstinę medžiagą 2017 metų Maldos už krikščionių vienybę savaitei. Komisija, kurią sudarė įvairių Bažnyčių atstovai, 2014–2015 metais triskart susirinko tekstų parengti. Ypatingas dėmesys skirtas Savaitės bendros liturgijos tekstui. Medžiaga siekiama pasitarnauti bendrajam Maldos savaitės tikslui ir sykiu paminėti liuteriškąją Reformaciją.

2017 m. Maldos už krikščionių vienybę savaitės tema

Vokietijos nacionaliniam organizaciniam komitetui susirinkus 2014 m. rudenį, labai greitai tapo aišku, kad 2017 m. Maldos savaitei skirtoje medžiagoje akcentuoti du dalykai: viena vertus, tai turėtų būti Dievo meilės ir malonės šventimas, „žmonijos nuteisinimas vien per malonę“, atspindintis pagrindinį Martyno Liuterio Reformacijos paženklintų Bažnyčių rūpestį. Kita vertus, medžiagoje taip pat pripažintinas skausmas, sukeltas gilaus Bažnyčios susiskaldymo, įvardijant kaltę ir siūlant progą žengti susitaikinimo link.

Galiausiai 2017 metų temą pasiūlė popiežiaus Pranciškaus apaštališkojo paraginimo *Evangelii gaudium* citata 9-ojoje pastraipoje: „Kristaus meilė valdo mus.“ Remdamasis šia eilute (2 Kor 5, 14) ir atsižvelgdamas į Antrojo laiško korintiečiams 5-ojo skyriaus kontekstą, vokiečių komitetas suformulavo 2017 m. Maldos savaitės temą.

Biblijos tekstas: 2 Kor 5, 14–20

Biblijos tekste pabrėžiama, kad sutaikinimas yra Dievo dovana, skirta visai kūrinijai. „Dievas Kristuje sutaikino su savimi pasaulį, nebeįskaito žmonių nusikaltimų ir patikėjo mums sutaikinimo žinią“ (19 eil.). Dėl tokio Dievo veiksmo asmuo, sutaikintas Kristuje, savo ruožtu yra pašauktas skelbti sutaikinimą žodžiais ir darbais: „Kristaus meilė valdo [skatina] mus.“ „Taigi Kristaus

vietoj einame pasiuntinių pareigas, tarsi pats Dievas ragintų per mus. Kristaus vardu maldaujame: *Susitai-kinkite su Dievu!*“ (20 eil.). Tekste pabrėžiama, kad tas sutaikinimas nėra be aukos. Kristus atidavė savo gyvybę ir numirė už visus. Sutaikinimo pasiuntiniai panašiai pašaukti jo vardu irgi atiduoti savo gyvenimą. Jie gyvena nebe sau, bet tam, kuris už juos mirė.

Aštuonios dienos ir ekumeninis šventimas

Remiantis 2 Kor 5, 14–20 tekstu, aštuonių dienų apmąstymai, plėtojantys kai kuriuos pavienių eilučių teologinius aspektus, struktūruojami šitaip:

- Pirma diena: Vienas mirė už visus
- Antra diena: Gyventi nebe sau
- Trečia diena: Nebenorime nė vieno pažinti kūno požiūriu
- Ketvirta diena: Kas buvo sena – praėjo
- Penkta diena: Štai atsirado nauja
- Šešta diena: Dievas sutaikino su savimi pasaulį
- Septinta diena: Sutaikinimo skelbimas
- Aštunta diena: Susitaikinti su Dievu

Ekumeninėje liturgijoje švenčiama tai, kad Dievas Kristuje sutaikino su savimi pasaulį. Šio įvykio šventimo metu prieš skelbiant Dievo žodį ir semiant iš Dievo atleidimo bedugnio šaltinio išpažintina mūsų nuodėmė. Tik tada pajėgsime liudyti pasauliui, kad susitaikinimas galimas.

DIEVO ŽODŽIO EKUMENINIS ŠVENTIMAS

Ižanga

Kristaus meilė skatina susitaikinti
(plg. 2 Kor 5, 14–20)

Reformacijos 500-ųjų metinių minėjimas

Bažnyčios Vokietijoje nutarė šią sukaktį paminėti kaip ekumeninį Kristaus šventimą (*Christusfest*). Reformacija suteikė progą naujaip pažvelgti į išganymą per malonę tikint į Jėzų Kristų. Džiaugiamės išganymu, Dievo atliktu per Kristaus kryžių, nugalintį susiskaldymus ir suburiantį mus draugėn. Šiuo šventimu viešai išpažįstamos Reformaciją lydėjusios susiskaldymo nuodėmės ir prašoma atleidimo už jas. Liturgijoje bus aukštinamas Kristus ir jo sutaikinimo aktas, akinantis susiskaldžiusius krikščionis tapti Kristaus pasiuntiniais ir sutaikinimo tarnais.

Ekumeninio šventimo turinys

Tema „Kristaus meilė skatina mus susitaikinti“ švenčiamas neatšaukiamas sutaikinimas, mūsų gautas per tikėjimą į Jėzų Kristų. Kristaus meilė tampa varomąja jėga, skatinančia mus žengti nuo susiskaldymo susitaikinimo aktų link.

Psalmėmis bei giesmėmis esame suvienijami Jėzaus vardu ir šloviname Viešpatį už įstabius darbus. Išpažįstame savo susiskaldymo nuodėmes ir prašome atleidimo. Dievo žodžio skelbimu iškeliamas aikštėn Kristus, to, kuris „vienas mirė už visus“ (14 eil.), sutaikinamasis veikimas. Tikintieji į šią gerąją naujieną atsiliepia priimdami pašaukimą būti sutaikinimo tarnais.

Simboliniai veiksmai liturginio šventimo metu

Siena

1989 m. griuvo Berlyno siena. Griūtis prasidėjo sulig Maldos už taiką sąjūdžiu Vokietijos Demokratinėje Respublikoje. Žmonės languose ir tarpduriuose statė žvakes ir meldėsi už laisvę. Horstas Sindermannas, vienas iš Vokietijos Demokratinės Respublikos vadovų iki 1989 metų, pareiškė: „Viską numatėme. Viskam pasirengėme, tik ne žvakėms ir maldoms.“ Štai kodėl krikščionių susiskaldymas ir trokšamas susitaikinimas vaizduojami sienos pastatymu ir sugriovimu. Tai gali tapti vilties ženklu visur, kur susiskaldymas atrodo neįveikiamas. Simbolinės sienos statydinimas išpažįstant savo nuodėmę, jos stovėjimas skelbiant Dievo žodį ir galiausiai jos nugriovimas iš jos kaip vilties ženklą suformuojant kryžių įkvepia mums drąsos įvardyti šiuos baisius susiskaldymus bei įveikti juos padedamiems Dievo.

Reikiama medžiaga ir nurodymai, kaip pastatyti ir nugriauti sieną

„Susikaldyti mūsų nuodėmės“: po trumpos įžangos keli liturginio susirinkimo dalyviai pastato sieną, vaizduojančią nuodėmę ir susiskaldymus, kuriuos išpažįstame. Sieną lieka per apeigas stovėti iki dalies „Atsiliėpkime tikėjimu – gyvenkime susitaikinę“. Šią akimirką sienos akmenys paimami ir iš jų suformuojamas kryžius.

Priklausomai nuo apeigų patalpos dydžio, šiam simboliniam veiksmui reikės dvylikos vienodo dydžio dėžių (pavyzdžiui, batų ar transportavimo dėžių), apvyniotų pakavimo popieriumi, kad atrodytų kaip akmenys. Ant kiekvienos dėžės fasadinės pusės užrašytina viena raktinė sąvoka (meilės stygius, neapykanta arba nepagarba, neteisingas kaltinimas, diskriminacija, persekiojimas, sulaužyta bendrystė, nepakanta, religiniai karai, piktnaudžiavimas galia, susvetimėjimas, puikybė). Tariant nuodėmės pavadinimą, atitinkamas „akmuo“ nešamas į priekį sienai statyti. Po tylos akimirkos tikintysis, nunešęs akmenį, perskaito prašymą atleisti. Į tai susirinkimas atsako: „Atleisk mums mūsų nuodėmes, kaip ir mes atleidžiame savo kaltininkams.“

Paskelbus Dievo žodį ir pasakius homiliją, kalbama sutaikinimo malda. Ardant sieną ir akmenis dėliojant

kryžiaus forma, giedama sutaikinimo giesmė arba kryžių šlovinanti giesmė.

Švenčiant nedidelėmis grupėmis, galima pasirinkti kitokią liturgiją sienos simboliką papildant ar net pakeičiant asmeniniais liudijimais: pirmoje dalyje, kai statydinama siena, liudijimais įvardytinos skausmingos situacijos, o sieną griauinant liudytiną patirtą susitaikinimą ar išgijimo aktai.

Žvakių apeigos

Po *Credo* siūlomos keturios užtarimo maldos. Po kiekvienos maldos trys liturginio susirinkimo dalyviai prisideda savo žvakes nuo pagrindinės žvakės (pavyzdžiui, Velykų žvakės) ir lieka stovėti prie kryžiaus ligi dalies „Išsiunčiami Kristaus“. Perskaičius išsiuntimo žodžius, dvylika tikinčiųjų dalijasi savo žvakelių liepsna su visais susirinkimo dalyviais, kol kiekvienas tikintysis turi degančią žvakę. Šventimas užbaigiamas palaiminimu ir išsiuntimu į misiją.

Šventimo struktūra

C: celebrantas

S: skaitovas

V: visi

I. Susirinkę Jėzaus vardu

Ižanginiai himnai (pasirinktini atsižvelgiant į vietinę aplinką)

Procesija su Biblija ar Skaitinių knyga

Pradžia

C: Vardan Dievo – Tėvo ir Sūnaus, ir Šventosios Dvasios.

V: Amen.

C: Dievo, sutaikinusio mus su savimi per Kristų, malonė ir ramybė tebūna su jumis visais (plg. 2 Kor 5, 18).

V: Ir su tavimi.

Ižanginiai žodžiai

C: Brangūs broliai ir seserys Kristuje! Šiais metas daug krikščionių ir daug Bažnyčių švenčia Reformacijos sukaktį. Apaštalas Paulius mums primena, kad Dievas sutaikino mus su savimi per Jėzų Kristų ir kad Kristaus meilė skatina mus būti sutaikinimo tarnais. Visi kartu garbinkime ir šlovinkime Dievą Šventosios Dvasios vienybėje.

98-oji psalmė (giedama) arba šlovinimo himnas

II. Suskaldyti mūsų nuodėmių (nuodėmių išpažinimas)

Kvietimas išpažinti nuodėmes

C: Bažnyčioje, kuriai reikia nuolatos giliau atsiversti į savo Galvą – Kristų, amžių tėkmėje buvo daug atsinau-

jinimo sąjūdžių. Kartais šie sąjūdžiai to nenorėdami atnešdavo susiskaldymų. Šitai prieštarauja tam, ko Kristus prašė Tėvo Jono evangelijos 17, 23: „Kad jie pasiektų tobulą vienybę ir pasaulis pažintų, jog tu esi mane siuntęs ir juos myli taip, kaip mane mylėjai.“ Išpažinkime savo nuodėmes ir melskime atleidimo bei mūsų susiskaldymų padarytų žaizdų išgydymo. Vardydami šias nuodėmes, išvysime, kaip tampame susiskaldymo siena.

Tyla

C: Dieve, mūsų dangiškasis Tėve, artinamės prie Tavęs Jėzaus vardu. Esame atnaujinami Šventosios Dvasios, bet vis dėlto nenustojame statydinę susiskaldymo sienų, trukdančių bendrystei ir vienybei. Tavo akivaizdon dabar dedame akmenis, kuriais renčiame savo sienas, ir meldžiame Tave atleisti ir išgydyti.

V: Amen.

Tariant nuodėmės pavadinimą, atitinkamas akmuo nešamas į priekį sienai statyti. Po tylos akimirkos tikintysis, kuris nunešė akmenį [S], perskaito prašymą atleisti. Į tai susirinkimas atsako: „Atleisk mums mūsų nuodėmes, kaip ir mes atleidžiame savo kaltininkams.“

C: Vienas mūsų sienos akmuo yra „meilės stygius“.

Padedamas akmuo su užrašu: „Meilės stygius“.

S. 1: Maloningasis Dieve, Kristaus meilė skatina mus prašyti atleidimo už meilės stygių. Nuolankiai meldžiame:

V: **Atleisk mums mūsų nuodėmes, kaip ir mes atleidžiame savo kaltininkams.**

C: Vienas mūsų sienos akmuo yra „neapykanta arba nepagarba“.

Padedamas akmuo su užrašu: „Neapykanta arba nepagarba“.

S. 2: Maloningasis Dieve, Kristaus meilė skatina mus prašyti atleidimo už neapykantą ar nepagarbą vienas kitam. Nuolankiai meldžiame:

V: **Atleisk mums mūsų nuodėmes, kaip ir mes atleidžiame savo kaltininkams.**

C: Vienas mūsų sienos akmuo yra „neteisingas kaltinimas“.

Padedamas akmuo su užrašu: „Neteisingas kaltinimas“.

S. 3: Maloningasis Dieve, Kristaus meilė skatina mus prašyti atleidimo už vienas kito skundimą ir neteisingą kaltinimą. Nuolankiai meldžiame:

V: **Atleisk mums mūsų nuodėmes, kaip ir mes atleidžiame savo kaltininkams.**

C: Vienas mūsų sienos akmuo yra „diskriminacija“.

Padedamas akmuo su užrašu: „Diskriminacija“.

S. 4: Maloningasis Dieve, Kristaus meilė skatina mus prašyti atleidimo už visas išankstinio nusistatymo ir diskriminacijos formas. Nuolankiai meldžiame:

V: Atleisk mums mūsų nuodėmes, kaip ir mes atleidžiame savo kaltininkams.

Atliepiamoji giesmė „Viešpatie, atleisk“

Kiekviena vietinė bendruomenė pasirenka atliepiamąją giesmę.

C: Vienas mūsų sienos akmuo yra „persekiojimas“.

Padedamas akmuo su užrašu: „Persekiojimas“.

S. 5: Maloningasis Dieve, Kristaus meilė skatina mus prašyti atleidimo už kiekvieną persekiojimo ir kankinimo formą, kuria skriaudėme vieni kitus. Nuolankiai meldžiame:

V: Atleisk mums mūsų nuodėmes, kaip ir mes atleidžiame savo kaltininkams.

C: Vienas mūsų sienos akmuo yra „sulaužyta bendrystė“.

Padedamas akmuo su užrašu: „Sulaužyta bendrystė“.

S. 6: Maloningasis Dieve, Kristaus meilė skatina mus prašyti atleidimo už susiskaldymo žaizdas mūsų Bažnyčiose. Nuolankiai meldžiame:

V: Atleisk mums mūsų nuodėmes, kaip ir mes atleidžiame savo kaltininkams.

C: Vienas mūsų sienos akmuo yra „nepakanta“.

Padedamas akmuo su užrašu: „Nepakanta“.

S. 7: Maloningasis Dieve, Kristaus meilė skatina mus prašyti atleidimo už mūsų brolių ir seserų ištrėmimą iš bendruomenės praeityje ir už šiandienius religinės nepakantos aktus. Nuolankiai meldžiame:

V: Atleisk mums mūsų nuodėmes, kaip ir mes atleidžiame savo kaltininkams.

C: Vienas mūsų sienos akmuo yra „religiniai karai“.

Padedamas akmuo su užrašu: „Religiniai karai“.

S. 8: Maloningasis Dieve, Kristaus meilė skatina mus prašyti atleidimo už visus mūsų karus, kuriuos vieni su kitais kariavome Tavo vardu. Nuolankiai meldžiame:

V: Atleisk mums mūsų nuodėmes, kaip ir mes atleidžiame savo kaltininkams.

Atliepiamoji giesmė „Viešpatie, atleisk“

C: Vienas mūsų sienos akmuo yra „susiskaldymas“.

Padedamas akmuo su užrašu: „Susiskaldymas“.

S. 9: Maloningasis Dieve, Kristaus meilė skatina mus prašyti atleidimo už tai, kad, būdami krikščionys, gyvename susiskaldę ir toli nuo bendrojo pasaulimo gydyti kūriniją. Nuolankiai meldžiame:

V: Atleisk mums mūsų nuodėmes, kaip ir mes atleidžiame savo kaltininkams.

C: Vienas mūsų sienos akmuo yra „piktnaudžiavimas galia“.

Padedamas akmuo su užrašu: „Piktnaudžiavimas galia“.

S. 10: Maloningasis Dieve, Kristaus meilė skatina mus prašyti atleidimo už mūsų visus piktnaudžiavimus galia. Nuolankiai meldžiame:

V: Atleisk mums mūsų nuodėmes, kaip ir mes atleidžiame savo kaltininkams.

C: Vienas mūsų sienos akmuo yra „susvetimėjimas“.

Padedamas akmuo su užrašu: „Susvetimėjimas“.

S. 11: Maloningasis Dieve, Kristaus meilė skatina mus prašyti atleidimo už visus kartus, kai buvome tapę svetimi savo broliams bei seserims ir bendruomenei, kurioje gyvename. Nuolankiai meldžiame:

V: Atleisk mums mūsų nuodėmes, kaip ir mes atleidžiame savo kaltininkams.

C: Vienas mūsų sienos akmuo yra „puikybė“.

Padedamas akmuo su užrašu: „Puikybė“.

S. 12: Maloningasis Dieve, Kristaus meilė skatina mus prašyti atleidimo už mūsų puikybę. Nuolankiai meldžiame:

V: Atleisk mums mūsų nuodėmes, kaip ir mes atleidžiame savo kaltininkams.

Atliepiamoji giesmė „Viešpatie, atleisk“

C: Viešpatie, mūsų Dieve, pažvelk į šią mūsų pastatydintą sieną, skiriančią mus nuo Tavęs ir vienus nuo kitų. Atleisk mūsų nuodėmes. Išgydyk mus. Padėk įveikti visas susiskaldymo kliūtis ir padaryk mus viena Tavyje.

V: Amen.

Himnas, giesmė arba meditacinė muzika

III. Susitaikinkime su Dievu – Klausykimės Dievo žodžio

I skaitinys: Ez 36, 25–27

Atliepiamoji psalmė: 18, 26–33

Atliepas: Myliu tave, Viešpatie, mano stiprybe.

Su ištikimu tu elgiesi ištikimai,
su tauriu žmogumi – tauriai.

Su nuoširdžiu tu elgiesi nuoširdžiai,
bet su sukčiumi – gudriai.

Juk tu išgelbsti nuolankiuosius,
bet išdidžiuosius pažemini.

Atliepas: Myliu tave, Viešpatie, mano stiprybe.

Juk mano lempą, Viešpatie, tu uždegei, –
Viešpats, mano Dievas, apšviečia mano tamsybes.

Juk per tave galiu paimti užkardą, –
su savo Dievu galiu peršokti mūrą.

Šis Dievas – jo kelias yra tobulas, –

Viešpaties žodis išgrynintas ugnimi.
Jis yra skydas visiems, ieškantiems pas jį pastogės.
Juk kas yra Dievas, jei ne Viešpats?
Kas yra uola, jei ne mūsų Dievas? –
tas Dievas, kuris apjuosė mane jėga
ir padarė saugų mano kelią.
Atliepas: Myliu tave, Viešpatie, mano stiprybe.

II skaitinys: 2 Kor 5, 14–20

Aleliuja (giedama)

Evangelijos skaitinys: Lk 15, 11–24

Aleliuja (giedama)

Homilija/pamokslas

IV. Atsiliepkime tikėjimu – Gyvenkime susitaikinę
*Išmontuojant susiskaldymo sieną ir akmenis dėliojant kryžiaus
forma giedama sutaikinimo ar kryžių šlovinanti giesmė.*

C: Melskimės! Maloningasis Dieve ir dangiškasis Tėve,
išgirdome Tavo žodžius apie sutaikinimą su Tavimi per
Tavo Sūnų Jėzų Kristų, mūsų Viešpatį.

Šventosios Dvasios galia perkeisk mūsų akmenines širdis.
Padėk tapti sutaikinimo tarnais ir išgydyk mūsų
Bažnyčias nuo susiskaldymų, kad geriau tarnautume
skleisdami tavo ramybę pasaulyje.

V: Amen.

Ramybės palinkėjimas

C: Viešpaties ramybė visada telydi jus. Palinkėkite vieni
kitiems ramybės.

Himnas/giesmė; Rinkliava

V. Atsiliepkime tikėjimu – Skelbkime sutaikinimą
Credo

*Galima pasirinkti Nikėjos-Konstantinopolio tikėjimo išpažinimą,
Apaštalo tikėjimo išpažinimą ar kokį nors kitą tikėjimo
išpažinimą, pavyzdžiui, krikšto pažadų atnaujinimą.*

Užtarimo maldos

S. 1: Visagalis Dieve, Tu pasiuntei savo Sūnų Jėzų Kristų
sutaikinti su savimi pasaulį. Šloviname Tave už tuos, kuriuos,
palaikomus Šventosios Dvasios, pasiuntei skelbti
Evangelijos visoms tautoms. Dėkojame Tau, kad jų maldų
bei darbų dėka visose žemės dalyse susibūrė meilės bendruomenė
ir kad visur Tavo tarnai šaukiasi Tavojo vardo. Tesužadina Tavo
Dvasia kiekvienoje bendruomenėje vienybės Tavyje alkį bei troškulį.
Melskime Viešpatį:

**Recituojamas arba giedamas atliepas: Viešpatie, iš-
klausk mūsų maldą**

*Palikite pakankamai laiko, kad trys tikintieji galėtų užsidegti
savo žvakeles nuo Velykų žvakės.*

S. 2: Maloningasis Dieve, meldžiame Tave dėl savo Bažnyčių.
Pripildyk jas tiesos ir taikos. Kur tikėjimas sugedęs,
jį apvalyk; kur tikintieji paklydę, juos vėl atvesk į
tiesų kelią; kur menkai skelbiama Tavo Evangelija, ten
atnaujink; kur liudijamas teisingumas, ten sustiprink;
kur yra stokojančiųjų, ten pasirūpink jais; kur susiskaldymai,
ten suvienyk. Melskime Viešpatį:

**Recituojamas arba giedamas atliepas: Viešpatie, iš-
klausk mūsų maldą**

*Palikite pakankamai laiko, kad trys tikintieji galėtų užsidegti
savo žvakeles nuo Velykų žvakės.*

S. 3: Dieve Kūrėjau, Tu sukūrei mus pagal savo paveikslą
ir atpirkai per savo Sūnų Jėzų Kristų. Atjaučiamai pažvelk į
visą žmonių šeimą; pašalink puikybę ir neapykantą,
sutepančias mūsų širdis, nugriauk mus skiriančias sienas,
suvienyk mus meilės ryšiais. Ir, nepaisydamas mūsų
silpnybių, įgyvendink savo planą žemėje, kad kiekviena tauta
galėtų Tau darniai tarnauti susibūrusi aplink Tavo dangiškąjį sostą.
Melskime Viešpatį:

**Recituojamas arba giedamas atliepas: Viešpatie, iš-
klausk mūsų maldą**

*Palikite pakankamai laiko, kad trys tikintieji galėtų užsidegti
savo žvakeles nuo Velykų žvakės.*

S. 4: Dvasia, gyvybės Teikėja, esame sukurti tapti viena
Tavyje ir šiuo gyvenimu žemėje dalytis su savo broliais
bei seserimis. Sužadink kiekvienam iš mūsų atjautą ir
meilę. Suteik mums jėgų ir drąsos darbuotis dėl teisingumo
savo aplinkoje, statydinti taiką savo šeimose, paguosti
ligonis ir mirstančiuosius, dalytis visa tuo, ko turime,
su vargstančiais ir perkeisti kiekvieną žmogaus širdį.
Melskime Viešpatį:

**Recituojamas arba giedamas atliepas: Viešpatie, iš-
klausk mūsų maldą**

*Palikite pakankamai laiko, kad trys tikintieji galėtų užsidegti
savo žvakeles nuo Velykų žvakės.*

Tėve mūsų

VI. Kristaus pasiuntiniai – Sutaikinimo tarnai

Išsiunčiami Kristaus

*Dvylika tikinčiųjų eina tarp susirinkusiųjų ir žvakės liepsna
uždega kiekvieno tikinčiojo žvakeles.*

C: Uždegta žvakė yra giliai žmogiškas simbolis: apšviečia
tamsybes, teikia šilumą, kuria saugumą ir bendruomenę.
Simbolizuoja Kristų, pasaulio šviesą. Būdami Kristaus
pasiuntiniai, nešime šias žvakes į pasaulį, tamsias vietas,
kur mūsų bendram liudijimui trukdo kova, nesantaika ir
susiskaldymas. Tegul Kristaus šviesa atneša sutaikinimą
į mūsų mintis, žodžius ir darbus.

Imkite Kristaus šviesą ir neškite ją į mūsų pasaulio tamsybes! Būkite sutaikinimo tarnai! Būkite Kristaus pasiuntiniai!

Palaiminimas ir išsiuntimas į misiją

C: Gailestingasis Dieve, kreipiamės į Tave:

Visiems, ieškantiems sutaikinimo, padėk skelbti Tavo didžius meilės darbus!

To prašome per Tavo Sūnų Jėzų Kristų, mūsų Viešpatį.

V: Amen.

C: Tepalaimina jus visagalis Dievas – Tėvas ir Sūnus, ir Šventoji Dvasia. Telydi jus visada Viešpaties malonė.

V: Amen.

C: Eikite ramybėje.

V: Amen.

Himnas/giesmė

Christiano Davido Sonne der Gerechtingkeit arba kita vietinės komisijos parinkta giesmė.

BIBLIJOS SKAITINIAI IR KOMENTARAI KIEKVIENAI SAVAITĖS DIENAI

1 diena: Vienas mirė už visus (2 Kor 5, 14)

Iz 53, 4–12 Save atidavė kaip auką už kitus
Ps 118, 1. 14–29 Viešpats manęs neatidavė mirčiai
1 Jn 2, 1–2 Kristus mirė už visus
Jn 15, 13–17 Gyvybę už draugus atiduoti

Komentaras

Atsivertęs į Kristų, Paulius suvokė iš pagrindų naują dalyką: vienas asmuo mirė už visus. Jėzus mirė ne vien už savo tautą, ne tik už tuos, kurie pritaria jo mokymui. Jis mirė už visas tautas, dabartines, buvusias ir būsimas. Daug krikščionių, ištikimų Evangelijai, amžių tėkmėje atidavė gyvybę už savo draugus. Vienas iš jų buvo Maksimilianas Marija Kolbė, įkalintas Aušvico koncentracijos stovykloje ir 1941 m. savanoriškai paaukojęs savo gyvybę, kad išgelbėtų kitą kalinį.

Kadangi Jėzus mirė už visus, visi yra mirę su juo (plg. 2 Kor 5, 14). Mirštant su Kristumi, mūsų sena gyvensena tampa praeitimi, o mes įžengiame į naują egzistencijos formą – į apstų gyvenimą, kuriame net jau šiandien galime patirti paguodą, pasitikėjimą ir atleidimą, gyvenimą, kuris ir toliau reikšmingas po mirties. Šis naujas gyvenimas yra gyvenimas Dieve.

Šitai suvokęs, Paulius jautė pareigą skelbti linksmą naujieną apie sutaikinimą su Dievu. Krikščionių Bažnyčios turi tą pačią užduotį skelbti Evangelijos žinią. Turėtume savęs klausti, kaip galime šią sutaikinimo Evangeliją skelbti mūsų susiskaldymų akivaizdoje.

Klausimai asmeniniam apmąstymui

– Ką reiškia tai, kad Jėzus mirė už visus?

– Vokiečių protestantų pastorius Dietrichas Bonhoefferis rašė: „Aš kitam asmeniui esu brolis dėl to, ką Kristus dėl manęs padarė: kitas asmuo tapo broliu man dėl to, ką Kristus dėl jo padarė.“ Ką šie žodžiai reiškia mano požiūriui į kitus?

– Kokie yra ekumeninio ir tarpreliginio dialogo padariniai?

Malda

Dieve, mūsų Tėve,

Jėzuje dovanojai mums tą, kuris numirė už visus.

Jis gyveno mūsų gyvenimą ir mirė mūsų mirtimi.

Tu priėmėi jo auką ir prikėlei jį naujam gyvenimui su Tavimi.

Leisk ir mums, kurie esame mirę su juo,

Šventosios Dvasia galia tapti viena

ir šiandien bei amžinai

gyventi Tavo dieviškosios artybės apstybe. Amen.

2 diena: Gyventi nebe sau (2 Kor 5, 15)

Mch 6, 6–8 Viešpats pasakė žmonėms, kad yra gera
Ps 25, 1–5 Parodyk man savo kelius, Viešpatie
1 Jn 4, 19–21 Mes mylime, nes Dievas mus pirmas pamilo
Mt 16, 24–26 Kas pražudo gyvybę dėl manęs, tas ją atras

Komentaras

Per Jėzaus Kristaus mirtį ir prisikėlimą buvome išlaisvinti iš poreikio patiems susikurti savo prasmę ir gyventi kliaujantis vien savo pačių jėgomis. Priešingai, gyvename dėl mūsų gyvenusio, mirusio ir prisikėlusio Kristaus gyvybę teikiančios galios. Kai gyvybę „pražudome“ iš meilės jam, ją vėl atgauname.

Pranašus nuolatos kamavo klausimas, kaip teisingai gyventi Dievo akivaizdoje. Pranašas Michėjas atrado aiškų atsakymą į šį klausimą: „daryti, kas teisinga, mylėti ištikima meile ir nuolankiai eiti su savo Dievu“. 25-osios psalmės autorius žino, kad vieni to padaryti nepajėgia, ir prašo Dievą vadovauti bei suteikti jėgų.

Pirmutinės svarbos klausimais Vokietijoje, lygiai kaip ir daugelyje kitų šiuolaikinių visuomenių, pastaraisiais metais tapo socialinė atskirtis ir didėjantis vienišumas. Krikščionys pašaukti išrutulioti naujas bendruomeninio gyvenimo formas, įgalinančias dalytis gyvenimo prasme su kitais ir skatinti bendradarbiavimą tarp kartų. Evangelijos kvietimas gyventi ne sau, bet Kristui sykiu yra kvietimas siekti kitų bei griauti atskirties kliūtis.

Klausimai asmeniniam apmąstymui

- Kaip mūsų kultūra gundo mus gyventi labiau sau nei kitiems?
- Kaip mūsų kasdienybėje galima gyventi kitiems?
- Kas išplaukia iš ekumeninio kvietimo nebegyventi vien sau?

Malda

Dieve, mūsų Tėve,
Jėzuje Kristuje išlaisvinai mus naujam gyvenimui,
neapsiribojančiam vien pačiais mumis.
Tegul Tavo Dvasia mus veda
ir mums padeda kaupti savo gyvenimą į brolius ir
seseris Kristuje, kuris dėl mūsų gyveno, kentėjo, mirė
ir prisikėlė
ir gyvena bei viešpatauja per amžių amžius. Amen.

3 diena: Nebenorime nė vieno pažinti kūno požįūriu (2 Kor 5, 16)

1 Sam 16, 1. 6–7 Viešpats žiūri į širdį
Ps 19, 8–14 Viešpaties įsakymas yra aiškus, –
akims duoda šviesos
Apd 9, 1–19 Saulius tampa Pauliumi
Mt 5, 1–12 Palaiminimai

Komentaras

Susitikimas su Kristumi viską apverčia. Paulius tai patyrė kelyje į Damaską. Pirmąkart pamatė, kas yra Jėzus, – pasaulio Išganytojas. Jo požįūrio taškas visiškai pakito. Jis turėjo atsisakyti savo asmeninio vertinimo.

Susitikimas su Kristumi pakeičia ir mūsų požįūrį. Vis dėlto liekame įsikibę praeities ir vertiname vadovaudamiesi žmogiškais standartais. „Viešpaties vardu“ reikalaujame ar darome ką nors, kas iš tiesų yra mums patiems naudinga. Vokietijoje ir daugelyje kitų šalių istorijos tėkmėje ir valdžia, ir pačios Bažnyčios piktnaudžiavo savo galia ir įtaka siekdamos neteisingų politinių tikslų.

Perkeisti susitikimo su Kristumi, Moravijos Bažnyčios krikščionys 1741 m. atsiliėpė į kvietimą nieko nevertinti žmogiškuoju požįūriu, bet „paklusti Kristaus taisyklei“. Paklūsdami Kristaus taisyklei, šiandien esame pašaukti žvelgti į kitus taip, kaip į juos žvelgia Dievas, – be nepasitikėjimo ar neigiamo išankstinio nusistatymo.

Klausimai asmeniniam apmąstymui

- Kokį savo gyvenimo momentą galėčiau įvardyti kaip „Damasko potyrį“?
- Ką reikėtų pakeisti, kad į kitus krikščionis ar kito tikėjimo žmones žvelgtume taip, kaip į juos žvelgia Dievas?

Malda

Trivienis Dieve, Tu esi visų gyvų kūrinių versmė ir tikslas.
Atleisk, kai galvojame vien apie save
ir vertiname vadovaudamiesi savo standartais.
Atverk mūsų širdis ir akis.
Išmokyk mus būti kupinus meilės, svetingus ir dėkingus,
kad galėtume augti vienybe, kuri yra Tavoji dovana.
Tau garbė ir šlovė dabar ir per amžius. Amen.

4 diena: Kas buvo sena – praėjo (2 Kor 5, 17)

Pr 19, 15–26 Nesišvalgyti atgal
Ps 77, 6–16 Viešpats visada ištikimas
Fil 3, 7–14 Pamišti, kas už mūsų
Lk 9, 57–62 Ranka prie arklo

Komentaras

Dažnai gyvename įsikibę praeities. Pažvelgti atgal gali būti naudinga ir neretai būtina norint išgydyti atmintį. Tačiau tai gali ir kaustyti bei trukdyti gyventi dabartyje. Pauliaus žinia yra išlaisvinanti: „Kas buvo sena – praėjo.“

Biblija mus ragina neužmiršti praeities, semtis jėgų iš atminties ir atminti gera, ką padarė Dievas. Vis dėlto mūsų taip pat prašoma palikti tai, kas sena, nors ir gera, ir sekti paskui Kristų bei gyventi naują gyvenimą jame.

Šiais metais daug krikščionių mini Martyno Liuterio ir kitų reformatorių darbus. Reformacija Vakarų Bažnyčioje pakeitė daug dalykų. Daug krikščionių didvyriškai liudijo ir atgaivino savo krikščioniškąjį gyvenimą. Sykiu, kaip rodo Raštas, svarbu neapsiriboti tuo, kas padaryta praeityje, bet leisti Šventajai Dvasiai atverti mus naujai ateičiai, kurioje susiskaldymas bus įveiktas ir Dievo tauta taps vieninga.

Klausimai asmeniniam apmąstymui

- Ko galima pasimokyti drauge skaitant mūsų susiskaldymų bei nepasitikėjimo vieni kitais istoriją?
- Ką reikėtų pakeisti mano Bažnyčioje, kad būtų galima įveikti susiskaldymus ir sustiprinti tai, kas mus vienija?

Malda

Viešpatie Jėzau Kristau,
toks pat vakar, šiandien ir amžinai,
užgydyk praeities žaizdas,
palaimink mūsų šiandienę kelionę vienybės link
ir vesk į ateitį, kokios nori,
kai būsi viskas visame kame,
su Tėvu ir Šventąja Dvasia
per amžių amžius. Amen.

5 diena: Štai atsirado nauja (2 Kor 5, 17)

Ez 36, 25–27 Gauti iš Dievo naują širdį
Ps 126, 1–7 Džiūgauti
Kol 3, 9–17 Būti naujais žmonėmis
Jn 3, 1–8 Gimti iš Dvasios

Komentaras

Paulius sutiko Kristų, prisikėlusį Viešpatį, ir tapo nauju žmogumi – kaip ir kiekvienas, kuris įtiki Kristų. Tas naujas sukūrimas nėra regimas žmogaus akimis, bet veikiau tikėjimo tikrovė. Dievas gyvena mumyse Dvasios galia, leisdamas mums dalytis Trejybės gyvenimu.

Šiuo naujuoju kuriamuoju aktu įveikiamas nuopuolis ir sukuriamas naujas santykis su Dievu. Tad apie mus galima pasakyti nuostabių dalykų: pasak Pauliaus, Kristuje esame naujas kūrinys; jo prisikėlimu nugalėta mirtis; niekas negali pagrobtį mūsų iš Dievo rankų; esame viena Kristuje, o jis gyvena mumyse; Kristuje esame padaryti Dievui tarnaujančiais kunigais, paskirtais viešpatauti žemėje (plg. Apr 5, 10), ir šloviname jį už pergalę prieš mirtį bei skelbiame vieningos naujos kūrinijos pažadą.

Šis naujas gyvenimas tampa regimas, kai leidžiame jam įgyti pavidalą ir gyvename „gailestingumu, gerumu, nuolankumu, romumu ir kantrumu“. Regimai reikštis turi ir mūsų ekumeniniai santykiai. Bažnyčios drauge įsitikinusias: juo daugiau esame Kristuje, juo artimesni esame vieni kitiems. Per šią Reformacijos sukaktį ypač atminsime mūsų istorijos pasiekimus bei tragedijas. Kristaus meilė skatina gyventi kaip naujiems žmonėms, veikliai siekiantiems vienybės ir susitaikinimo.

Klausimai asmeniniam apmąstymui

- Kas man padeda suvokti, kad esu naujas kūrinys Kristuje?
- Ką turėčiau daryti, kad pilnatviškai gyvenčiau naują gyvenimą Kristuje?
- Kokios ekumeninės išvados išplaukia iš buvimo nauju kūrinium?

Malda

Dieve Trejybe, Tu mums apsireiškėi kaip Tėvas ir Kūrėjas, kaip Sūnus ir Išganytojas ir kaip Dvasia ir gyvybės Teikėjas, ir sykiu esi vienas. Tu pralaužei mūsų žmogiškąsias sienas ir mus atnaujina. Dovanok mums naują širdį, kad įveiktume visa, kas kelia grėsmę mūsų vienybei Tavyje. Prašome to Jėzaus Kristaus vardu Šventosios Dvasios galia. Amen.

6 diena: Dievas sutaukino su savimi pasaulį (2 Kor 5, 18)

Pr 17, 1–8 Dievas sudarė sandorą su Abraomu
Ps 98, 1–9 Visi žemės pakraščiai pamatė Dievo pergalę
Rom 5, 6–11 Dievas sutaukino mus su savimi per Jėzų Kristų
Lk 2, 8–14 Aš skelbiu jums didį džiaugsmą

Komentaras

Susitaikinimui būdingi du aspektai: jis mus žavi ir sykiu baugina. Traukia mus taip, kad trokštame sutaukinimo – su savimi pačiais, vienam su kitu ir tarp mūsų įvairių konfesinių tradicijų. Bet regime kainą, ir tai gąsdina, nes susitaikinti reikia atsižadėti trokšti galios ir pripažinimo. Kristuje Dievas maloningai sutaukino mus su savimi, net ir nutolusius nuo jo. Bet Dievo veikimas neapsiriboja nė tuo: Dievas sutaukino su savimi ne tik žmoniją, bet ir visą kūriniją.

Senajame Testamente Dievas buvo ištikimas ir gailestingas Izraelio tautai, su kuria buvo sudaręs sandorą. Ta sandora išlieka: „Dievo malonės dovanos ir pašaukimas – neatšaukiami“ (Rom 11, 29). Jėzus, kuris savo krauju davė pradžią naujai sandorai, buvo Izraelio sūnus. Pernelyg dažnai mūsų Bažnyčios istorijoje užmiršdavo atsižvelgti į tai. Po Holokausto ypatinga Vokietijos Bažnyčių užduotis yra kova su antisemitizmu. Panašiai visos Bažnyčios pašauktos nešti susitaikinimą į savo bendruomenes ir priešintis visoms žmogaus diskriminacijos formoms, nes visi esame Dievo sandoros dalis.

Klausimai asmeniniam apmąstymui

- Kaip mes kaip krikščionių bendruomenės suprantame tai, kad esame Dievo sandoros dalis?
- Kokias diskriminacijos formas visuomenėje mūsų Bažnyčios turi šiandien pasmerkti?

Malda

Gailestingasis Dieve, iš meilės sudarei sandorą su savo tauta. Duok mums jėgų spirtis visoms diskriminacijos formoms. Tavo meilės sandoros dovana tepripildo mus džiaugsmo ir įkvepia siekti didesnės vienybės. Per Jėzų Kristų, mūsų prisikėlusį Viešpatį, kuris gyvena ir viešpatauja per amžių amžius. Amen.

7 diena: Dievas sutaukino su savimi pasaulį (2 Kor 5, 18–19)

Pr 50, 15–21 Juozapas susitaiko su savo broliais
Ps 72, 1–19 Dievo Karalystė neša teisingumą ir taiką

- 1 Jn 3, 16b–21 Kristaus meilė skatina mylėti
vienas kitą
Jn 17, 20–26 Jėzus meldžia vienybės savo Bažnyčiai

Komentaras

Dievo ir žmonijos susitaikinimas yra mūsų krikščioniškojo tikėjimo šerdis. Paulius buvo įsitikinęs, kad Kristaus meilė skatina Dievo sutaikinimą visais aspektais perkelti į mūsų gyvenimą. Šiandien tai akina ištirti savo sąžinę dėl mūsų susiskaldymų. Juozapo istorija rodo, kad Dievas visada dovanoja reikiamą malonę sužeistiems santykiams išgydyti.

Didieji reformatoriai Martynas Liuteris, Ulrichas Cvinglis ir Jonas Kalvinas, lygiai kaip daug kitų, kurie liko katalikai, kaip antai Ignacas Lojola, Pranciškus Salezietis ir Karolis Boromiejus, troško atnaujinti Vakarų Bažnyčią. Vis dėlto tai, kas turėjo būti Dievo malonės istorija, buvo subjaukota žmogiškojo trapumo ir virto Dievo tautos vienybės draskymo istorija. Abipusio priešiško ir įtarumo amžiams slenkant daugėjo dėl nuodėmės ir neapykantos.

Sutaikinimo skelbimas reiškia krikščionybės vidinių susiskaldymų įveiką. Šiandien daug krikščioniškųjų Bažnyčių bendradarbiauja abipusės pagarbos bei abipusio pasitikėjimo dvasia. Teigiamas ekumeninio susitaikinimo pavyzdys yra Pasaulio liuteronų federacijos ir Pasaulio menonitų konferencijos dialogas. Paskelbus dialogo vaisius dokumente „Išgydyti atmintį susitaikant su Kristumi“, abi organizacijos 2010 metais drauge šventė Atgailos liturgiją, kurią lydėjo kiti susitaikinimo šventimai visoje Vokietijoje ir daugelyje kitų šalių.

Klausimai asmeniniam apmąstymui

- Kur mūsų aplinkoje yra poreikis skelbti sutaikinimą?
- Kaip atsiliepiame į šį poreikį?

Malda

Gerasis Dieve, dėkojame Tau už tai, kad Kristuje sutaikei mus ir pasaulį su savimi. Dovanok mūsų bendruomenėms ir Bažnyčioms jėgų skelbti sutaikinimą.
Išgydyk mūsų širdis ir padėk skleisti Tavo ramybę.
Leisk man nešti meilę, kur neapykanta;
atleidimą, kur įžeidimas;
vienybę, kur nesantaika;
tikėjimą, kur abejonė;
tiesą, kur klaida;
viltį, kur neviltis;
džiaugsmą, kur liūdesys;
šviesą, kur tamsybė;
vienybę, kur yra skilimas;
tiesą, kur viešpatauja klaida;

viltį, kur braunasi nusiminimas.
To prašome Jėzaus Kristaus vardu
Šventosios Dvasios galia. Amen.

8 diena

Susitaikinti su Dievu (2 Kor 5, 20)

- Mch 4, 1–5 Tomis dienomis viešpataus teisingumas
Ps 87, 1–7 Klausykis, Dievo mieste, nuostabiųjų dalykų, kuriuos jis apie tave sako
Apr 21, 1–5a Dievas sukurs naują dangų ir naują žemę
Jn 20, 11–18 Susitikimas su prisikėlusiu Viešpačiu skatina imtis asmeninės misijos

Komentaras

Kas jei?.. Kas jei Biblijos pranašystės išsipildys? Jei karai tarp tautų liausis ir karo ginklai bus perkaldinti į tai, kas teikia gyvybę? Jei įsiviešpataus taika ir Dievo teisingumas, taika, kuri yra daugiau nei vien karo nebuvimas? Jei visa žmonija susirinks į šventimą, kuriame nė vienas individas nebus nustumtas į pakraštį? Jei daugiau nebus skausmo, ašarų ir mirties? Tai bus Dievo sutaikinimo, atnešto Jėzuje Kristuje, viršūnė. Bus rojus!

Psalmėse, giesmėse ir himnuose giedama apie dieną, kai visa tobula kūrinija galiausiai pasieks savo tikslą – dieną, kai Dievas bus „viskas visame kame“. Mums kalbama apie krikščioniškąją Dievo Karalystės atėjimo, kai kančias pakeis džiaugsmas, viltį. Tą dieną Bažnyčia apsieikš visu savo grožiu ir grakštumu kaip iš naujo suvienytas Kristaus Kūnas. Visur, kur susirenkame Dvasioje išvien giedoti apie Dievo pažadų išsipildymą, atsiveria dangūs, ir mes jau čia ir dabar imame šokti pagal amžinybės melodiją.

Galėdami jau dabar patirti šį rojus artumą, švėskime kartu. Galbūt pajusime įkvėpimą pasidalyti mūsų dailinių tradicijų įvaizdžiais, poemomis ir dainomis. Šitai gali padėti atverti mums erdves patirti mūsų bendrą tikėjimą ir bendrą viltį dėl Dievo Karalystės.

Klausimai asmeniniam apmąstymui

- Kaip įsivaizduojate rojų?
- Kokios jūsų tradicijos giesmės, istorijos, poemos ir kokie įvaizdžiai kelia dalyvavimo Dievo amžinybės tikrovėje jausmą?

Malda

Dieve Trejybe – Tėve, Sūnau ir Šventojoji Dvasia, dėkojame Tau už šią Maldos savaitę, už susirinkimą draugėn kaip krikščionims ir už įvairius būdus, kuriais patyrėme Tavo artumą. Leisk mums visada šlovinti Tavo šventą Vardą drauge,

kad ir toliau galėtume augti vienybe ir susitaikiniu. Amen.

Dievo Avinėli, Tave garbina dangūs,
Tavo akivaizdoje gieda šventieji ir angelai,
lydimi arfos ir skambančių cimbolų melodingų garsų.
Išvien su nemariųjų choru
ir mes buriame aplink Tavo spindintį sostą.
Nė viena akis nematė tos šviesos,
nė viena ausis negirdėjo
Tavo šlovės aidą;
tačiau visą amžinybę trauksime džiugią pergalės giesmę! Amen.

EKUMENINĖ SITUACIJA VOKIETIJOJE

Išvien darbuotis kintančioje visuomenėje

Iš 81 milijono Vokietijos gyventojų šiandien 50 milijonų yra krikščionys. Didžiuma priklauso arba Katalikų Bažnyčiai ar kokiai nors vienai iš protestantų regioninių Bažnyčių, kurios drauge sudaro Vokietijos Evangelikų Bažnyčią (EKD). Yra ir palyginti su pirmesnėmis nedidelių laisvųjų Bažnyčių ir Ortodoksų Bažnyčia, tad šalyje atstovaujama visoms didžiosioms krikščioniškosioms tradicijoms.

Iki Reformacijos Vokietija buvo padalyta į daugybę karalysčių ir kunigaikštysčių, tačiau vienijama tos pačios Bažnyčios. Reformacija, vadovaujama Martyno Liutero ir kitų, suskaldė Vakarų krikščioniją ir galop sukėlė religinį karą tarp katalikų ir protestantų. Augsburgio taika (1555 m.) užbaigė tuos konfliktus nustatydamą, kad karalystės ir kunigaikštystės turi laikytis jų valdovų tikėjimo. Išpažįstantys kitą tikėjimą buvo priversti atsiversti arba persikelti į kitą regioną. Tai taikyta liuteronams ir katalikams, bet ne Kalvino sekėjams ir anabaptistams, kurie buvo persekiojami. Augsburgio taika išsilaikė 60 metų, kol ją galop sugriovė Trisdešimties metų karas (1618–1648). Taika atkurta Vestfalijos taikos sutartimi, iš naujo patvirtinusia Augsburgio taiką, tačiau šįkart apėmusia ir kalvinistus. Tai lėmė, kad vokiečių tauta ėmė gyventi pasidalijusi į atskirus konfesinius regionus. Konfesinė įvairovė suverenioje valstybėje buvo neišsivaizduojama, o po ilgo karo siaubų tarp įvairių denominacijų vyravo įtarumas ir priešiškas.

XIX a. Vokietijoje pasirodė kitų denominacijų ir Bažnyčių, tarp jų baptistai ir metodistai, o senose konfesinėse Bažnyčiose irgi atsirado naujų frakcijų ir denominacijų. Jos radosi iš protesto sąjūdžių įvairiose Bažnyčiose, todėl buvo santykinai mažos ir vengė ekumeninių santykių.

Po Antrojo pasaulinio karo Bažnyčių padėtis Vokietijoje reikšmingai pakito. Apie 12 milijonų vokiečių kilmės

žmonių pabėgo arba buvo ištremti iš Rytų Europos. Vokietijoje jie apsigyvendavo neatsižvelgdami į tai, kokiai krikščioniškai tradicijai priklauso: protestantai įsikurdavo katalikų teritorijose ir atvirkščiai, tad katalikai ir protestantai ėmė artimiau bendrauti vieni su kitais.

Ekumeninis ir pramoninis augimas pokario metais sąlygojo darbo jėgos poreikį. Vokietijos vyriausybė ir daug Viduržemio jūros regiono šalių sudarė sutartis dėl „svetimšalių darbininkų“. Į Vokietiją atvyko daug žmonių iš Italijos, Ispanijos, Portugalijos, Graikijos, Jugoslavijos, Turkijos, Maroko ir Tuniso. Jie padidino šalies religinę ir konfesinę įvairovę. Vokietijoje ypač pagausėjo ortodoksų. Iš pradžių manyta, jog po poros metų „svetimšaliai darbininkai“ grįš į savo šalis, tačiau daugelis jų Vokietijoje pasiliko paženklandami vokiečių gyvenimą bei kultūrą. Devintajame dešimtmetyje pagausėjo vokiečių kilmės imigrantų iš buvusios Sovietų Sąjungos, daugelis jų buvo ortodoksai, baptistai ir žydai. Pastarųjų metų karai, teroras ir socialiniai sujudimai Vidurio Rytuose, Afrikoje, Afganistane, Ukrainoje ir daugelyje kitų šalių sukėlė pabėgėlių bangą. Nors didžiuma jų atsidūrė kaimyninėse šalyse, vis daugiau pabėgėlių prieglobsčio ieško Vokietijoje ir kitose Europos šalyse.

Buvusioje Rytų Vokietijoje Bažnyčiai, pirmiausia protestantų Bažnyčiai, teko raktinis vaidmuo įvykiuose, atvedusių prie Berlyno sienos griuvimo (1989) ir komunistinės valdžios žlugimo. Bet net ir tai krikščioniškojo tikėjimo neapsaugojo nuo reikšmės praradimo Rytų Vokietijoje. Britų laikraštis *The Guardian* Rytų Vokietiją pavadino „ateistiškiausia šalimi žemėje“. Religingumo stygių šalyje lėmė ne vien komunistinės valdžios įstatymai, krikščioniškasis tikėjimas nyko jau iki komunizmo atėjimo. Rytų Vokietijos ateizmas nėra agresyvios prigimties, nėra toks, kaip „naujieji ateistai“; jam veikiau būdingas giliašaknis abejingumas bet kuriai tikėjimo formai. Apklausiant berlyniečius, kuo jie save laiko – „tikinčiuoju“ ar „netikinčiuoju“, vienas žmogus atsakė: „Nei vienu, nei kitu, esu normalus.“

Šiandien Vokietija yra tėvynė žmonių, priklausančių įvairioms kultūrinėms aplinkoms ir įvairiems tikėjimams arba apskritai niekuo netikinčių. Maždaug vienas trečdalis priklauso EKD regioninėms protestantų Bažnyčioms, trečdalis yra katalikai, o mažiau nei trečdalis neišpažįsta jokio tikėjimo. 1,7% gyventojų yra ortodoksai, 1,8% – laisvųjų Bažnyčių nariai. Pastarosios daugiausia yra Bažnyčios, istoriniu-teologiniu atžvilgiu artimai susijusios su Reformacija, tačiau stokojančios tokių saitų su valstybe, kaip Katalikų Bažnyčia ir EKD. 4,9% Vokietijos gyventojų yra musulmonai ir 0,1% – žydai.

Bažnyčios Vokietijoje, nors dar ir neįveikė visų sunkumų, išmoko dirbti drauge. Nacionalsocializmo laikotarpiu vieni krikščionys kolaboravo su naciais, kiti, priešingai, priešinosi jiems ir buvo įkalinti arba išsiųsti į koncentracijos stovyklas. Bendra gyvenimo ir kančios patirtis nacizmo diktatūros metais suartino įvairių tradicijų krikščionis. Šiandien Bažnyčios Vokietijoje daug veiksmingiau bendradarbiauja žodžiais ir darbais liudydamos Evangeliją. Kadangi turi daug tikinčiųjų, Katalikų Bažnyčia ir EKD imasi didesnės atsakomybės už ekumeninį bendradarbiavimą šalyje.

Daug ekumeninio bendradarbiavimo vyksta bazinių lygmeniu, kaip antai Evangelikalų sąjungos maldos savaitė ar Maldos už krikščionių vienybę savaitė. Parapijos ir kaimyninės bendruomenės dažnai organizuoja tokias bendras priemones kaip Biblijos studijos, teologinių temų nagrinėjimas, festivaliai, bendros interneto svetainės, naujų bendruomenės narių applanymas, lapelių su informacija apie krikščionių Bažnyčias dalijimas prie vietinių geležinkelio stočių. Toks darbas dažnai siūlomas savanoriams, priklausantiems įvairioms Bažnyčioms. Kai kur bendruomenės ir parapijos sudaro oficialią ekumeninę partnerystę, savo bendradarbiavimą patvirtindamos oficialia sutartimi. Tokios sutartys paprastai remiasi panašiomis sutartimis su susijusių Bažnyčių vadovais.

Ekumeninis bendradarbiavimas taip pat vyksta bažnytinės vadovybės lygmeniu. Pavyzdžiui, katalikų ir EKD liuteronų vyskupų grupės dukart per metus susitinka aptarti Bažnyčioms svarbių temų. Kita grupė svarsto teologinius klausimus, kaip antai žmogaus orumo sąvoka. Tokius dvišalius susitikimus papildė Ortodoksų vyskupų konferencijos atstovų susitikimai su katalikų ir protestantų vyskupais ir susitikimai tarp Laisvųjų Bažnyčių sąjungos ir EKD.

Tipiškas Vokietijos bažnytinės panoramos bruožas yra dideli kiekvienos Bažnyčios susirinkimai ar susitikimai. Minėtinos katalikų *Katholikentage* („Katalikų dienos“) ir protestantų *Kirchentage* („Bažnyčios dienos“). Abu renginiai vyksta kas dvejus metus ir yra organizuojami atitinkamai Vokietijos katalikų centro komiteto ir Vokietijos evangelikų *Kirchentag* (DETL). Tokie susitikimai skirti vienos kurios nors Bažnyčios nariams, tačiau jau daug metų juose dalyvauja bei prelegentais kviečiami kitų Bažnyčių nariai.

2003-aisiais ir 2010-aisiais metais Bažnyčios, priklausančios Krikščioniškųjų Bažnyčių Vokietijoje darbo bendrijai, susivienijo bendromis jėgomis organizuoti analogišką susibūrimą ekumeniniu lygmeniu, pavadintą *Ökumenischer Kirchentag*. Buvo aptarta daug šiandienai

Vokietijos visuomenei svarbių temų, kaip antai finansinė krizė, klimato kaita, etiniai klausimai, susiję su žmogaus gyvybe ir teisingumu. Ne mažiau svarbios buvo Biblijos studijos, teologinės diskusijos ir ekumeninė liturgija. Tokių ekumeninių susitikimų, konkrečiai *Ökumenischer Kirchentag*, organizavimas Vokietijos krikščionims teikia puikią progą parodyti ne tik tai, kad jie vis dar veiklūs, bet ir tai, kad yra pasirengę dirbti išvien ir įsitraukti į dialogą su likusia Vokietijos visuomenės dalimi.

Ekumeniniai iššūkiai

Vienas pagrindinių ekumeninių iššūkių Vokietijoje yra išlaikyti platformą mažoms Bažnyčioms susitikti su dviem didelėmis Bažnyčiomis. Katalikų Bažnyčia ir EKD yra maždaug vienodo dydžio ir disponuoja maždaug tokiais pat ištekliais. Todėl abipusis bendradarbiavimas vyksta natūraliai ir apima įvairias sritis nuo tarpkonfesinių santuokų iki santykių tarp valstybės ir Bažnyčios. Tačiau neretai jos darbuojasi griežtai dvišaliu pagrindu, kitoms Bažnyčioms ir ACK neturint pakankamai balso ekumeniniais klausimais. Todėl atsižvelgiant į tai, kad Vokietijoje egzistuoja daugiau nei dvi Bažnyčios, skatinti ir įgalinti daugiašalį dialogą bei bendradarbiavimą tapo vienu iš svarbiausių ACK tikslų.

Kitas iššūkis yra nepasitenkinimas, jaučiamas žmonių, pirmiausia tų, kurie ilgą laiką darbavosi baziniu lygmeniu, dėl pažangos stokos ekumenizmo srityje. Nepasitenkinimas didžiausias, kai kalbama apie įvairių konfesijų dalijimąsi Viešpaties vakariene, tai yra Eucharistija. Vokietijoje labai daug sutuoktinių, priklausančių skirtingoms Bažnyčioms ir ne tik trokštančių drauge priimti Komuniją, bet ir tvirtai įsitikinusių, kad ekumeninis sąjūdis turėtų duoti daugiau vaisių nei duoda dabar, ir nepatenkintų, kai vietoje drąsių žingsnių į priekį regi stagnaciją.

Daug žmonių Vokietijoje šiandien gerai nepažįsta krikščioniškojo tikėjimo ir nerodo noro jį suprasti ar juolab priimti. Jei rimtai traktuotų savo užduotį: „Tad eikite ir padarykite mano mokinius visų tautybių žmones“ (Mt 28, 19), įsitraukti į dialogą Bažnyčios laikytų prioritetu. Užuoat mėginusios atsakyti į šį iššūkį individualiai, Bažnyčios jo turėtų imtis drauge mokydamosi viena iš kitos patirties ir drąsindamos viena kitą. Dėmesio sutelkimas į bendrą tikėjimą tik stiprintų saitų tarp Bažnyčių. Be to, stengtis išvien suprantamu būdu skleisti krikščionių tikėjimą gali paskatinti pačias Bažnyčias giliau suprasti savo tikėjimą. Reformacijos 500-ąsias metines galima laikyti puikia proga viešai priminti – krikščionims ir netikintiems – krikščionių tikėjimo esmę – Dievo meilę žmonijai ir kūriniui Kristuje. Štai kodėl Bažnyčios Vokietijoje nusprendė paversti šią sukaktį Kristaus švente (*Christusfest*).

ATSISKIRTI NUO NUODĖMIŲ, BET NE NUO ŽMONIŲ

II advento sekmadienis (A)

Iz 11, 1–10; Rom 15, 4–9; Mt 3, 1–12

Šio advento sekmadienio Dievo žodis mums pristato didingą paveikslą: visų žmonių ir visų kūrinių susitaikymą. Toks susitaikymas prasideda nuo savo nuodėmių atpažinimo. Šis atpažinimas kiekvieną iš mūsų skatina atsiversti, t. y. stengtis susitaikyti, ištraukti į vieningą bendruomenę. Kristus atėjo pas visų tautų, visų rasių, visų pažiūrų žmones. Jis nė vieno žmogaus neišskyrė iš atpirkimo. Kristus priėmė mus su mūsų skirtumais, problemomis, nuodėmėmis. Žmogus artėja prie Dievo atsiversdamas ir atnaujindamas savo gyvenimą. Didysis advento pranašas šv. Jonas Krikštytojas ragina: „Atsiverskite, žmonės! Taisykite Viešpačiui kelią į savo širdis! Parodykite tikrą atsivertimo vaisių!“ Jis mums primena, jog reikia atsiskirti ne nuo žmonių, bet nuo nuodėmių.

Viena pagyvenusi moteris pasilenkusi kažko ieškojo balkone. Pro šalį praeidamas jaunuolis paklausė, ko ji ieškanti. Močiutė atsakė, jog nukrito adata ir ji niekaip negali jos surasti. „Leiskite man, – tarė jaunuolis, – mano regėjimas geresnis.“ Po nesėkmingos paieškos jaunuolis paklausė: „Ar jūs esate tikra, kad adatą pametėte balkone?“ „Ne, – atsakė močiutė, – aš ją pamečiau virtuvėje.“ „Tai kodėl jos ieškote balkone?“ – „Todėl, kad čia kur kas šviesiau.“ Iš pirmo žvilgsnio atrodo, jog močiutės atsakymas yra labai neišmintingas. Tačiau pažvelgus advento dvasios akimis, tai labai protingas atsakymas. Mes per metus pametame daug svarbių dalykų ir vertybių: pametame jautrumą ir sąžiningumą, romumą ir nuolankiaširdiškumą, pagarbą žmogui ir jo gyvybei, pametame pašvenčiamąjį Dievo malonę. Tų pamestų dalykų negalime atrasti nuodėmingose terpėse. Mums reikia eiti į Atgailos sakramento šviesą, kad atrastume tiesą apie save, kad atskirtume javus nuo pelų – tikrąsias vertybes nuo netikrų. Į žmogaus širdį nuolat skverbiasi nuodėmė, tačiau žmogus privalo ne tik ją nugaleti, bet ir rasti širdyje vietos išganymui. Popiežius Paulius VI kartojo, jog „taika prasideda žmogaus širdyje“. Tačiau vieną klaidą mes labai dažnai darome visi – tikime, kad galime patys vieni, be niekieno pagalbos būti geri, laimingi ir sėkmingi žmonės. Privalome visų pirma nusižeminę pasakyti, jog savo jėgomis mes nei per plauką negalime savęs stumtelti į išganyką. Net priklausymas Katalikų Bažnyčiai negarantuoja išganymo. Neužtenka pasakyti, jog esame pakrikštyti, krikščionys. Krikščioniškas gyvenimas nesusideda iš automatiškai kalbamų maldų ar magiškų veiksmų. Gelbėtojas ateina visų pirma išrauti iš mūsų širdies

puikybės, ateina parodyti mūsų iliuzijų ir klaidų, idant išpažintume savo nuodėmes. Advento laikotarpis skirtas labiau įsiklausyti į Dievo žodį. Esame kviečiami medituoti Šventąjį Raštą, kad suvoktume Dievo iniciatyvą ir veikimą mūsų gyvenime, kad pasitikėtume ir turėtume viltį Dievu. Parodykime tikrą atsivertimo vaisių. Norėdami tai geriau suprasti, prisiminkime Jėzaus perspėjantį žodžius: „Ne kiekvienas, kuris man šaukia: *Viešpatie, Viešpatie!*, įeis į Dangaus Karalystę, bet tik tas, kuris vykdo mano dangiškojo Tėvo valią.“

Mieli tikintieji, mums visiems reikia nuolatinio atsivertimo. Atsiversti iš egoizmo, iš godumo į dosnumą, iš senojo religinio gyvenimo į naująjį, iš priešiško į taiką ir susitaikymą. Tik išėję iš nuodėmingumo, iš egoizmo, galime priimti Dievo valią.

Dykumoje žmonės labai brangina vandenį, taip ir mes gyvenime turime vertinti tarpusavio taiką ir meilę. Štai kodėl Jonas Krikštytojas kviečia visus mus į dykumą mokytis tikrųjų vertybių. Jordano upė mums primena mūsų Krikšto metu duotus pažadus ir įsipareigojimus.

Kad tikrai atsiverstume, privalome stabtelėti, labai gerai save patyrinėti ir nustatyti savo dvasinių ligų priežastis. Nusiimkime kaukes. Tapkime pačiais savimi! Daug kelių mus veda link žmonių. Tačiau tuose keliuose mums gerai žinomi būdai, kuriais mes pasiekiame savo egoistinius tikslus. Apvyniojame kitus žmones kaip nosinę apie pirštą. „Toks gyvenimas“, – prisipažįstame patys. Kas stipresnis, tas ir geresnis, kas suktesnis ir veidmainingesnis, tas daugiau pasiekia. O kaip tada gyventi tiems, kurie silpnesni ir ne tokie slidūs kaip unguriai? Sustoję pamąstykime, kaip elgiamės su kitais žmonėmis. Gal mums labai trūksta žmogiškumo, to pirmojo ir vieno iš svarbiausių atsivertimo bruožų?

O koks mūsų kelias į Dievą? Gal tik nelaimės ištikti jį prisimename, kai jau niekas kitas padėti negali: tuomet daužomės į krūtinę kumščiais prisiekinėdami pasitaisyti, verkiame šykščiomis bailių ašaromis. Jei ne toji pragaro ugnies vėtyklė, sudeginanti žmones it pelus, kažin ar atsiverstume? Tikrasis kelias į Dievą, kai žmogus suranda savyje žmogiškumą ir yra žmogui kitiems, kasdien vykdydamas Dievo valią. Kelias į save, vedantis kito žmogaus link ir galiausiai į Dievą, yra labai sunkus: tai karčios tiesos apie mus kelias.

Tačiau yra daug lengvų kelių, jais galime eiti nevilkdami kupranugario vilnų apdaru ir negrauzdami keptų

skėrių. Tie platūs keliai pilni žmonių – tai lengvo gyvenimo keliai. Tačiau jie niekur neveda ir nieko vertingo žmogui neduoda. Tik eidamas gilaus dvasinio gyvenimo keliu piligrimas gali įvertinti siauro kelio vertę, kai per kančią, atgailą ir auką susitinkame su Dievu. Kelias žmogaus ir Dievo link reikalauja adventinio ir gavėninio

pasiruošimo. Kasdienių sunkių nusižeminimo, atgailos ir maldos treniruočių. Norint pasiekti tikrą atsivertimą, reikia Atgailos sakramentą priimti su džiaugsmu, atsiversti į džiugų gėrio darymą. Negalime priimti Jėzaus būdami nepatenkinti jo reikalavimu, kad būtume skaitūs ir nekalti kaip Jo Motina Mergelė Marija.

MŪSŲ ATSIVERTIMAS – ŽENKLAS PASAULIUI

III advento sekmadienis (A)

Iz 35, 1–6a. 10; Jok 5, 7–10; Mt 11, 2–11

Šio sekmadienio Evangelijoje girdėjome apie Joną Krikštytoją, kuris ne tik kvietė žmones apgailėti savo nuodėmes ir atsiversti, bet ir savo gyvenimu rodė jiems pavyzdį. Būtent jo pavyzdys ir patraukė daugelį žmonių atsiversti, imti taisyti „tiesius kelius Viešpačiui“. Jonas Krikštytojas yra aktyvaus laukimo pavyzdys. Mums privalu ne tik ruošti savo širdį, bet ir sudorinti savo gyvenimą, savo atsivertimu padėti draugams ir artimiesiems priartėti prie Dievo. Mūsų atsivertimas turi tapti ženklu kitiems žmonėms, ženklu pasauliui. O mūsų nenoras atsiversti ir sutraukti nuodėmės pančius suteikia kitiems žmonėms argumentų neatsiversti, pateisinti ir tęsti nedorus darbus. Jie visada gali pasiteisinti sakydami: „O jis irgi taip elgiasi.“ Į mus, krikščionis, žiūri pasaulis: mūsų artimieji, mūsų bendradarbiai, draugai. Tavo kasdienės maldos pavyzdys gali padaryti kur kas daugiau, nei pastovus priminimas savo vaikams, kad būtina melstis. Prie Kūčių stalo draugiškai ištiesta susitaikymui ranka gali pakeisti ne vien tavo, bet ir tavo „asmeninio priešo“ gyvenimą. Pavyzdžiui, poros sprendimas galų gale susituokti Bažnyčioje po 20 bendro gyvenimo metų jiems suteiks pasitikėjimo vienas kitu ir atvers Dievo palaimos šaltinį, bet taip pat privers daugelį pamąstyti apie savo santuokinį gyvenimą ir galbūt įsiklausyti į savo sąžinės balsą bei priimti Dievo palaimą savo šeimai.

Jonas Krikštytojas bekompromisiškai ėjo pasirinktu keliu. Jo tikslo siekimas ir supratimas, kas svarbiausia, mus taip pat akina susimąstyti. O kokie mano svarbiausi išgyvenimai? Nejaugi tik suliesėti, išsimiegoti, daug uždirbti, gražiai apsirengti, o prieš Kalėdas sugalvoti ką kam padovanoti? Pasaulis mus vilioja savo nuolaidomis, loterijomis ir labai dažnai vadina svarbiais tuos dalykus, kurie yra nesvarbūs, labai paviršutiniški ir laikini. Štai šitoje priešventinėje karštligėje suskamba Jono Krikštytojo balsas: „Atsiverskite, nes priartino Dangaus Karalystė. Taisykite Viešpačiui kelią! Ištiesinkite jam takus! Paro-

dykite tikrų atsivertimo vaisių!“ Ar tu pasiruošęs priimti Jėzų į savo gyvenimą? Ar tikrai tavo širdyje šviesiau išvalius ją nuo nuodėmių? Liko pusantros savaitės. Gal jau tikrai verta pagalvoti apie kalėdinę išpažintį, apie susitaikymą su artimaisiais, apie sutvarkymą svarbių, bet vis atidėtų gyvenimo reikalų. Jonas Krikštytojas pradeda išlaisvinimo iš nuodėmės vergovės kelią. Nors vergovės laikai jau praėjo, vis dar daug vergų yra ir mūsų dienomis. Iš pirmo žvilgsnio mes, žinoma, esame laisvi, neturime ant rankų ar kojų grandinių. Bet vis dėlto kažkas mus varžo – kažkokios nematomos grandinės. Kas tai galėtų būti? Tai vergiška priklausomybė įpročiams, ydoms ir nuodėmėms. Vieni žmonės yra darbo vergai. Jie taip siekia pelno, jog jam aukoja savo poilsį, sveikatą ir net religines šventes. Kiti gyvena sukaustyti pinigų ir komforto. Nors šeimoje turi vaikutį, tačiau tėvas mažai būna namie, motina taip pat daug dirba, kad išlaikytų ūkį... Tėvai vienas kitą mato labai retai, mažai dėmesio skiria savo tikrai brangiausiajam turtui – vaikui. Anksčiau vergvaldžiai gaudydavo vergus. Dabar žmonės patys save sukausto grandinėmis. Įpročio pančiai paprastai iš pradžių yra per maži, kad juos žmogus pastebėtų, kol jie tampa tokie tvirti, jog jau sunku juos sutraukti. Anglų dailėtyrininkas ir sociologas Džonas Raskinas (+1900) taikliai pastebi: „Kai kuriuos vergus perka už pinigus, kitus nuperka pagyrimais. Nesvarbu, kaip perka. Vergiška žymė yra kaina, už kurią nuperkamas žmogus.“ Tačiau vieną dieną, pervargęs nuo tokio gyvenimo, žmogus bando išsilaisvinti. Tai labai nelengva, nes išsilaisvinimas iš blogų įpročių yra svarbiausia iš visų laisvių. Paruošti Mesijui taką galima širdyje identifikuojant savo ydas, silpnybes, blogus įpročius ir juos pašalinant iš mūsų sielos kelio, kuriuo pas mus ateis Mesijas. Pirmą turi ateiti tikėjimas, atsivertimas ir galiausiai – nuodėmių išpažinimas.

Vysk. Pranciškus Būčys sakė: „Žmonės dar iki šiol tebegyvena paskendę tamsioje klaidoje. Jie nemato tos tiesos, kad nuodėmės panaikinus išnyktų didelė daugybė vargų, skausmų ir kt. Pirmiausia rūpinkimės tą tiesą suprasti mes patys; paskui pabandykime ją paaikškinti ir kitiems, ypač jaunesniems.“

ŽMOGUS GYVENA VILTIMI

IV advento sekmadienis (A)

Iz 7, 10–14; Rom 1, 1–7; Mt 1, 18–24

Po kelių dienų mes švęsime krikščionims istorinį gimimą – Kristaus Gimimo šventę. Aukščiausiasis Viešpats tapo Dievu, gyvenančiu šalia, tapo įsikūnijusiu Dievu dėl žmonių. Iki Kristaus gimimo Viešpats su žmogumi kalbėjo per pranašus. Su Kristaus gimimu Viešpats tapo vienu iš mūsų, idant išgelbėtų mūsų istoriją.

Lenkijos kardinolas Stefanus Wyszynskis pasakojo: Vokiečiams okupavus Lenkiją, vienas kareivis paprašė Wyszynskio išklausti jo išpažinties. Jie abu pasislėpė nuo vokiečių lėktuvų tranšėjoje ir, klausydamas kareivio išpažinties, Wyszynskis pamatė valstietį, kuris ramiausiai dirbo savo lauke, visiškai šalia vykstančių karo veiksmų. Išklauses išpažintį, kunigas prisiartinio prie valstiečio ir paklausė, kaip jis gali taip ramiai dirbti, kai visi bėga iš krašto, kuriame viskas bus sunaikinta. Valstietis atsakė: „Aš ariu ir sėju. Jeigu nenupjausiu derliaus aš, kiti nupjaus. Mano grūdai gali sudegti, tačiau pasėti dirvoje yra saugūs ir laikui atėjus sudygs.“ Šalia šio valstiečio krito bombos, šaudė kulkosvaidžiai, o jis ramiai sėjo javus. Sėjo ne sau, kitiems, sėjo, nes Dievas buvo su juo.

Žmogus nieko nedaro be vilties. Mums reikia vilties, kaip reikia kiekvieną sekundę deguonies kvėpuoti. Būtina žmonėms duoti vilties motyvą. Ir tas motyvas yra Jėzus Kristus, Emanuelis – Dievas su mumis.

Žmogus gyvena viltimi: jis save stiprina mintimis, kad rytoj ar poryt bus geriau, šviesiau, lengviau, kad jo gyvenimas pakryps į gerą pusę. Žmogus mėgsta ir kitą padrąsinti, suteikdamas jam vilties, nupiešdamas skaidresnę ateitį. Kartais valstybių vyriausybės mėgina guosti savo piliečius sakydamos, jog ateityje gyvensime turtingiau. Taip jau yra, kad žmogus lengviau pakelia dabarties sunkumus, kuomet jis viliasi, jog ateityje bus lengviau.

Jei Dievas už mus, tai kas gi prieš mus? Niekas mūsų negali atskirti nuo Kristaus meilės, nei vargas, nei priespauda, nei persekiojimai, nei badas ar nuogumas. Niekas, išskyrus mus pačius, tik mes galime tapti nedėkingi ir nusigręžti nuo Kristaus. Deja, kartais gyvename taip, lyg Jėzus niekada nebuvo atėjęs, gyvename tik dėl savęs pačių. Kartais ir krikščionio viduje kyla drama, kai jis pasiduoda pagundai pats savyje ieškoti pagrindo patogesniai saugumui žemiškajame gyvenime arba nustoja pasitikėti Dievu. Ir juo jis labiau

bando įsitvirtinti apsidrausdamas savo ramybę, tuo mažiau besipatikinti Dievu ir tuomet visas jo pasitikėjimas savimi atsiduria pavojuje.

Pažvelgę į Senąjį Testamentą aiškiai matome, jog kai Izraelio tauta būdavo su Dievu, ji skynė pergales, o kai izraelitai nusigręždavo nuo Dievo, juos ištikdavo skaudus ir gėdingas pralaimėjimas. Šiandien Kristus atstovauja Dievui, kuris yra ne su viena konkrečia tauta, bet su viso pasaulio žmonėmis. „Štai aš esu su jumis per visas dienas iki pasaulio pabaigos“ (Mt 28, 20).

Tai reiškia, kad Jėzuje Dievas yra arti ir visada pasilieka su mumis. Jėzus kiekvieną iš mūsų saugo ir niekada neliksime vieni.

Krikščioniškos vilties užduotis yra atgręžti tokio žmogaus protą į Dievą, kad tik Dieve viename ieškotų sau reikiamos pagalbos, nepalaužiamos jėgos ir atleidimo. Viltis reikalauja, kad tikintysis visiškai atsiduotų Kristui, kartu su juo stotų į didžiąją pasaulio išvadavimo kovą ir kurtų Dievo Karalystę tarp žmonių. Krikščioniui duota viltis, kad per šią dorybę jis išsiugdytų ir palaikytų ramų įsitikinimą, jog Dievo Karalystė auga ir tuomet, kai žmogus savo gyvenime patiria išbandymus ir juos nugali. Viltis – didžiausia žmogaus gyvenimo parama. Kas bendriausia viso pasaulio žmonėms? – Viltis. Nes ją turi netgi tas, kuris nieko neturi. Anuomet romėnų filosofas Seneka sakė: „Kol gyvas, žmogus niekuomet neturi prarasti vilties.“

Ko laukiame iš Dievo? Sveikatos, pinigų, pasisėkimo? Kartais net jaučiame, jog jam savo prašymais galime ir įkyrėti. Tačiau Dievas viršija visus mūsų lūkesčius ir prašymus. Jis pats ateina į žmonijos istoriją kaip žmogus.

Jėzus Kristus yra Emanuelis, Dievas su mumis. Gerai išmokime ir įsisąmoninkime šį Atpirkėjo vardą. Jėzus vienas iš mūsų, mūsų brolis. Jis žmogaus ir Dievo sūnus. Dievas tapo artimas. Štai kur slepiasi gilioji Kalėdų paslaptis: Dievas tarp mūsų.

Į Jėzaus klausimą, kuo žmonės laiko Žmogaus Sūnų, šv. Petras atsakė: „Tu esi Mesijas, gyvojo Dievo Sūnus.“

Ar šiandien Jėzus, gyvojo Dievo Sūnus, yra su mumis, ar buvo su mumis tik tuos 33 metus nuo gimimo Betliejuje iki mirties Golgotoje? Mieli tikintieji, mūsų dideliame džiaugsmui prisikėles iš numirusių Kristus nauju, dvasiniu, realiu, nors ir nematomu būdu gyvena tarp mūsų.

TIESA APIE ŽMOGŲ IR DIEVĄ

Kristaus Gimimas (Kalėdos)

Kalėdos yra ta diena, kai žmogus turi realią galimybę suprasti, kaip Dievas jį myli. Jo meilė kiekvienam – tai vienu metu tėvo meilė vaikui ir mažo vaiko meilė tėvams. Griežtumas, atsakingumas, rūpestingumas, savęs paaukojimas Viešpatyje susilieja su švelnumu, visišku pasitikėjimu ir būtinybe visada būti kartu – štai maždaug taip atrodo Dievo meilė mums. Gimęs Dieviškasis Kūdikėlis nori, kad mes jį laikytume savo rankose, kad nepaleistume nuo savęs, ir tuomet jis suteiks mums taiką ir apgins mus nuo negandų. Jis atiduoda mums save. Ir kaip vaikas šypsosi kiekvienai motinai, taip ir jis mus myli tokius, kokie esame. Atiduodamas mums savo gyvybę, Jėzus mumis taip pasitiki, kaip niekas ir niekada nėra pasitikėjęs žmogumi.

Kristus gimė būtent tuo momentu, kada pasaulis buvo nusiminęs. Viešpatavo blogis, žmonės buvo praradę viltį, kad kas nors pagerės. Pasaulis, užsidaręs abejingumo kevalę ir paskendęs nuodėmėse, nepastebėjo Kristaus gimimo momento, suteikusio unikalią ir nepakartojamą galimybę ištrūkti iš beprasmybės ir nupuolimo.

Kartą 1886 m. garsus prancūzų poetas, dramaturgas ir diplomatas Polis Klodelis, eidamas nusiminęs pro Paryžiaus katedrą, išgirdo joje giedant. Užėjęs į vidų jis nustebo pamatęs tikinčiųjų veiduose džiaugsmą – jie giedojo priešais Kūdikėlio Jėzaus statulėlę. Buvo šv. Kalėdų Mišios. „Kas yra šis vaikas, kuris gali suteikti šitokią džiaugsmą sielai?“ – klausė Polis Klodelis. Jis dar nežinojo, kas yra Kristus. Ketverius metus truko jo atsivertimas, tai buvo kančių, ieškojimų, dvasinių kovų metai. 1890 metais jis tapo kataliku. Buvo diplomatu Čekoslovakijoje, Vokietijoje, Danijoje, Belgijoje, Kinijoje, Japonijoje, Brazilijoje ir JAV. Apdovanotas Garbės Legiono Didžiuoju Kryžiumi. 1946 m. išrinktas Prancūzijos akademijos akademiku. Žmonių manymu, pasaulis dalijasi į gerus ir blogus žmones, į vertus ir nevertus išganymo. Bet užtenka vos akimirkai atsiverti dangui, kaip iš jo pasigirsta gausingos dangaus kareivijos bal-

sas: „Garbė Dievui aukštybėse, o žemėje ramybė jo mylimiems žmonėms!“ Kristus yra visiems.

Jėzaus gimimo metu labiausiai būtinas buvo dvasinis atgimimas. Jis nereikalavo nei didelių finansinių išlaidų, nei didelės ir gerai ginkluotos kariuomenės. Kad pasaulyje prasidėtų dvasinis atgimimas, užteko vien širdžių atvirumo ir keleto pasitikinčių Dievu žmonių, iš kurių pirmoje vietoje buvo jauna žydų mergaitė, vardu Marija, ištarusi Dievo valiai *taip*. Ką tokio naujo ir įdomaus atnešė pasauliui mažas vaikelis Jėzus, pradėjęs savo gyvenimą ėdžiose ir pabaigęs ant kryžiaus? Jis neatrado Amerikos, jokio nežinomo kontinento, jokios naujos planetos. Neišrado atominės energijos ar automobilio. Tą jis paliko pačių žmonių išminčiai. Tačiau Jėzus padarė tai, ko mes savo jėgomis niekada nebūtume padarę.

Didysis prancūzų mąstytojas matematikas ir fizikas Blezas Paskalis sako: „Be Jėzaus Kristaus mes nežinotume, kas yra gyvenimas, kas yra mirtis, kas yra Dievas ir kas mes tokie esame.“ Jėzus atskleidė mums, kas ir koks yra Dievas ir kas yra žmogus, kokia yra gyvenimo ir mirties prasmė, dėl ko gyvename ir kas laukia pasibaigus mūsų žemišajam gyvenimui. Jėzus mums apreiškė, kad tikrasis Dievas yra mūsų draugas, artimas žmogui, kupinas rūpestingumo ir meilės. Jis Meilės Dievas ir tikrasis žmogaus Tėvas. Pas jį gali ateiti ir galingi, ir silpni; net nusikaltėliai ir visuomenės atstumtieji – visi, kurie jaučia tuštumą ir neviltį.

Jėzus Kristus atskleidė tiesą apie mus. Jėzaus dėka aš žinau, kad turiu neįkainojamą vertybę, kad mano gyvenimas turi prasmę. Tik nuo to momento, kai Dievas tapo žmogumi, mes žinome, kas yra žmogus. Anksčiau jis buvo sūnus palaidūnas, tačiau Jėzus atskleidė, kad kiekvienas žmogus yra Dievo vaikas, brangus Viešpaties širdžiai. Kalėdos yra stebuklas tarp mūsų. Kiekvienas atvira širdimi gali pamatyti šį žmonijos stebuklą – atgimimą ir kiekvienas gali prie jo prisidėti. Šiandien Kalėdos. Šv. Jonas Auksaburnis sako: „Privalome ieškoti Kristaus ne tiek Betliejuje, kiek savo širdyje.“ Šiandien jis vėl gimsta kiekvieno iš mūsų širdyje.

ANNO DOMINI

Švč. Mergelė Marija, Dievo Gimdytoja
(Naujieji Metai)
Sk 6, 22–27; *Gal* 4, 4–7; *Lk* 2, 16–21

Naujųjų Metų dieną gauname Dievo dovaną, vadinamą laiku. Ant senų pastatų dažnai matome užrašą: *Anno Domini* ir datą. Tai reiškia, jog tas namas pastatytas konkrečiais Viešpaties metais. O juk visų mūsų, ligi vieno, gyvenimai egzistuoja Viešpaties metais. *Anno Domini* tikrai reiškia, kad kiekvieni metai yra Dievo dovana žmogui. Kokie jie bus ir ar bus laimingi, priklausys nuo dviejų dalykų: nuo Dievo ir nuo mūsų, t. y. nuo to, koks bus mūsų santykis su Dievu. Todėl krikščioniui kyla natūralus klausimas: ko Viešpats tikisi iš manęs šiais metais? Uolaus Dievo valios vykdymo, t. y. gyvenimo pagal Dievo įsakymus, mylint Dievą ir artimą. Jei atėjusiais metais stengsimės vykdyti Dievo valią, metai bus laimingesni. Tai labai aiškiai išreiškia apaštalas Jonas: „Dievas yra meilė, ir kas pasilieka meilėje, pasilieka Dieve, ir Dievas – jame“ (*1 Jn* 4, 16). Pradedant naujuosius metus naudinga pažvelgti į praėjusiuosius ir iš jų ko nors pasimokyti ateičiai. Kas nori pakilti aukščiau, privalo pats savęs paklausti: „Ką aš gavau iš praeities, ko iš jos pasimokiau?“ Dabar išmintingiausia būtų apžvelgti, kas nuveikta, kaip nuveikta ir kas neįvykdyta. Ar Dievas yra patenkintas mumis dėl praėjusių metų? Ar sąžiningai atlikome savo pareigas, šeimoje, darbe ir bažnytiniame gyvenime? Gal bandėme nusimesti savo gyvenimo kryžių, murmeldami dėl sunkumų ir netikėtai užklupusių nelaimių? Privalome susimąstyti, apgailėti savo klaidas ir ryžtis naujiems kilniems darbams.

Naujametiniai linkėjimai tikėjimo šviesoje. Kokia jų reikšmė? Krikščionis į naujuosius metus žvelgia iš amžinybės perspektyvos. Metai mums duoti pasirengti amžinajam gyvenimui. Kristus atėjo į žemę atnešdamas šio pasirengimo programą. Mūsų užduotis plėsti šioje žemėje Kristaus kuriamą teisingumo ir meilės karalystę. Nors mes visuomet pasiliekame tie patys, bet kiekvienais metais kas nors mūsų gyvenime pasikeičia. Naujieji metai liudija, jog dar vienais metais esame arčiau mirties, arčiau amžinybės. Kai kuriems šie metai, kuriuos pradedame, bus paskutiniai. Mūsų gyvenimas yra trumpas, todėl jį reikia gerai ir išmintingai panaudoti. Kiekvienam iš mūsų yra skirti apaštalo Paulius žodžiai: „Štai dabar palankus metas, štai dabar išganymo diena!“ (*2 Kor* 6, 2). Kuomet šis metas pasibaigs, kito mums nebus duota. Todėl nebijokime mums Dievo duoto laiko pašvęsti Kristui. Kosminiais matmenimis žiūrint, Dievo mums duotas laikas labai trumpas. Ir vis dėlto jo užtenka, kad įvykdytume užduotį, kurią mus įgaliojo atlik-

ti Viešpats. Štai kodėl apaštalas Paulius mus perspėja: „Todėl rūpestingai žiūrėkite, kaip jūs elgiatės: kad nebūtumėte tarytum neišmanėliai, bet kaip išmintingi, gerai naudojantys laiką, nes dienos yra piktos“ (*Ef* 5, 15–16).

Vienas rimtas ir dievobaimingas vyras visada būdavo linksmas. Kartą kažkas jo paklausė, kaip jis taip visada gali būti linksmas? Vyras atsakė: „Kiekvieną rytą aš pirmiausia pažvelgiu į Dangų. Ten randu suraminimą savo skausmuose ir nelaimėse. Paskui pažvelgiu į žemę ir pamatau, kiek mažai žemės reikės mano karstui. Tada pažvelgiu į tuos žmones, kurie yra daug nelaimingesni už mane. Ir ramiai pradedu kasdienius darbus.“ Šių Naujųjų Metų dieną ir mes pažvelkime į Dangų, žemę ir žmogų. Gal ir mums tai atneš daugiau paguodos, sustiprinimo, ištvermės ir vilties.

Kad ir kokie būtų nuostabūs naujametiniai linkėjimai, visi žinome, jog ateinančiais metais susidursime su sunkumais ir problemomis. Mums labai prireiks Šventosios Dvasios siunčiamos išminties, tikėjimo palaikomos drąsos ir Mergelės Marijos globos. Išmintingas keleivis, eidamas nežinomu keliu, turi arba žemėlapi, arba vedlį. Krikščionio žemėlapis – Šventasis Raštas, o vedlys – Dievo Motina Marija. Kažkas iš teologų Dievo Motiną Mariją pavadino „mūsų ateities Motina“, kadangi naujuosius metus pradedame jos globojami ir užtariami. Šią dieną dėkojame Dievui už padovanotus dar vienus metus, dar vieną progą padaryti daug gerų darbų Dievui, artimui ir Tėvynei. Mes šaukiame Marijos užtarimo, kuomet apima vienatvė ir ištinka skausmai. Meldžiame pagalbos sunkiomis nusivylimo dienomis. Pamaldumas Marijai mus veda prie Kristaus. Pamaldumas Marijai sudaro vieną esminių krikščioniško gyvenimo dimensijų, suteikia mums dvasinės taikos, nes taika su Dievu yra esminė mūsų kiekvienos dienos nuostata. „Palaiminti taikdariai: jie bus vadinami Dievo vaikais“ (*Mt* 5, 9).

Brangieji, nepasiduokime nevilčiai: argi jau nėra daugiau poezijos ir nuostabios paslapties Kalėdose? Ar nespindi žvaigždės danguje? Ar angelai negieda iš aukštybių? Jei mes visi, maži ir dideli, vaikų akimis pažvelgsime į pasaulį, pamatysime jį visai kitokį ir suprasime, kaip reikia ieškoti tarpusavio meilės ir sugyvenimo. Kad galėtume suprasti savo klaidas ir pasitaisyti, privalome melsti Mergelės Marijos Dievo Motinos užtarimo, jog ji suteiktų mums nekaltumu spindinčias akis. Mes patikime visus savo prašymus mūsų užtarėjai ir visų Dievo malonių tarpininkei Mergelei Marijai. Tesuteikia Viešpats mūsų žmonijai taiką ir ramybę. Taikos Karaliene, melski už mus.

Parengė mons. Artūras Jagelavičius

Mons. dr. Algirdas Jurevičius

Bažnyčia šaukiasi Dievo gailestingumo*

Gailestingumas kaip viena svarbiausių Dievo savybių ir laikysenų kūrinių atžvilgiu į teologijos akiratį pateko tik 20 a. pabaigoje. Dievo gailestingumo tema į Bažnyčios Magisteriumą iškiliausiu būdu atėjo pirmiausia ne iš teologų „kalvės“, bet iš šventųjų mistinių patirčių. Jei ne šv. Jono Pauliaus II jautrumas Dvasios dvelksmui, pamaldumas Dievo gailestingumui galėjo likti privačia praktika tarp daugelio kitų Bažnyčios praktikuojamų privataus pamaldumo formų.

Vienas pirmųjų postūmių, leidęs Dievo gailestingumo temai įgyti žinomumo pagreitį, buvo Jono Pauliaus II enciklika *Dives in misericordia* (1) (1980 m.), kurioje popiežius išskiria tris Bažnyčios užduotis gailestingumo atžvilgiu: a) Bažnyčia turi *skelbti* tiesą apie Dievo gailestingumą; b) Bažnyčia turi *teikti* gailestingumą žmonėms per žmones; c) Bažnyčia *negali nesišaukti* Dievo gailestingumo (2).

Iš šios trijulės – *skelbti, teikti ir šauktis* – neiprasčiausiai atrodo popiežiaus paraginimas pačiai Bažnyčiai šauktis Dievo gailestingumo. Bažnyčia, kaip Kristaus darbų tęsėja pasaulyje, taip buvo įsitraukusi į gailestingumo *skelbimą* ir *teikimą* per Atgailos sakramentą bei gailestingumo darbus, jog beveik visiškai į užmarštį nugrimzdo faktas, kad ir pačiai Bažnyčiai kaip silpnų žmonių bendrijai reikia apsivalyti ir atsinaujinti dieviškojo gailestingumo akivaizdoje. Tačiau čia susiduriame su problema: gailestingumo poreikis savaime suponuoja šventumo praradimą, todėl kalbėti apie Dievo gailestingumo reikalingą Bažnyčią yra didžiulis pranašiškas iššūkis, nes „Bažnyčia (...) tikėjimo akimis yra nepažeidžiamai šventa“ (3). Nepaisydami šio sunkumo, pažvelkite į dieviškojo gailestingumo raišką Dievo tautos atžvilgiu.

I. Esminis Dievo sprendimas žmonijai – „Gyvenk!“

Po nuopuolio rojuje nuskambėjusi *protoevangelija* (plg. *Pr* 3, 15) davė ryškų ir kryptingą Dievo veikimo pažadą. Dievas pagaili pražūtin žengiančios žmonijos. Tai ryšku Nojaus istorijoje (plg. *Pr* 8), o ypač Abraomo pasirinkime (plg. *Pr* 12, 1–3). Dievas atverčia istorijoje naują pradžią. „Jis įsikiša, bet ne „iš išorės“, o išrinkdamas vieną žmogų, idant per jį visi iš naujo patirtų gailestingumą“ (4). Dievas parodo savo gailestingumą žmonijai tautos pasi-

* *Pranešimas skaitytas 2016 m. balandžio 16 d. Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijoje vykusioje tarptautinėje mokslinėje konferencijoje „Aš noriu gailestingumo, o ne aukos (Mt 9, 13)“, skirtoje Gailestingumo jubiliejui paminėti.*

rinkimu, apdovanojimu, atleidimu ir kvietimu bendradarbiauti. Dievo tauta dažnai sulaužydavo sandorą su Dievu, todėl pati save nubausdavo pasirinkdama kažką kitą, o ne Dievą. Tautos grįžimo į Viešpaties įsakymų kelią akstinas – Jo gailestingumas.

Gailestingumo temą rutuliojantys autoriai (5) yra ypač pamėgę pranašo Ezechielio knygos 16-ąjį skyrių, kuriame aprašytas visiškai personifikuotos Jeruzalės bejėgiškumas: ji gulėjo kraujo klane ir niekam nerūpėjo, buvo nuoga ir būtų žuvusi, jei ne pro šalį einantis Dievas ir jo ištarmė bejėgei būtybei: „Gyvenk!“ (*Ez* 16, 6). Vėlesni Šventraščio autoriai atkreips dėmesį į gelbstintį Dievo veikimą „Iš grynios meilės, laisvu savo valios nutarimu“ (*Ef* 1, 5). Gryna Dievo meilė ir laisvas jo valios nutarimas parodo visišką Viešpaties meilės nesavanaudiškumą ir totalų atsigręžimą į pražūtin klimpstantį žmogų. Dievas dalijasi tuo, kuo pats yra apstus – gyvenimu ir gailestingumu (plg. *Ef* 2, 4).

II. Gailestingumas trejbinės teologijos kontekste

Pamaldumo Dievo gailestingumui kontekste girdime, jog gailestingumas – pagrindinė Dievo savybė. O kaip tuomet su meile? Juk „Dievas yra meilė“ (1 *Jn* 4, 8). Ši klausimą suprasti padeda šv. Grigalius Nysietis tvirtindamas: „Visi sutinkame, kad šiame gyvenime iš visų reikalingų dalykų didžiausia yra meilė, o gailestingumas yra meilės sustiprėjimas“ (6).

Švenčiausiosios Trejybės teologija sako, kad Dievo esmė yra meilė, o tarp trijų asmenų yra meilės santykis (Tėvas myli Sūnų, Sūnus – Tėvą, iš jų meilės kyla Šventoji Dvasia). Teologija kalba apie vidinį Švenčiausiosios Trejybės gyvenimą ir apie trejbinio Dievo raišką į išorę kūrinių link.

Kad ir kaip būtų keista apie tai girdėti, bet vidiniame Dievo gyvenime nėra jokios erdvės gailestingumo raiškai, nes teologiškai negalime prileisti net minties, jog gailestingumo poreikis kiltų vidiniame santykių tarp dieviškųjų asmenų. Juk Dievo esmė yra visa užpildanti meilė. Tai pastebi ir W. Kasperis: „nors gailestingume ir neįgyvendinama trejbinė Dievo esmė, ji tampa konkrečia tikrove mums ir mumyse“ (7). Tad gailestingumas kaip dieviškosios trejbinės meilės pasireiškimas galimas tik mylinčio Dievo santykiuose su kūrinių link.

Jei Dievas taip myli kūrinius, ar Jis visuomet gailestingas? Ir taip, ir ne. Meilė yra toks dydis, kurį sunku nusakyti, o dar sunkiau numatyti, kaip mylintis asmuo gali veikti. Įsimylėjimas išjungia bet kokią logiką! Prisiminkime, jog Dievas, įsimylėjęs žmogų, net mirė už žmoniją ant kryžiaus. Tai net buvo interpretuojama

kaip papiktinimas ir didžiausia kvailystė (plg. 1 Kor 1, 23), kurią galėjo atlikti tik iki ausų įsimylėjęs asmuo.

Meilė dar jokių būdu negarantuoja, kad mylintis asmuo mylimųjų atžvilgiu visuomet bus meilus ir gailestingas. Juk tėvai myli savo vaikus ir jiems būna „negailestingi“: draudžia kasdien valgyti saldumynus, gerti energetinius gėrimus ir t. t. Taip jie elgiasi tik dėl to, kad myli savo vaikus. Apie Dievą Biblija sako tą patį: „*Mano sūnau, nepaniekink Viešpaties auklėbos ir nenusimink jo baramos: nes Dievas griežtai auklėja, ką myli, ir plaka kiekvieną sūnų, kurį priglaudžia*. Jums reikia pakentėti dėl drausmės. Dievas elgiasi su jumis kaip su sūnumis. O kurio gi sūnaus tėvas griežtai neauklėja. Beje, kiekviena auklėba tam kartui atrodo ne linksma, o karti, bet vėliau ji atneš taikingų teismo vaisių auklėtiniams“ (Žyd 12, 5–11).

Dievas myli, todėl mato, ko žmogui reikia: gailestingumo, pasisekimo, o gal net ir priešingų dalykų: nelaimės, ligos ar bausmės. Juk Dievo tikslas yra išgelbėti žmogų ir suteikti jam laimę, kuri nežino pabaigos. Tad Dievo meilė gali reikšti tiek griežta auklėba, tiek gailestingumu. Kad ir kas nutiktų, žmogui visų pirma svarbiau žinoti, kad jis yra Dievo mylimas, nes iš to kyla pasitikėjimas Dievu net ir sunkiausiose gyvenimo situacijose.

III. Gailestingumo papiktinimas

Gailestingumo tema yra didžiulis papiktinimas (*scandalum*). Tai tvirtinu ne tik turėdamas mintyje E. Bianchi pastebėjimą, jog popiežiaus Pranciškaus gailestingumas kelia papiktinimą Bažnyčioje (*La misericordia di Bergoglio crea scandalo nella Chiesa*) (8), bet ir žinodamas tikrąjį to papiktinimo šaltinį. Asmeniškai popiežiui Pranciškui pažįstamas ypač gailestingas nuodėmklausys melsdavosi taip: „Viešpatie, atleisk man, kad per daug atleidžiu. Bet juk tu pats man parodei blogą pavyzdį!“ (9).

„Blogas“ Jėzaus pavyzdys užkrečia ir ištikimiausius Viešpaties sekėjus. Skandalingai gailestinga Jėzaus laikysena visuomet sukeldavo pasipiktinimo šūksnius ir priešišumą. Viešpats Jėzus buvo kaltinamas draugyste su muitininkais ir nusidėjėliais (plg. Mt 11, 19), o gailestingumo parodymas atleidžiant nuodėmes ir išgydant užtraukdavo piktžodžiavimo kaltinimą (plg. Mt 9, 2–4) ir paniekinantį murmėjimą: „Šitas priima nusidėjėlius ir su jais valgo“ (Lk 15, 2). Gailestingas Jėzaus santykis su atstumtomis bei pasmerkimo vertomis moterimis (plg. Jn 4, 7–10; 8, 3–11; Lk 7, 37–39) pasėdavo nesupratimą ir prisidėjo prie kryžiaus įvykio priartinimo.

Keletas Jėzaus palyginimų puikiai atskleidžia dėl gailestingumo tvyrančią įtampą: devyniasdešimt devynios avys niekada nesupras savo ganytojo, kuris jas paliko

dykumoje dėl vienos pražuvėlės (Lk 15, 4), o pavyzdingas vyresnysis sūnus supyko ir nenorėjo eiti namo dėl protu nesuvokiamo tėvo gailestingumo su kekšėmis turtą prarijusiam sūnui (plg. Lk 15, 28–30).

Jei Tėvas būtų santūriai gailestingas, pasaulis tai galbūt dar toleruotų, bet perteklinis gailestingumas netelpa į jokių pakantos rėmus ir yra tiesiog skandalingas. Bažnyčiai patinka būti pavyzdingu vyresniuoju sūnumi, tačiau Bažnyčios nariai negali nepastebėti, jog sektinas pavyzdys šiame palyginime yra ne abu sūnūs, o tik Tėvas. *Misericordes sicut Pater!*

IV. Gailestingumo slėpiniai Bažnyčioje

Jėzaus gailestingumo nusidėjėliams negalime suprasti taip, tarsi tai būtų liberalaus lengvabūdiškumo atmaina, nes Viešpaties evangelija yra reikli, o jo žodžiai kieti (plg. Jn 6, 60), nes Jėzaus gailestingumas turi ir griežtybės bruožų (10). Tačiau „Bažnyčia pasaulyje yra ne tam, kad teistų, o tam, kad sudarytų sąlygas sutikti tą širdingą meilę, kuri yra Dievo gailestingumas“ (11). Ji yra išrinkta būti Dievo gailestingumo pasauliui įrankiu, o „Išrinktumas – ne atilsio pagalvėlė, ne išgelbėjimas iš pražuvusios minios, bet tarnystė visiems, kuriems skirtas Dievo pasigailėjimas“ (12).

Gailestingumo tarnystę Bažnyčia vykdo visų pirma per sakramentus, nes, anot W. Kasperio, visi Bažnyčios sakramentai yra gailestingumo sakramentai (13). Krikščioniškojo gyvenimo pamatas ir vartai į Bažnyčią yra Krikštas. Tai gražiausia ir brangiausia iš visų Dievo dovanų, nes suteikiama tiems, kurie nieko neatsineša; tai – malonė, nes ją gauna ir kaltieji (14). Ši malonė iš Dievo gerumo didinama ir gilinama Sutvirtinimu (15).

Per Krikštą parodytas Dievo maloningumas atsižvelgia į žmogišką silpnumą ir polinkį į nuodėmę, todėl Viešpats kviečia į atgailą ir atsivertimą, o per sakramentinį atleidimą leidžia patirti gailestingumą. Ligoje bei kančioje per Ligonių patepimą Dievas prisiliečia gailestingąja meile prie kenčiančio žmogaus jį sustiprindamas.

Bendruomenei tarnavimo – Šventimų ir Santuokos – sakramentai yra skirti kitų žmonių išganymui, nes per tarnavimą kitiems jie prisideda ne tik prie asmeninio išganymo, bet taip pat ir Bažnyčioje atlieka ypatingą užduotį bei ugdo Dievo tautą (16). Evangelija atkreipia dėmesį į tai, jog Gerosios Naujienos skelbimas prasi-dėjo iš gailestingumo: „Jėzus pamatė didžiulę minią, ir jam pagailo žmonių, nes jie buvo tarsi avys be piemens“ (Mk 6, 34). Jėzus pasigaili mūsų nežinojimo ir siunčia savo tautai ganytojus (17). Per Santuoką rodomą gailestingumą žmogui Dievas išreiškė dar rojuje tardamas:

„Negera žmogui būti vienam. Padarysiu jam tinkamą bendrininką“ (Pr 2, 18). Net ir tai Dievui rūpi!

Per Eucharistiją Dievo gailestingumas pasiekia viršūnę, nes mes nesame verti, ir niekad nebūsime, priimti Kristaus Kūno bei Kraujo, o jei tai vyksta – tai tik iš begalinio Dievo gailestingumo. Anot popiežiaus Pranciškaus, „Gailestingumas yra galutinis ir aukščiausias aktas, kuriuo Dievas mus pasitinka“ (18). Eucharistija *ženkliausiai* (per liturginius ženklus) ir *tikriausiai* (dėl Jėzaus buvimo Eucharistijoje tikrovės) tai išreiškia.

Žvelgdamas į Bažnyčios slėpinį, Vatikano II Susirinkimas moko, kad Bažnyčia yra suaugusi iš žmogiškojo pradmens ir dieviškojo pradmens, tačiau ji nelaikytina dviem atskirais dalykais, bet sudaro vieną sudėtinę tikrovę (19). Tad visas, net per silpnus žmones įvairiai vykdomas Bažnyčios veikimas yra sudėtinės *dieviškos* ir *žmogiškos* tikrovės veikimas.

Ką daryti tuomet, kai regimo Bažnyčios sambūrio veikimas pritemdo Bažnyčios kaip dvasinės bendruomenės raišką?

V. Apvalytina Bažnyčia

Viena iš keturių Bažnyčios savybių (viena, šventa, visuotinė ir apaštalinė) yra jos šventumas: „Bažnyčia, kurios slėpinį skelbia Šventasis Sinodas, tikėjimo akimis yra nepažeidžiamai šventa“ (20). Paviršutiniškai suprastas Bažnyčios šventumo klausimas gali tapti rimta kliūtimi svarstyti apie pačios Bažnyčios atgailos poreikį. Kristaus įkurta Bažnyčia juk negali būti susitepusi kokia nors dėme ar kitu netobulumu. Šį įsitikinimą dar labiau sustiprino 1870 m. paskelbta tikėjimo tiesa apie popiežiaus neklaidingumą (21). Šventumo ir neklaidingumo paunksmėje nuo kritiško pasaulio žvilgsnio mėgdavo slapstytis vadinamasis Bažnyčios „žmogiškasis faktorius“, pats pretendavęs tapti ir šventas, ir neklystantis. Tai ugdė ekleziologinę puikybę ir trukdė pačiai Bažnyčiai kaip *vienai sudėtinei tikrovei* (22) atlikti Steigėjo jai patikėtas užduotis.

Po Vatikano II Susirinkimo Bažnyčia drąsiai išpažino, jog jos gretose vis dar esama nusidėjėlių ir nors ji „sudaryta iš suteptųjų, bet pati nesutepta“ (23), o teologijoje skirta daugiau dėmesio autentiškai pristatyti popiežiaus neklaidingumo tiesą, kuri jokių būdu negali būti priedanga Bažnyčios narių nuodėmingai laikysenai.

Pamažėle ir taktiškai Bažnyčios apsivalymo reikalą į viešumą iškėlė popiežius Jonas Paulius II kalbėdamas apie Bažnyčios atmintį: „Bažnyčia savyje sergsti žmogaus istorijos nuo pat pradžių atmintį: jo sukūrimo, pa-

šaukimo, išaukštinimo ir nuopuolio atmintį. Šiame esminiame paveiksle telpa visa žmogaus istorija, kuri yra ir atpirkimo istorija. Bažnyčia yra motina, kuri, panašiai kaip Marija, savo širdyje saugo savo vaikų istoriją, visas jų problemas padarydama savomis“ (24). Tokiu būdu Bažnyčios vaikų nuklydimai tampa ir Bažnyčios, kaip klystančiųjų Motinos, problema.

Susirinkimas moko, jog „Bažnyčia, priimdama savo glėbin nusidėjėlius, yra šventa ir drauge nuolat apvalytina, todėl nuolat žengia atgailos ir atsinaujinimo keliu“ (25). Kalbėti apie *apvalytiną Bažnyčią* nėra paprasta visuomenėje, bet kokia kaina besirūpinančioje savo autoritetu bei reitingais. Vien mintis apie vidinį Bažnyčios apsivalymą stipriai kerta per ekleziologinę puikybę ir kuria nuolankią Bažnyčią, kuriai reikia Dievo ir jo gailestingumo: „Ne Jam reikalinga tauta, bet tautai reikalingas Jis. Tautai nuo Jo nusigręžus, ateina nelaimės ir vargas“ (26).

Dievo tautoje veikė pranašai, kurie kartu buvo Dievo tautos gyvenimo kritikai ir kvietėjai į atgailą. „Turbūt unikalus dalykas religijų istorijoje čia yra tas, kad šventieji religinės bendruomenės raštai taip kritiškai kalba apie savąją bendruomenę. <...> pranašai – tariamai – be gailesčio plaka visus, nuo karaliaus iki paprastų žmonių. Tačiau kaip tik čia pasirodo tikrasis gailestingumas: jis niekad negali gyvuoti be tiesos“ (27). Naujosios Sendoros tauta – Bažnyčia yra Kūnas to, kuris pats yra *Tiesa* (plg. Jn 14, 6). Visos Bažnyčios ar paskirų jos narių atsigręžimas į Kristų ir savęs tyrimas Viešpaties akivaizdoje yra teisingiausias kelias link apsivalymo, nes būtent nuodėmė yra ta vieta, kurioje įvyksta susitikimas su Jėzaus gailestingumu (28). Anot šv. Faustinos, mūsų skurdas yra *masalas*, atkreipiantis į mus mylinčio ir gailestingo Dievo žvilgsnį (29).

Pripažinti kokį nors netobulumą ar Bažnyčios narių nuklydimą pačiai Bažnyčiai reiškia labai daug, nes paprastai juk būna *nesolidu* ir net *gėda* pripažinti savo silpnumą. O kas tuomet, jei „gėda yra malonė“ (30)? Bažnyčia negali šios malonės pražiūrėti ir ryžtasi išpažinėti.

VI. Bažnyčios išpažintis

Bažnyčios nariai dažniau ar rečiau eina asmeninės sakramentinės išpažinties turėdami prieš akis tik savo asmenines nuodėmes. Bažnyčiai atsinaujinant buvo suvokta, kad nuodėmė yra ne tik asmeninis kiekvieno tikinčiojo reikalas, bet daugiau ar mažiau žeidžia ir visą Bažnyčią kaip Kristaus kūną. Bene dažniausiai liturgijoje kartojama psalmė yra *Miserere* (Ps 51), kurios autorystė priskiriama karaliui Dovydui. Pagal to meto supratimą, karalius ne vien Dievo patepimu ganė tautą, bet ir pats atstovavo tautai pas Dievą. Taip

tautos vedlio asmeninės nuodėmės atsirūgdavo visai Dievo tautai.

Bažnyčia taip pat suvokia, kad asmeninė nuodėmė daro žalą ne vien pačiam nuodėmiautojui, bet ir visai Bažnyčiai. Tuo remiantis buvo išryškintas bendruomeninis Atgailos sakramento pobūdis, o liturginis gyvenimas praturtėjo Atgailos pamaldomis, kurių pagrindinis tikslas gaivinti krikščionių bendruomenėje atgailos dvasią ir padėti tikintiesiems pasiręsti atsivertimui (31). Pamaldų metu tikintieji apmąsto savo kaip Bažnyčios narių nuodėmingumą atkreipdami dėmesį ir į tai, jog jų asmeninės nuodėmės sutepė ir visos Bažnyčios kaip Kristaus sužadėtinės rūbą.

Atgailos dvasia ir šaukimasis Dievo gailestingumo yra aktualus ir dvasininkams. Katekizme rašoma: „Visi Bažnyčios nariai, įskaitant ir jai vadovaujančius, turi prisipažinti esą nusidėjėliai“ (32). Žvelgiant į Bažnyčios istoriją galime išskirti keletą įdomių momentų, susijusių su Dievo tautos nuodėmių pripažinimu: a) popiežius Adrianas VI 1522 m. laiške Niurnbergo suvažiavimui pripažino, jog Romos dvaras (t. y. Romos kurija) buvo apraizgytas šlykštybėmis, piktnaudžiavimais ir melagystėmis, kurios giliai įsišaknijusios nuo galvos iki narių. Popiežius apgailėstavo dėl savo pirmtako ir jo kurijos kalčių, bet neprašė atleidimo (33); b) pirmasis popiežius Bažnyčios istorijoje, kuris kreipėsi į Dievą bei į amžininkus su prašymu atleisti dėl Bažnyčios susiskaldymo, buvo Paulius VI (34); c) Vatikano II Susirinkimas pripažino neigiamus praeities epizodus, kuriuose dalyvavo Bažnyčios nariai, dėl Bažnyčios susiskaldymo (35), dėl ateizmo atsiradimo (36), dėl antisemitizmo apraiškų (37), dėl dirbtinai sukulto priešiško tarp mokslo ir tikėjimo (38). Deja, Susirinkimas jautriau kalbėjo tik apie Bažnyčios susiskaldymą – „nuolankiai prašome Dievą ir atsiskyrusiuosius brolius mums atleisti, kaip ir mes atleidžiame savo kaltininkams“ (39), tačiau, pripažindamas kitas Bažnyčios narių klaidas ir kaltes, Susirinkimas vis dėlto nepriduria prašymo atleisti už vardijamus dalykus (40).

Bažnyčios atminties nuskaistinimas ir kvietimas giliau suvokti savo vaikų nuodėmingumą pilnatvę pasiekė Jubiliejiniiais 2000-aisiais metais. Tarptautinei teologijos komisijai buvo pavesta ši klausimą įvertinti įvairiais aspektais (istoriniu, teologiniu, moraliniu) ir pateikti išvadas. Taip radosi dokumentas *Atminimas ir susitaikinimas: Bažnyčia ir praeities kaltės*, pašalinantis visas kliūtis Bažnyčiai šauktis Dievo gailestingumo (41).

Pasaulietišškai mąstant, klaidų pripažinimas gali iškliaubinti organizacijos autoritetą bei kelti klausimą apie patikimumą, tačiau įvyko priešingai: „Jono Pauliaus II žengti žingsniai prašant atleidimo už praeities kaltes

daug kur buvo suprasti kaip Bažnyčios gyvybingumo bei autentiškumo ženklai, didinantys jos įtikimumą. [...] Popiežiaus suformuluoti prašymai atleisti taip pat sukėlė teigiamą lenktyniavimą Bažnyčioje ir už jos ribų. Valstybių ar vyriausybių galvos, privačios ir viešosios organizacijos, religinės bendruomenės šiandien prašo atleidimo už neteisingumo paženklintus epizodus ar istorinius periodus“ (42).

Popiežiaus Jono Pauliaus II parodyta Jubiliejinių metų iniciatyva neaplenkė ir Lietuvos. 2000 m. balandžio 14 d. Lietuvos vyskupai paskelbė laišką Atgailos ir atsiprašymo dienos proga. Jame šešis kartus įvairiuose kontekstuose buvo kartojama frazė: „Apgailime, kad Bažnyčios vaikai...“ (43). Ta proga arkivyskupo Audrio Juozo Bačkio pamoksle nuskambėjo tokie žodžiai: „Mūsų Motina Bažnyčia savo prieglobstyje priglaudė ir tebegloboja ir šventuosius, ir nusidėjėlius, – todėl ji šventa, tačiau drauge – nuolat apvalytina“ (44). Pamokslo pabaigoje išsiveržė maldavimas: „Dieve Tėve, atleisk mums mūsų kaltes ir pasigailėk mūsų!“ (45).

Taip Lietuvos katalikai suprato, kad praeities krikščionių kalčių paminėjimu norima ne tik jas išpažinti Kristui Išganytojui, bet ir pašlovinti istorijos Viešpatį už jo gailestingą meilę. „Iš tiesų krikščionys tiki ne tik tuo, jog nuodėmės egzistuoja, bet taip pat, ir pirmiausia, tuo, kad nuodėmės atleidžiamos. Be to, prisiminti šias kaltes, vadinasi, pripažinti mūsų solidarumą su tais, kurie prieš mus gerai ar blogai ėjo tiesos keliu. Šiandien gyvenantiems tai teikia galingą motyvą atsiversti į Evangelijos reikalavimus ir yra būtina įžanga prašant Dievo atleidimo, atveriančio kelią į tarpusavio susitaikinimą“ (46).

VII. Gailestingumas kaip sielovadinė prieiga

Būgštavimas, kad savo vaikų kaltes išpažįstanti Bažnyčia taps „neklystančiam“ pasauliui nepatikima ir susilpnės jos pozicijos, neturi jokio pagrindo. Štai W. Kasperis čia mato naują sielovadinę prieigą, gailestingumo dėka atsivėrusią Bažnyčiai. Gailestingumo pagrindu atsiradęs įsijautimas į kito padėtį – empatija yra nauja ir svarbi prielaida šiuolaikinėje psichologijoje, psichoterapijoje, pedagogikoje, sociologijoje bei sielovadoje. Įsijautimas į kito žmogaus situaciją, jausmų bei minčių pasaulį padeda geriau suprasti patį žmogų bei jo veikimą ir pasiūlyti jam sielovadinę pagalbą. Tai ypač svarbu ten, kur susiduria skirtingų tautų, valstybių bei kultūrų interesai. Gailestingumo pripildytas požiūris (empatija) kuria taikiai tarnaujančią politiką bei diplomatiją (47).

Jubiliejiniiais 2000-aisiais metais Bažnyčia, pripažindama savo vaikų kaltes, taip pat išvėlgė pastoracinių motyvų: a) atminties nuskaistinimas. Tai procesas, kuriuo siekia-

ma naujo praeities įvertinimo, gebančio pastebimai paveikti dabartį, nes praeities nuodėmės dažnai sunkiai slegia ir taip pat tebegundo; b) nenutrūkstamos Dievo tautos reformos skatinimas; c) Dievo gailestingumo ir jo išlaisvinančios bei gelbėjančios Tiesos liudijimas (48).

Bažnyčia yra ne tik gelbstinčio Kristaus darbo tęsėja, bet visų pirma jo sekėja, todėl šiuo atveju labai iškalinga yra Laiško žydams ištara apie Viešpatį: „Pats iškentęs bandymus, jis gali padėti tiems, kurie yra bandomi“ (Žyd 2, 18). Pati pajutusi Dievo gailestingumo poreikį, Bažnyčia tinkamai gali atsiliiepti į viso pasaulio ir konkretaus žmogaus vidinį skausmą, kurį gali išgydyti Dievas savo maloningu veikimu.

Užsklanda

Visa Bažnyčios egzistencija – iš grynios Dievo meilės ir jo begalinio gailestingumo. Bažnyčiai būtinas gailestingumas, todėl ji nuolat atsigręžusi į Kristų, kuris yra „Tėvo gailestingumo veidas“ (49). Būdama Dievo gailestingumo skelbėja ir teikėja, Bažnyčia pati reikalinga gailestingumo. Jai tinka Viešpaties palaiminimas: „Palaiminti gailestingieji: jie susilauks gailestingumo“ (Mt 5, 7), t. y. būdama gailestinga kitiems, Bažnyčia taip pat susilauks gailestingumo. O tikintieji Jėzaus pavyzdžiu į Bažnyčios trūkumus ir klaidas turi žvelgti ne teisuoliškai, bet gailestingai (50).

Šaukimasis Dievo gailestingumo naudingas Bažnyčios sielovadiniam veikimui, nes padeda geriau suprasti klystančio, nusiminusio, atgailaujančio bei Viešpaties gailestingumo maldaujančio žmogaus situaciją ir jam pagelbėti. Taip Bažnyčia priartėja prie žmogaus, nes žino, jog žmogus – Bažnyčios kelias.

Nuorodos

- (1) Jonas Paulius II, enciklika *Dives in misericordia* apie Dievo gailestingumą, Katalikų interneto tarnyba, 2011.
- (2) Plg. *DiM*, 15.
- (3) *LG*, 39.
- (4) Schönborn Christoph, Suradom gailestingumą. Dieviškojo gailestingumo slėpinys, Vilnius 2011, 31.
- (5) Plg. Pranciškus, Dievo vardas – Gailestingumas, Vilnius 2016, 26; Schönborn Christoph, Suradom gailestingumą. Dieviškojo gailestingumo slėpinys, 25–27.
- (6) Grigalius Nysietis, Homilijos apie palaiminimus, Vilnius 2015, 148.
- (7) Kasper Walter, Gailestingumas. Paminėję Evangelijos sąvoka ir krikščioniškojo gyvenimo raktas, Vilnius 2016, 111.
- (8) Plg. Bianchi Enzo, *La misericordia di Bergoglio crea scandalo nella Chiesa*, in: *La Repubblica* (2015 10 14).
- (9) Pranciškus, Dievo vardas – Gailestingumas, 29.
- (10) Plg. Schönborn Christoph, Suradom gailestingumą. Dieviškojo gailestingumo slėpinys, 49.

- (11) Pranciškus, Dievo vardas – Gailestingumas, 60.
- (12) Plg. Schönborn Christoph, Suradom gailestingumą. Dieviškojo gailestingumo slėpinys, 31.
- (13) Plg. Kasper Walter, Gailestingumas. Paminėję Evangelijos sąvoka ir krikščioniškojo gyvenimo raktas, 188.
- (14) Plg. *KBK*, 1216.
- (15) Plg. *KBK*, 1303.
- (16) Plg. *KBK*, 1534.
- (17) Plg. Schönborn Christoph, Suradom gailestingumą. Dieviškojo gailestingumo slėpinys, 47.
- (18) Popiežius Pranciškus, *Misericordiae vultus*. Bulė dėl Gailestingumo ypatingojo jubiliejaus paskelbimo, in: *Bažnyčios žinios* 2015/5, 2.
- (19) Plg. *LG*, 8.
- (20) *LG*, 39.
- (21) Plg. *DH*, 3074.
- (22) Plg. *LG*, 8.
- (23) *KBK*, 867.
- (24) Jonas Paulius II, *Atmintis ir tapatybė*, Vilnius 2005, 170.
- (25) *LG*, 8.
- (26) Schönborn Christoph, Suradom gailestingumą. Dieviškojo gailestingumo slėpinys, 27.
- (27) Ten pat.
- (28) Plg. Pranciškus, Dievo vardas – Gailestingumas, 47.
- (29) Plg. Kowalska Faustina M., *Dienoraštis. Dievo gailestingumas mano sieloje*, Vilnius 2007, 66; 435.
- (30) Pranciškus, Dievo vardas – Gailestingumas, 26.
- (31) Plg. Atgailos apeigos, Pagal *Ordo Paenitentiae* 1973 metų pavyzdinį leidimą, Vilnius 2005, 37.
- (32) *KBK*, 827.
- (33) Plg. Tarptautinė teologijos komisija, Atminimas ir susitaikinimas: Bažnyčia ir praeities kaltės, in: *Bažnyčios žinios* 2000/13–14, 1.1.
- (34) Plg. ten pat.
- (35) Plg. *UR*, 7.
- (36) Plg. *GS*, 19.
- (37) Plg. *NA*, 4.
- (38) Plg. *GS*, 36.
- (39) *UR*, 7.
- (40) Plg. Tarptautinė teologijos komisija, Atminimas ir susitaikinimas: Bažnyčia ir praeities kaltės, 1.2.
- (41) Plg. Tarptautinė teologijos komisija, Atminimas ir susitaikinimas: Bažnyčia ir praeities kaltės, in: *Bažnyčios žinios* 2000/13–14; 15.
- (42) Tarptautinė teologijos komisija, Atminimas ir susitaikinimas: Bažnyčia ir praeities kaltės, 1.4.
- (43) Lietuvos vyskupų laiškas Atgailos ir atsiprašymo dienos proga (2000 04 14), in: *Bažnyčios žinios* 2000/8.
- (44) Arkivyskupo Audrio Juozo Bačkio pamokslas, pasakytas 2000 m. balandžio 15 d. Vilniaus arkikatedroje bazilikoje Atgailos ir atsiprašymo dienos proga, in: *Bažnyčios žinios* 2000/8.
- (45) Ten pat.
- (46) Tarptautinė teologijos komisija, Atminimas ir susitaikinimas: Bažnyčia ir praeities kaltės, 5.5.
- (47) Plg. Kasper Walter, Gailestingumas. Paminėję Evangelijos sąvoka ir krikščioniškojo gyvenimo raktas, 26–27.
- (48) Plg. Tarptautinė teologijos komisija, Atminimas ir susitaikinimas: Bažnyčia ir praeities kaltės, 6, 1.
- (49) Popiežius Pranciškus, *Misericordiae vultus*, 1.
- (50) Kasper Walter, Gailestingumas. Paminėję Evangelijos sąvoka ir krikščioniškojo gyvenimo raktas, 181.

Kunigų paskyrimai Kauno arkivyskupijoje

Kun. **Mindaugas Alekna**, gavęs Telšių vyskupo sutikimą ir Kauno arkivyskupijos Konsultorių kolegijos pritarimą, vienų metų laikotarpiui paskirtas sielovadiniam darbui Kauno arkivyskupijoje bei Kėdainių Šv. Juozapo parapijos rezidentu vikaro teisėmis ir pareigomis.

Kun. **Audrius Giedraitis** atleistas iš Šv. Vincento Pauliečio (Petrašiūnų) parapijos rezidento pareigų ir paskirtas Viduklės Šv. Kryžiaus parapijos rezidentu.

Kun. **Povilas Narijauskas** paskirtas Kauno Kristaus Prisikėlimo parapijos rezidentu vikaro teisėmis ir pareigomis.

-Kn-

Paskirtas naujas Lietuvos jėzuitų provincijolas

Lapkričio 7 d. naujasis Jėzaus Draugijos (jėzuitų) generalinis vyresnysis Lietuvos ir Latvijos provincijolu paskyrė kun. Vidmantą Šimkūną SJ. Pareigas jis perima iš kun. Gintaro Vitkaus SJ.

Kun. V. Šimkūnas yra Vilniaus universiteto kapelionas, Šv. Jonų bažnyčios rektorius, jėzuitų provincijos ekonomas. Paskyrimo metu posėdžiavo su Europos universitetų kapelionais jėzuitais bei bendradarbiais Dubline.

Gimęs Mankūnuose, augo penkių vaikų šeimoje, lankė Miroslavo vidurinę mokyklą, mokėsi Alytaus technikos mokykloje. Į Jėzaus Draugiją įstojo pogrindyje 1985 m., Kauno kunigų seminariją baigė ir kunigų įšventintas 1993 m. Dirbo vikaru Klaipėdos Šv. Juozapo Darbininko parapijoje, buvo Šiaulių Šv. Ignaco bažnyčios rektorius ir jėzuitų naujokyno vedėjas pavaduotojas, 2008–2014 m. – Vilniaus arkivyskupijos Akademinės sielovados centro vadovas, Šv. Jonų bažnyčios vicerektorius.

1999 m. Insbruke įgijo teologijos licenciato laipsnį, 2008 m. apgynė teologijos daktaro disertaciją tema „*Martyria*,

Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis

Lapkričio 21–22 d. Vilniuje vyko Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis. Jame dalyvavo arkivyskupai G. Grušas, L. Virbalas, S. Tamkevičius, P. López Quintana, vyskupai E. Bartulis, J. Boruta, J. Ivanauskas, K. Kėvalas, R. Norvila, A. Poniškaitis, L. Vodopjanovas.

Lietuvos vyskupas savo dalyvavimu posėdyje pagerbė apaštališkasis nuncijus Lietuvai arkiv. Pedro López Quintana, kuris pasveikino susirinkusiuosius ir pristatė pirmadienį, lapkričio 21 d., paskelbtą Šv. Tėvo Pranciškaus apaštališkąjį laišką *Misericordia et misera*.

Posėdyje daug dėmesio skirta Lietuvos *Caritas* restruktūrizacijos klausimams. Apie įvairius Europos šalių *Caritas* veikimo modelius ir to veikimo aspektus, iššūkius, su kuriais susiduriama, Lietuvos ganytojams išsamiai papasakojo iš Vatikano atvykęs Popiežiškosios tarybos *Cor unum* atstovas mons. Segundo Tejado Muñozas. Svečias gerai įvertino naujų Lietuvos *Caritas* statutų projektą, kuriame atsižvelgta į Tarybos *Cor unum* pastabas ir patikslinimus.

Vyskupai patvirtino lietuviškąjį tekstų Krikščionių vienybės savaitei, švenčiamai kasmet sausio mėnesį, vertimą. Kiekviena vyskupija galės šiuos tekstus pritaikyti savo renginiams. Į savo veiklą atnaujinančio Baltijos jūros regiono krikščionių bažnyčių atstovų tinklo *Theobalt* renginį Lenkijoje, Ščecine, deleguojamas kun. K. Rugevičius.

Atsiliėpdami į Šv. Tėvo kvietimą kiekvienoje šalyje įsteigti Maldos už seksualinės prievartos aukas dieną, vyskupai nutarė Lietuvoje už tikinčiųjų ir netikinčiųjų padarytų nusikaltimų aukas melstis penktąjį Gavėnios sekmadienį. Visi tikintieji ir geros valios žmonės kviečiami jungtis į maldą už tuos, kurie darbovietėse, mokyklose, religinėse institucijose ir kitur tapo šio baisaus, pasaulėžiūros ribų nepaisančio nusikaltimo aukomis.

Pristatyta *Caritas* veikla pabėgėlių integracijos srityje. Į savo posėdį susirinkę vyskupai taip pat patvirtino kunigų, 2017–2018 m. išleidžiamų į studijas Romos universitetuose, sąrašą.

Nauju nacionaliniu delegatu universitetinei sielovadai Lietuvos ganytojais išrinko kun. P. Pichą. Pritarta antrai trejų metų kadencijai į Lietuvos policijos kapeliono pareigas siūlyti kun. A. Toliatą, o į atstovo Lietuvos radijo ir televizijos komisijoje – V. Vobolevičių. Į 2017 m. kovo 28–31 d. Barselonoje vyksiantį CCEE kongresą, skirtą jaunimo dvasinio palydėjimo klausimams, deleguoti vysk. A. Poniškaitis, vysk. K. Kėvalas, mons. R. Gudlinkis, kun. P. Pichas ir Lietuvos katechetikos centro specialistė A. Pinigienė.

Lietuvos Vyskupų Konferencijos nariai pasidalijo patirtimi ir idėjomis, kilusiomis dalyvaujant tarptautiniuose renginiuose.

Posėdžio metu išklausa išsami LVK delegato užsienio sielovadai prel. E. Putrimo informacija, svarstyti kiti liturginiai, teisiniai ir ūkiniai klausimai.

Kitas Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis vyks 2017 m. sausio 9 d. Kaune.

-lvks-

Dievo Gailestingumo Motinos Globos atlidai

Lapkričio 13–20 d. Vilniaus Šv. Teresės bažnyčioje ir Aušros Vartų Švč. Mergelės Marijos Gailestingumo Motinos koplyčioje vyko Dievo Gailestingumo Motinos Globos atlidai. Šių metų atlidų tema pasirinktas Švč. Mergelės Marijos litanijon naujai įtrauktas kreipinys į Dievo Motiną „Motina Gailestingumo“. Kiekvieną atlidų dieną buvo apmąstomi gailestingumo darbai kūnui ir sielai.

Atlidai pradėti rožinio malda. Melstasi Aušros Vartų koplyčiai popiežiaus šv. Jono Pauliaus II dovanotu rožiniu. Kiekvieną atlidų dieną buvo atskirai aukojamos šv. Mišios lietuvių ir lenkų kalbomis, meldžiamasi rožinio malda. Šių metų atlidų naujovė – kasdien skirtingų vyskupijų ganytojai Mišiose meldavosi už savo vyskupiją. Kasryt skubantiems į darbą maldininkams šv. Mišias lenkų kalba aukodavo kun. Andžej Šuškevič, lietuvių kalba – kun. Vitas Kaknevičius. Jau tapo tikinčiųjų pamėgtu papročiu prie stebuklais garsėjančio Švč. Mergelės Marijos Gailestingumo Motinos paveikslo giedoti Akatistą. Atvykę į atlidus galėjo bendrauti ir stiprintis kasdien veikiančioje „Kanos“ kavinėje, esančioje Šv. Teresės bažnyčios kriptoje.

Lapkričio 13-oji – Marijos legiono ir Gyvojo rožinio diena. Šv. Mišioms Aušros Vartų koplyčioje prie atviro lango vadovavo kardinolas Audrys Juozas Bačkis. Homilijoje kardinolas priminė, kad susirinkome į Marijos mokyklą, pas mūsų tarpininkę ir užtarėją. Kas šauksis Marijos globos, tas bus palydėtas pas Jėzų, Dievo Sūnų, neliks nuviltas. Marija yra gailestingos Dievo meilės patikėtinė žemėje. Ji pirmoji suprato, kas yra Dievo gailestingumas, moko, kaip dalytis su kitais gailestingąja meile. Nors Jubiliejus baigiasi, bet Dievo Gailestingumas trokšta ir toliau būti priimtas, kad taptume veikliais jo apaštalais šių laikų pasaulyje.

Lapkričio 14-oji – *Caritas*, gailestingumo darbuotojų ir savanorių diena. Į atlidus susirinko tie, kurie padeda ligoniams, neįgaliesiems, seniems žmonėms globos įstaigose ar namie. Atvyko darbuotojai ir savanoriai iš kūdikių, vaikų globos namų, dienos centrų, šeimynų atstovai. Dalyviai, gavę Vilniaus žemėlapi ir piligriminių vietų aprašymus, leidosi savarankiškai į piligrimystę po Vilnių – Gailestingumo miestą. Paskirtose vietose jų laukė žmonės, kurie išsamiau papasakojo ir pavedžiojo po lankomą objektą. Gailestingumo darbuotojų ir savanorių jubiliejų vainikavo šv. Mišios Šv. Teresės bažnyčioje. Joms vadovavo arkivyskupas Gintaras Grušas. Šv. Mišiose giedojo jungtinis Gailestingumo darbuotojų ir savanorių choras, kurį subūrė Vilniaus *Caritas*.

Homilijoje arkivyskupas priminė popiežiaus Pranciškaus žodžius apie tai, kad gailestingumas Motinai Teresei buvo druska, suteikianti skonį kiekvienam jos darbui, ir šviesa, praskaidrinanti sutemas tiems, kurie neturėjo net ašarų, kad verktų dėl savo skurdo ir kančios. „Įsivaizduokite Lietuvą be kasdienio kiekvieno Jūsų ir Jūsų bendradarbių indėlio: jei staiga neliktų slaugos, senelių, neįgalųjų, našlaičių globos, niekas nesirūpintų stokojančiųjų maistu, drabužiais, negydytų ligonių, neišklaustų praradusiųjų viltį, – Jūsų kasdienis, bet konkretus indėlis palaiko mūsų visuomenę“, – kreipėsi į atlidų dalyvius arkivyskupas kviesdamas visus susirinkusiuosius būti gailestingumo apaštalais. Po liturgijos šventimo Šv. Teresės bažnyčios kriptoje *Caritas* savanoriai vaišinosi Maltiečių sriuba.

koinonia, diakonia ir leiturgia Lietuvos Bažnyčioje sovietmečiu, 1944–1990“. Jėzuitų baigiamojo ugdymo metus praleido Bostone, praktiką atlikdamas Baltimorėje (JAV). Dalyvavo tarptautiniame teologijos projekte su Čikagos Lojolos universitetu, verčia teologines knygas bei straipsnius iš vokiečių ir anglų kalbų, dėstė VGTU, dėsto LMTA ir Vilniaus universitete.

-lji-

Šiaulių vyskupijoje pradedama kun. Ignaco Štacho beatifikacijos byla

Spalio 30 d. Šiaulių Šv. apaštalo Petro ir Pauliaus katedroje per šv. Mišias vyskupas Eugenijus Bartulis paskelbė Dievo tarno kunigo Ignaco Štacho – pirmojo blaivybės apaštalo Lietuvoje – beatifikacijos bylos pradžią.

Ignacas Štachas (1797–1854), mokslus baigęs Žemaičių kunigų seminarijoje Varniuose, liko katedros vikaru ir katedros klebono padėjėju. Vėliau paskirtas kurijos kancleriu. Paskirtas Šiaulių klebonu, atnaujino parapijos bažnyčią. Šiauliuose blaivininkus subūrė anksčiau nei Valančius skelbė blaivybę. Atsisakęs klebono pareigų, iki mirties liko Šiauliuose.

Portalas „Angelorum.lt“ straipsnyje apie Dievo tarną pažymi: kunigas Ignacas Štachas buvo ne tik iškili, bet ir žmonių pagarbos bei meilės nuspelnusi asmenybė. Nors prabėgo pusantro šimtmečio nuo jo apaštalavimo laikų, neišdilo jo šviesus atminimas. Kaip Šiauliuose tvarkingai prižiūrimas. Kalbama, jog ne vienas prie kapo yra išsimeldęs ypatingų malonių ir dvasios ramybės. Ar visiems prašantiesiems pagelbėjo kunigas I. Štachas, niekas netyrinėjo, jokiuose šaltiniuose tai neužregistruota.

Šiaulių Šv. Petro ir Pauliaus bažnyčios klebono, blaivybės pradininko kunigo I. Štacho laikais Lietuvoje sparčiai plito girtavimas, dvarininkai steigė smukles, valstiečiai buvo priversti pirkti degtinę.

Jis tikriausiai girdėjo apie airių blaivybės kampaniją, kurią 1838 m. pradėjo airių kapucinas Teobaldas Metju. Tai Ignacą Štachą kartu su Šiaulėnų parapijos klebonu Augustinu Kybartu (1795–1860 m.) paskatino steigti blaivybės brolijas. I. Štachas su bendraminčiais apie 1846 m. pradėjo registruoti parapijiečius, norinčius tapti blaivininkais, ir įkūrė Blaivybės broliją. Veikla buvo vaisinga – per dešimtmetį Šiauliuose sumažėjo parduotuvių, prekiaujančių alkoholiu. Šį I. Štacho pradėtą darbą toliau tęsė Žemaičių vyskupas Motiejus Valančius, 1858 m. paskelbęs savo garsųjį laišką ir pakvietęs visus į tautos išblaivinimo sąjūdį.

2016 m. liepos 5 d. Šventųjų skelbimo kongregacija Šiaulių vyskupijai suteikė leidimą pradėti beatifikacijos bylą. Į šv. Mišias Šiaulių šv. apaštalų Petro ir Pauliaus katedroje susirinko daugiau nei įprasta šventiškai nusiteikusių tikinčiųjų, keli Seimo nariai, vietinės valdžios atstovai, vysk. Motiejaus Valančiaus blaivybės sąjūdžio nariai. Šv. Mišias aukojo Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis, koncelebravo kun. Saulius Paliūnas. Giedojo Šiaulių katedros jaunimo choras, vadovė ir vargonininkė – Rita Tamošaitienė.

Homilijoje Šiaulių ganytojas trumpai apžvelgė tos dienos skaitinių turinį, akcentavo, jog susitikęs su Kristumi žmogus pasikeičia. Pristatydamas Dievo tarną kun. Ignacą Štacho biografiją, vyskupas apibūdino jį kaip kunigą, kurio širdyje apsilonkė Jėzus. Todėl jis, pajutęs savo meto žmonių skausmą, ryžosi pakeisti alkoholio priklausomybėje skendinčių žmonių gyvenimą. Praėjo beveik 200 metų po kunigo Ignaco mirties, bet ant kapo negėsta žvakių liepsnelės, Vėlinių dieną žiba ištisas žvakių kilimas. Įdomu ir tai, kad Šiaulių vyskupiją popiežius Jonas Paulius II įsteigė praėjus 200 metų po kun. Ignaco Štacho gimimo.

Po iškilmingų šv. Mišių, dalyvaujant Šiaulių vyskupui Eugenijui Bartuliui bei D. T. Ignaco Štacho beatifikacijos bylos

11 valandą Eucharistijos šventimui vadovavo Kauno arkivyskupas metropolitas Lionginas Virbalas. Arkivyskupas gailestingumą apibūdino kaip judesį Dieve, mūsų patiriamą kaip gerumą, atjautą, rūpestingumą. Marija – tikra realistė, nes tikėjo, kad Dievo Žodis gali keisti gyvenimą. Galime tapti tokiais realistais kaip ji. Mūsų ateitis priklausys nuo to, kiek vienas kitam parodysime tikros atjautos.

Lapkričio 15-oji – Kariuomenės ir policijos diena. Šv. Mišioms 11 valandą vadovavo Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ. Homilijoje vyskupas pastebėjo, kad esame nelinkę atleisti įžeidimų ir vienas kito atsiprašyti, nors kasdien meldžiamės *Tėve mūsų* malda, kurioje prašome atleisti, kaip ir mes atleidžiame. Mums skirta būti atleidumo skleidėjais. Atleidimas ir susitaikymas skatina su visais žmonėmis dalytis gerumu, skubėti visiems į pagalbą. Visi esame vieno galingo Dievo vaikai, broliai ir seserys – giminės per patį Viešpatį. Vakare koncertavo policijos „Angelų sargų“ choras, policijos pareigūnams ir visiems maldininkams pristatyta policijos kapeliono kun. Algirdo Toliato knyga „Dievo ir žmogaus metai“.

Lapkričio 16-oji – Kunigų, pašvęstojo gyvenimo, klierikų ir žiniasklaidos diena. 11 val. Eucharistijos šventimui vadovavo Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas. Koncelebravo Vilniaus arkivyskupijos ir kitų vyskupijų kunigai. Arkivyskupas homilijoje pabrėžė, kad po Kristaus kryžiumi formuojasi kunigystė, kuri kasdien yra atnaujinama. Marijos misija – atvesti mus prie Jėzaus, perkeisti mus į jį. Kunigo širdis turi būti vis kreipiamą į Jėzaus širdį, į jo gailestingumą. Kunigas neturėtų paisyti vien savęs, o nuolat žvelgti į Dievą ir kitus žmones. Tik Viešpatyje išsiskyniusi širdis atvira sesėms ir broliams, pripildoma Šventosios Dvasios. Kunigas – gailestingumo malonės įrankis ir gavėjas. Išpažintis ir Eucharistija – tai vieta po kryžiumi. Kunigui svarbu prašyti malonės giliau pažinti ir išgyventi kryžiaus slėpinį.

Vakare meldėsi visų Lietuvos seminarijų vadovai ir seminaristai. Eucharistijai vadovavo Kauno arkivyskupas emeritas Sigitas Tamkevičius.

Lapkričio 17-oji – Vaikų, mokytojų, katechetų, politikų ir valstybės tarnautojų diena. Moksleiviai iš Vilniaus arkivyskupijos šventiškai užbaigė Gailestingumo darbų akciją. Moksleivių komandos nuo spalio mėnesio Vilniaus arkivyskupijos katechetikos centro kvietimu dalyvavo įvairiuose renginiuose ir atliko įvairias užduotis. Moksleiviai iš visos arkivyskupijos pristatė nuveiktus gailestingumo darbus. Jie taip pat dalyvavo užsiėmimuose pagal amžiaus grupes: jauniausieji susitiko su žurnalo „*Magnificat* vaikams“ redaktore Inesa Vaitkūnaite ir dainininku Mantu Jankavičiumi, 7–8 klasių moksleiviai Vilniaus senamiestyje žaidė orientacinį žaidimą „Tikėjimo lobio ieškojimas pakeliui į Marijos mokyklą“, gimnazistai ėjo Gailestingumo keliu, taip pat buvo galimybė dalyvauti edukacinėje programoje lenkų kalba „Pasitikime gailestinguoju Jėzumi“. Vaikų, mokytojų ir katechetų dienos dalyviai meldėsi šv. Mišiose, kurias aukojo Vilniaus arkikatedros administratorius kun. Virginijus Česnulevičius.

Šv. Mišioms 11 valandą vadovavo Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis. Homilijoje vyskupas atkreipė dėmesį, jog šiais laikais, kai daugelis žmonių gali naudotis internetu, beveik neįmanoma imtis kažko pamokyti. O vis dėlto taip reikia pasijusti mažutėliais, ateiti į kryžiaus, į Betliejaus mokyklą ir mokytis iš Jėzaus, kuris yra kelias, tiesa ir gyvenimas.

Vakare už valstybės tarnautojus ir politikus šv. Mišias aukojo Vilniaus arkivyskupas Gintaras Grušas. Per pamokslą ganytojas sakė, jog kiekvieno pašaukimo savi pavojai ir sunkumai. Politika yra viena aukščiausių meilės formų, nes tenka rūpintis bendruoju geriu. Nors daugelis sako, jog ši veikla kelia korupcijos ir nusivylimo pavojų, svarbu suprasti, kam naudojamas valdžia, politika, pinigais. Reikia vilties ir daug maldos, kad savanaudiškumo pavojai neparblokštų į valdžią ateinančių žmonių.

Lapkričio 18-oji – Ligonių, hospiso, šeimų ir išeivijos diena. 11 val. Eucharistijos šventimui vadovavo Panevėžio vyskupas Linas Vodopjanovas. Homilijoje vyskupas sakė, kad Gailestingumo jubiliejus – tai kvietimas per konkrečius darbus atrasti didžias malones. Vienas iš gailestingumo darbų – mirusį palaidoti šiais laikais paliekamas specialioms tarnyboms pamirštant, kad tai gali būti maldos pripildytas artimo meilės darbas, koks buvo daugelį amžių. Kristus kvietė atsiliiepti konkrečiais artimo meilės darbais, neatidėti to, ką galima padaryti tuojau pat dėl Dievo ir kitų žmonių.

Tą dieną taip pat buvo meldžiamasi už ligonius, gydytojus ir slaugytojus. Šv. Teresės bažnyčios kriptoje Pal. Mykolo Sopočkos hospiso projektą koordinatorė Aušra Taločkaitė skaitė pranešimą apie sunkiai sergančių ligonių slaugą, reikalingą pagalbą pasirengti mirčiai „Ligonis ir liga – tai dovana“. Taip pat buvo renkamos aukos hospiso veiklai paremti.

Lapkričio 19-oji – Jaunimo, ateitininkų diena. 11 val. šv. Mišioms vadovavęs Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila homilijoje prisiminė šventojo popiežiaus Jono Pauliaus II pamaldumą Dievo Motinai ir rėmėsi šio popiežiaus enciklika *Dives in misericordiae*. Gyvenime krikščioniška laikysena aptemdoma įvairių išbandymų, nes esame tik kelyje į tobulumo pilnatvę. Žmonės išmuša iš pusiausvyros liga, nuovargis, konfliktai, diskusijų verpetai lyg priešiško ir neapykantos bangos pagauna ir pargriaua. Reikia atramos ir pagalbos. Išeitis – atsigręžti į Dievo Motiną ir prašyti jos pagalbos.

Popiet vyko programa jaunimui „Tapk gailestingumo superherojumi“. Parodytas spektaklis „Lučė“ apie palaimintąją Kjarą Lučę Badano, devyniolikos metų merginą, mirusią nuo kaulų vėžio pasaulietę, kuri buvo didžio tikėjimo ir vilties liudytoja. Savanorystės mugėje „Kokios tavo supergalios?“ pristatytos savanorius telkiančios organizacijos, atliekančios įvairius gailestingumo darbus. Vilniaus Šv. Teresės parapijos jaunimas visiems jaunimo programos dalyviams prikepė skanių pyragų, Vilniaus arkivyskupijos jaunimo centras išvirė kavos ir arbatos. Jaunimas galėjo užduoti klausimus ir čia pat sulaukti atsakymų iš kunigo, vienuolės ir pasauliečių, savanoriaujančių įvairiuose projektuose. Šv. Mišioms už jaunimą vadovavo vyskupas Arūnas Poniškaitis. Homilijoje ganytojas sakė, kad tikras gailestingumo darbas siekia išvesti mus iš egoizmo, pastebėti kitą ir jo poreikius, o ne savo nuopelnus. Svarbu kitiems liudyti apie mumyse gyvenančią viltį. Ganytojas ragino žvelgti į Mariją, kurią vadiname gerąja Patarėja, nes ji kalba savo Sūnui apie žmonių rūpesčius, veda pas Jėzų, kviesdama ir mus maldoje kartu su ja užtarti vieni kitus Viešpačiui.

Eucharistijos metu trys nauji ateitininkai davė įžodį, įsipareigojo būti aktyviais šios organizacijos nariais. Po liturgijos šventimo surengtas liudijimų vakaras ir jaunimo dainų koncertas. Aušros Vartų koplyčioje visą naktį vyko Švč. Sakramento adoracija.

tribunolo nariams, buvo pradėta Dievo tarno – pirmojo blaivybės apaštalo Lietuvoje – kunigo Ignaco Dionizo Štacho beatifikacijos ir kanonizavimo byla.

Iš pradžių postulorius kun. bažn. t. lic. Egidijus Venckus pristatė vyskupui prašymą ir trumpą Dievo tarno biografiją. Teisingumo gynėjas kun. teol. lic. Saulius Paliūnas, susipažinęs su pateiktu ieškiniu, nurodė, kad pretenzijų ir pastabų neturi. Pasitaręs su paskirtu bylos teisėju kun. teol. lic. Tomu Kedušiu, vyskupas priėmė sprendimą bylą pradėti, paskelbdamas dekretą dėl bylos pradžios ir tribunolo įsteigimo. Šiaulių vyskupijos kurijos kancleris kun. bažn. t. lic. Evaldas Alūza patvirtino, kad 2016 m. liepos 5 d. buvo gautas Šventųjų kongregacijos leidimas *nihil obstat* pradėti bylos procesą. Paskirti Tribunolo nariai vyskupo akivaizdoje prisiekė ištikimai vykdyti savo pareigas ir anksčiau laiko neatskleisti bylos medžiagos.

-vr, irat-

Diplomatinių santykių atnaujinimo 25 metinės

Lapkričio 7 d. Lietuvos užsienio reikalų ministras Linas Linkevičius Vatikane susitiko su Šventojo Sosto sekretoriumi santykiams su valstybėmis arkivyskupu Paulu Gallagheriu. Ministro vizitu paminėtos nepriklausomybę atkūrusios Lietuvos diplomatinių santykių su Šventuoju Sostu atkūrimo 25-osios metinės. Lietuvos ambasada prie Šventojo Sosto šia proga pirmadienio pavakare surengė priėmimą, kuriame dalyvavo ministras L. Linkevičius, arkivyskupas P. Gallagheris, prie Šventojo Sosto akredituoti diplomatai ir kiti svečiai.

Lietuvos ir Šventojo Sosto visaverčiai diplomatiniai santykiai buvo atkurti 1991 m. rugsėjo 30 d. Vilniuje pasirašyta dvišale deklaracija. Šventojo Sosto vardu ją pasirašė tuometinis apaštališkasis nuncijus Olandijoje arkiv. Audrys Juozas Bačkis, su specialia misija ta proga pasiųstas į Baltijos šalis, Lietuvos

vardu – Užsienio reikalų ministras Algirdas Saudargas.

Deklaracijos pasirašymas buvo oficialus aktas, atkūręs dvišalius tiesioginius darbinius ryšius. Šventasis Sostas nebuvo pripažinęs Lietuvos inkorporacijos į Sovietų Sąjungą, tad ir diplomatiniai santykiai formaliai nebuvo nutraukti. Per visą Lietuvos okupacijos laikotarpį Šventasis Sostas pripažino Romoje veikusią Lietuvos atstovybę prie Šventojo Sosto. Šį faktą paminėjo ir popiežius Jonas Paulius II, 1992 m. liepos 11 d. priimdamas pirmojo laisvę atgavusios Lietuvos ambasadoriaus prie Šventojo Sosto Kazio Lozoraičio skiriamuosius raštus.

Netrukus po dvišalės deklaracijos pasirašymo jau 1991 m. lapkritį į Vilnių buvo pasiųstas apaštališkasis nuncijus ispanas arkivyskupas Justo Mullor Garcia, atstovavęs Šventajam Sostui iki 1997 m. Nuo 1997 iki 2001 m. nuncijus Lietuvoje buvo vokiečių arkivyskupas Erwin Josef Enderis; nuo 2001 iki 2009 m. – šveicaras Peter Stephan Zurbruggen, nuo 2009 iki 2013 m. – italas Luigi Bonazzi. Šiuo metu Šventajam Sostui Lietuvoje atstovauja ispanas arkivyskupas Pedro López Quintana, paskirtas 2014 m. pradžioje.

Pirmasis po nepriklausomybės atkūrimo paskirtas Lietuvos ambasadorius prie Šventojo Sosto Kazys Lozoraitis ėjo pareigas nuo 1992 iki 2004 m. Nuo 2004 iki 2008 m. Lietuvai Vatikane atstovavo Algirdas Saudargas; nuo 2008 iki 2012 m. – Vytautas Ališauskas; nuo 2012 m. Lietuvos ambasada prie Šventojo Sosto vadovauja Irena Vaišvilaitė.

-vr-

Lankėsi *Cor unum* atstovas

Lapkričio 21–24 d. Lietuvos Vyskupų Konferencijos Socialinių reikalų tarybos pirmininko vyskupo Kęstučio Kėvalo ir Lietuvos *Caritas* tarybos kvietimu Lietuvoje lankėsi Popiežiškosios tarybos *Cor unum* pasekretoris mons. Segundo Tejado Munozas.

Lapkričio 20-oji – pagrindinė jubiliejinių atleidų diena. Eucharistijos šventimui Aušros Vartų koplyčioje prie atviro lango vadovavo Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas, koncelebravo Lietuvos vyskupai ir svečiai vyskupai iš užsienio. Arkivyskupas homilijoje sakė, kad Gailestingumo Motinos atleidų paskutinę dieną užbaigiama ne tik atleidų savaitė, bet ir Gailestingumo ypatingasis jubiliejus, pradėtas popiežiaus Pranciškaus. Šventasis Tėvas troško, kad visame pasaulyje kiekvienoje vyskupijoje būtų pasiekiamos šios ypatingos Jubiliejinių atleidų malonės ir kad visi kartu galėtų žengti Dievo gailestingumo link. „Baigdami šiuos metus, dėkoke Viešpačiui už gautas malones. Jo gailestingumas – amžinas. Dėkoke Viešpačiui už visuotinius atleidus, suteiktus mums ir mirusiesiems. Dėkoke Viešpačiui už tuos, kurie po daugelio metų ryžosi grįžti į Viešpaties glėbį kaip sūnus palaidūnas pas gailestingąjį tėvą; už tuos, kurie patyrė atsivertimą, susitakė su Dievu ir su kitais žmonėmis, už visus šįmet atliktus gailestingumo darbus, už tai, kad sugebėjome atspindėti Dievo gailestingumą konkrečiais veiksmais. Dėkoke už visus tuos, kuriems buvo suteikta parama ir pagalba, už tuos, kurie atgavo viltį. Dėkoke Viešpačiui už tai, kad mūsų širdys buvo atnaujintos ir tapo jautresnės Dievui ir artimui“, – sakė arkivyskupas G. Grušas ragindamas melstis, kad gailestingumas vadovautų teikiant pagalbą silpniausiems ir labiausiai pažeidžiamiems mūsų visuomenės nariams, kad gailestingumas skatintų pasaulio vadus siekti taikos, broliško sugyvenimo tarp tautų, gelbėti karo aukas, išlaisvinti pavergtuosius, užkirsti kelią naujiems konfliktams. Gailestingumo ypatingasis jubiliejus baigiasi, bet Dievo gailestingumas amžinas.

Gailestingumo jubiliejiniai metai užbaigti Vilniaus Aušros Vartų Gailestingumo Motinos koplyčioje Švč. Mergelės Marijos giesme *Magnificat* dėkojant Dievui už visas gautas malones. Giedėjo Vilniaus jėzuitų gimnazijos jaunimo mišrus choras „Krantas“, vad. L. Abarius.

-ksb-

Gailestingumo durų uždarymas Lietuvoje

Lapkričio 13 d., sekmadienį, Lietuvos Gailestingumo šventovėse buvo uždarytos Šventosios durys, išskyrus Vilniaus Aušros Vartų šventovę, kurioje jos užvertos lapkričio 20 d., užbaigiant šiemetinius Aušros Vartų Gailestingumo Motinos atleidus.

Vilniaus arkivyskupijoje Gailestingumo ypatingojo jubilėjaus užbaigimo šv. Mišios sekmadienį buvo aukojamos Šv. Stanislovo ir Vladislovo bazilikoje, Dievo Gailestingumo šventovėje bei Lietuvos kariuomenės ordinariato Šv. Igno bažnyčioje.

Gailestingumo jubilėjaus himnu pradėtoms iškilmėms Šiluvos bazilikoje ir Kauno katedroje vadovavo Kauno arkivyskupas Lionginas Virbalas SJ. Šia proga ganytojas dėkojo visiems, kurie neliko Jubilėjaus nuošalyje – prisidėjo prie jo organizavimo, išitraukė į gailestingumo darbus. „Kiekviena diena yra Viešpaties dovana. Kiekvienai dienai – jo veikimo laikas. Dievo karalystėje sklindžiasi meilė ir gailestingumas“, – sakė ganytojas, pabrėždamas, jog dėl jos esame kviečiami rinktis didingesnius dalykus, nei pasaulis: rinktis meilę, supratimą, pasiaukojimą, teisingumą; nepasilikti vien prie pasaulio dalykų, bet gyventi išmetus inkarą į pasitikėjimą ir viltį.

Vakare arkivyskupas L. Virbalas gausiai susirinkusius kauniečius sveikino Kauno arkikatedroje. „Užbaigiame Gailestingumo jubiliejų ne liūdėdami,

bet džiaugdamiesi, kad galėsime pradėti naujuosius liturginius metus gailestingumo malonės apvalyta širdimi“, – sakė ganytojas, dalydamasis vilties žinia, jog Dievo meilė yra amžina, perverta Švč. Jėzaus Širdis niekada neužsiveria tiems, kurie padaro bent mažiausią veiksmą Dievo link.

Sekmadienį užbaigiant jubiliejinius Gailestingumo metus, Šventosios durys iškilmingai uždarytos trijose Telšių vyskupijos šventovėse. Telšių katedroje ir Žemaičių Kalvarijos bazilikoje Šventąsias duris uždarė Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ; jubiliejinių durų uždarymo apeigoms Klaipėdos Marijos Taikos Karalienės bažnyčioje vadovavo Telšių vyskupo vikaras Klaipėdos kraštui kan. Vilius Viktoravičius. Sakydamas pamokslus Telšių katedroje ir Žemaičių Kalvarijos bazilikoje vyskupas Jonas Boruta SJ kalbėjo apie Gailestingumo metų vaisius, pasidžiaugė per visus metus į šventoves atvykusiais piligrimais, ragino ir toliau siekti tobulumo dvasiniame gyvenime, kasdien mokytis būti gailestingiems savo aplinkoje.

Lapkričio 13-ąją Vilkauskio vyskupijos Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo katedroje tikintieji kiek gausiau nei įprastais sekmadieniais susirinko į šv. Mišias švęsti Gailestingumo jubiliejinių metų pabaigos iškilmių. Šv. Mišios pradėtos katedros choro iškilmingai giedamu Gailestingumo metų himnu. Eucharistijai vadovavęs Vilkauskio vyskupas ordinaras Rimantas Norvila pradžioje sakė, jog jubiliejinių Gailestingumo durų simboliškai neuždarys, tačiau po palaiminimo visi kviečiami kartu sugiedoti „Magnificat“, tuo aktu pasišvenčiant Dievo Motinai Marijai, pasiryžtant tarnauti jai kaip Gailestingumo Motinai. Šv. Eucharistiją prie altoriaus kartu su vyskupu šventė būrelis kunigų iš įvairių vyskupijos parapijų.

Vyskupas R. Norvila homilijoje pasidalijo su tikinčiaisiais kai kuriomis popiežiaus Pranciškaus išvalgomis apie gailestingumą, jo išsakytais krikščioniškos minties perlais įvairiomis progomis per visus Jubiliejaus metus. Ganytojas pabrėžė, kad daugelis popiežiaus Pranciškaus minčių liečia mūsų santykį su Dievu, taip pat primena apie atlaidumą, gailestingumą artimui. Visus metus jis vis kartodavo apie gailestingumo darbus kūnui ir sielai, ypač atkreipdamas dėmesį į varginguosius, ligonius, apleistuosius, kenčiančius ir patiriančius didžiulį vienišumą.

Lapkričio 13 d. Kaišiadorių vyskupas Jonas Ivanauskas Gailestingumo jubiliejaus Šventųjų durų užvėrimo proga Kaišiadorių katedroje sakė, kad šis malonės metas – Jubiliejaus metai skatino mūsų liudijimą padaryti stipresnį bei veiksmingesnį, persmelktą gailestingumo artinantis prie kiekvieno žmogaus, nešant jam Dievo gerumą ir švelnumą. Baigiantis šioms metams, Kaišiadorių vyskupas atkreipė dėmesį į popiežiaus kvietimą būti kupiniems dėkingumo Viešpačiui už tai, kad jis mums dovanojo šį malonės metą.

Šventosios Gailestingumo jubiliejaus durys Kaišiadorių vyskupijoje buvo atvertos katedroje į Dievo Gailestingumo koplyčią, kur nuolatiniame pagerbime išstatytos Dievo gailestingumo apaštalų – šv. Jono Pauliaus II, šv. Faustinos Kovalskos ir pal. Mykolo Sopočkos – relikvijos. Per visus metus šią koplyčią aplankė 97 maldininkų grupės, taip pat pavieniai maldininkai – daugiau nei 2500 piligrimų. Lankėsi organizuotos piligrimų grupės iš vyskupijos parapijų, kitų Lietuvos vyskupijų ir užsienio – Anglijos, Čekijos, Danijos, Italijos, JAV, Vokietijos, Lenkijos, Nikaragvos ir kitų šalių.

-kait, kasab, bn, Kš, vr-

Popiežiškoji taryba *Cor unum* popiežiaus vardu koordinuoja visų katalikiškų labdaros organizacijų, tarp jų ir *Caritas*, veiklą pasaulyje.

Lapkričio 22 d. svečias dalyvavo Lietuvos Vyskupų Konferencijos posėdyje, taip pat skaitė pranešimus *Caritas* bendradarbiams skirtame ugdymo seminare „*Caritas* tapatybė ir raidos perspektyvos“ Vilniaus kunigų seminarijoje.

Lapkričio 23 d. Mons. Segundo Tejado Munozas dalyvavo Lietuvos *Caritas* tarybos posėdyje ir drauge su Tarybos nariais aptarė *Caritas* Lietuvoje reorganizacijos ir veiklos perspektyvas.

-Ici-

Vilniaus arkivyskupo viešnagė Lenkijoje

Spalio 15–16 d. Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas dalyvavo Krikščioniškosios kultūros kongrese (Kongres Kultury Chrześcijańskiej) Liubline, Lenkijoje. Liublino katalikiškasis universitetas jau penktą kartą sukvietė Bažnyčios, mokslo ir meno atstovus tyrinėti krikščionybę šiandienos pasaulyje. Arkivyskupas taip pat aukojo universiteto mokslo metų pradžios šv. Mišias.

Krikščioniškos kultūros kongrese buvo kalbama apie kovą už laisvės idėją ir skirtingas jos sampratas šiandienos Europoje, nagrinėtos geopolitinės ir religinės temos, vyko meniniai vakarai ir susitikimai su kultūros žmonėmis. Kongrese iškilmingai pagerbtas prieš 50 metų Liublino universitete doktoratą įgijęs kun. prof. Michał Helleris – fizikas, filosofas ir teologas, pripažintas daugeliu tarptautinių premijų už tyrimus kosmologijos srityje bei mokslo ir tikėjimo ryšio filosofinius apmąstymus. Popiežiškosios mokslų akademijos narys kun. prof. Michał Helleris skaitė pranešimą „Kosminė laisvės problema“.

Diskusijoje „Tarpreliginis dialogas migracijos krizės kontekste“ kalbėjės ar-

kiv. Gintaras Grušas atkreipė dėmesį, jog migracija, kaip tokia, nėra krizė – migracija verčiau išryškina Europos tapatybės krizę, kurios akivaizdoje visais amžiais vykęs žmonių judėjimas tampa grėsme savasties nebeapčiuopiančiai Europai.

„Vietoje gilaus tikėjimo ir pagarbos savo kultūrai bei paveldui, europiečiai persiėmė reliatyvistine pasaulėžiūra, kuri skelbia, kad bet kuris žmogaus pasirinktas gyvenimo būdas yra priimtinas ir netgi girtinas. Tai kultūra, kuri dažnai nori visiškai išstumti religiją iš viešosios erdvės [...], kuri žudo negimusius kūdikius, vyro ir moters santuoką mato kaip grėsmę vadinamajam kitokiam gyvenimo būdui, vaikų auginimą laiko našta asmeniniam išsipildymui – tokiai kultūrai kyla aiškus pavojus, kai sustiprėja imigracija iš kitų kultūrų, vaikus suvokiančių kaip palaiminimą, didelės šeimas kaip normą, su stipria religine ir kultūrine tapatybe“, – kalbėjo arkivyskupas G. Grušas.

Mokslo metų pradžios Mišių pamoksle arkivyskupas kalbėjo apie katalikiško universiteto vietą moderniaame pasaulyje. „Universitetas taip pat yra ir karo mokykla, ir mūsų dėl sielų laukas. Bažnyčia ir čia turi būti ligoninė, kurioje gydomi sužeistieji ir ruošiami grįžti į kovą. Mūsų vyksta aplink mus. Gyvename pasaulyje, kuris nori tikrovę susiaurinti iki dalykų, prieinamų vien intelektui, pasaulyje, kuris tiesos paieškose nori atskirti tikėjimą ir protą“, – kalbėjo arkivyskupas.

Arkivyskupas taip pat dalijosi savo studijų Pranciškonų universitete Steubenvilyje, JAV, patirtimi, kur malda buvo universiteto gyvenimo centras. Nuolatinės adoracijos koplyčioje niekuomet nepritrūkdavo studentų. Jie praktikavo gyvą sakramentinį gyvenimą, ypač Atgailos sakramentą. Kiekvienos sporto varžybos prasidėdavo komandos malda, o pasibaigdavo bendra varžovų malda. Universiteto vadovybė netgi turėdavo priminti studentams, jog dėl maldos negalima

Nuteistųjų Gailestingumo jubiliejus

Lapkričio 7 d. Lietuvoje paminėtas Nuteistųjų Gailestingumo jubiliejus. Įvairiuose Lietuvos kalėjimuose į šv. Mišias rinkosi nuteistieji, norėdami patirti gailestingąjo Dievo malones.

Vilniuje, Lukiškių kalėjime, kaliniai šventė šv. Mišias, kurioms vadovavo vyskupas Arūnas Poniškaitis. Homilijoje jis ragino nuteistuosius atrasti savo gyvenimo kelyje rodykles, vedančias pas Dievą. „Dievas nori, kad būtume žmonės pakelta galva, gerbiantys savo ir kitų žmonių orumą“, – kalbėjo Vilniaus vyskupas augziliaras. Po Mišių vyko Švenčiausiojo Sakramento adoracija ir šlovinimas, kuriam vadovavo Nekaltojo Prasidėjimo parapijos jaunimas. Koplyčioje melstasi užtarimo malda. Savanoriai lankė nuteistuosius kamerose ir tuos, kurie darbavosi medžio dirbtuvėse. Kiekvieną jų pasiekė popiežiaus Pranciškaus sveikinimas ir geroji Gailestingumo metų žinia, kad Dievas yra dosnus atleisti, jis laukia kiekvieno paklydusio savo vaiko atvertais delnais. Šio jubiliejaus proga nuteistieji buvo apdovanoti simbolinėmis dovanėlėmis: kojineėmis, plytele šokolado ir Gailestingąjo Jėzaus paveikslėliu su ses. Faustina padiktuotomis maldomis.

Kauno arkivyskupijos ganytojai – arkivyskupas Lionginas Virbalas, augziliaras vyskupas Kęstutis Kėvalas, grupė kunigų, Kauno kunigų seminarijos auklėtinių, Lietuvos *Caritas* darbuotojų ir kitų savanorių praleido dieną su nuteistaisiais bei įkalinimo įstaigos personalu Pravieniškių pataisos namuose – atvirojoje kolonijoje (buvo aplankytas ir Kauno tardymo izoliatorius). Be kitų susitikimų, diskusijų, bendros veiklos, nuteistieji bei įstaigos darbuotojai buvo kviečiami drauge švęsti šv. Mišių.

Šv. Mišias Laisvės atėmimo vietų ligoninėje aukėjo vysk. K. Kėvalas, o Pataisos namuose, aplankęs nuteistuosius jų gyvenamojoje aplinkoje, šv. Mišioms vadovavo Kauno arkivyskupas L. Virbalas. Mišias drauge šventė arkivyskupijos kunigai, talkinantys įkalinčiųjų sielovadoje: kun. Žilvinas Zinkevičius, kun. Nerijus Pipiras, kun. Linas Šipavičius. Šias Mišias transliavo „Marijos radijas“, tad kartu su nuteistaisiais ir už juos meldėsi ir šio radijo klausytojai visoje Lietuvoje.

„Esu čia su jumis, meldžiuosi už jus, kurie atėjote, ir turiu širdyje tuos, kurie dar neišdrįsote“, – sakė arkivyskupas L. Virbalas, sveikindamas ir pabrėždamas, kokia svarbi yra ši visus, kurie tiki į Kristų, vienijanti malda. Vėliau savo homilijoje ganytojas atkreipė dėmesį į Dievo žodį (plg. Lk 17, 1–6), griežtą ir perspėjantį dėl papiktinimų, tačiau sykiu kalbantį ir apie atleidimą bei gailestingumą. Tai malonė – Dievui nėra nesvarbu, kaip mes gyvename. „Dievas skatina ir duoda šviesos pripažinti savo kaltę ir nuodėmę. To reikia visiems, neišskiriant ir nuteistųjų“, – sakė arkivyskupas kalbėdamas apie pripažinimą atsakomybės už savo darbus ir už savo mintis, už tą nepadarytą gėrį, kurį galėjome padaryti, bet nepadarėme. „Jėzus, į kurį tikime, mirė už mus tokius, kokie esame“, – sakė ganytojas ir padarėsi, jog Dievas neatstumia nei vieno, kuris gailisi, kurio širdis atvira gydančiai tiesai.

Visuotinėje maldoje tądien melstasi už Bažnyčią, už valstybės vadovus ir įstatymų leidėjus, už persekiojamus ir kalinčius dėl tikėjimo. Viešpaties gailestingumo melsta nukentėjusiems ir patyrusiems smurtą, neteisę, kad jie gebėtų atleisti skriaudėjams. Taip pat melstasi už įkalinimo įstaigų darbuotojus, kad jie padėtų pažinti nuteistiesiems kitokio gyvenimo galimybę,

neštų jiems viltį. Maldoje užtarti nuteistieji – kad jie atsivertų gydančiam Gailestingumui, siektų naujo, laisvo ir prasmingo gyvenimo.

Panevėžio vyskupas Linas Vodopjanovas OFM, lydimas kurijos kanclerio kun. Sauliaus Černiausko, kartu su Pataisos namų kapelionu kun. Rimantu Kauniečiu bei ortodoksų parapijos klebonu kunigu Fiodoru Guriliovu lankėsi Panevėžio pataisos namuose. Drauge su pataisos namų direktoriumi Edvardu Norvaišu, jo pavaduotoja Loreta Skrickiene, kitais darbuotojais buvo aptarti sielovados šioje įstaigoje aspektai. Po to vyko susitikimas Pataisos namų aktų salėje. Taip pat dalyvavo „Alfos“ kurso savanoriai, *Caritas* atstovė Laima Vigurytė bei programą kūrę sielovados grupės savanoriai – kapeliono asistentė Kristina Varanauskaitė, pagalbininkės Laura Stalauškaitė, Gintarė Lengvinaitė.

Panevėžio vyskupijos sielovados grupė šios dienos programai parinko pavadinimą „Esu verta daugiau“. Sveikinimo žodį tarė Panevėžio pataisos namų direktoriaus pavaduotoja Loreta Skrickienė bei Panevėžio pataisos namų kapelionas kun. Rimantas Kaunietis. Programą sudarė nuteistųjų moterų pasirodymai – jos skaitė savo kūrybą, dainavo rusų romansus, šoko romų tautos šokius. Programoje buvo parodyta sielovados grupės savanorių kartu su nuteistosiomis parengta pantomima „Prisikėlęs“.

Susitikimą vainikavo šv. Mišios, kurias aukojo Panevėžio vyskupas Linas Vodopjanovas OFM kartu su kunigais Sauliumi Černiausku ir Rimantu Kauniečiu. Šv. Mišių auką šventė Panevėžio pataisos namų pareigūnai, nuteistosios, kiti svečiai. Ganytojas citavo popiežiaus Pranciškaus nuteistiesiems sakytos homilijos žodžius, drąsino pasitikėti Viešpačiu, ragino neprarasti vilties. Vyskupo žodžiai, jo nuoširdumas rado tikrą atgarsį nuteistųjų ir visų dalyvavusių širdyse.

-rž, kait, ls-

Kauno arkivyskupijos kunigų konferencijos

Spalio 19 d. Kauno arkivyskupijos kunigai nuolatinio ugdymo konferencijoje buvo supažindinti su 2013 m. LVK užsakymu atlikto tyrimo apie Lietuvos gyventojų religingumą ir tikėjimo praktiką duomenimis. Tyrimo eigą, rezultatus, ypač atspindinčius Kauno miesto bei visos arkivyskupijos situaciją, pristatė doc. dr. Irena Eglė Laumenskaitė. Vėliau kunigai grupėse dalijosi, kaip atsiliiepti į šią tikrovę ieškant naujų sielovados galimybių. Šitokiu būdu kunigų konferencija tarsį pratęsė š. m. birželio 22 d. Kauno arkivyskupijos 90-mečio proga surengto simpoziumo „Taisykite Viešpačiui kelią!“ mintį, jog šių dienų religingumo padėtis nėra nei paprasta, nei lengva, dėl to svarbu atvirai diskutuojant, dalijantis ieškoti kuo geresnio atsiliiepimo į realius žmonių poreikius ir lūkesčius tikėjimo ir Bažnyčios atžvilgiu.

Pasak konferencijos viešnios, šiandien svarbiausias sielovados klausimas – ar kad viskas liktų po senovei (juk bažnyčiose krikštijama, tuokiama ir pan.) ar matyti tikrovę ir ieškoti išeičių? Minėtu tyrimu ir buvo siekiama išsiaiškinti realią Lietuvos gyventojų tikėjimo praktiką ir turinį. Visose vyskupijose apklausta 1400 žmonių jų namuose. Iš apklaustųjų 1110 sakė išpažįstantys katalikų tikėjimą. Tyrimo duomenimis, Kaune ir Kauno arkivyskupijoje katalikais save laiko 79 ir 84 proc. gyventojų, ir tai yra daugiau nei Lietuvoje (Vilniuje ir Vilniaus arkivyskupijoje atitinkamai 71 ir 74 proc.).

apleisti studijų. Baigdamas homiliją arkivyskupas linkėjo tokios patirties kiekvienam studentui.

Krikščioniškos kultūros kongresu prasidėjo pasirengimas Liublino katalikškojo universiteto šimtmečio jubiliejui, kuris bus minimas 2018-aisiais.

-vilnensis.lt-

Šiaulių vyskupijos kunigų susirinkimas

Spalio 25 d. Šiaulių vyskupijos pastoracijos centre Šiaulių vyskupijos kunigų nuolatinio ugdymo susitikimas pradėtas Valandų liturgija – *Dienine* malda. Kartu su kunigais dalyvavo ir Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis. Šiaulių vyskupijos kunigams apie Šeimų sinodą kalbėjo kardinolas Audrys Juozas Bačkis.

Po maldos kardinolas Audrys Juozas Bačkis dalijosi įžvalgomis apie Šventojo Tėvo Pranciškaus posinodinį apaštališkąjį paraginimą *Amoris laetitia*. Kardinolas pats dalyvavo Sinode, sprendusiame šeimos klausimus, todėl jo įžvalgos buvo be galo reikšmingos ir naudingos.

Kardinolas kalbėjo apie šiandienos šeimų žaizdas ir Bažnyčios troškimą išgydyti sužeistas sutuoktinių širdis. Jis ypač jautriai žvelgė į tas šeimas, kurios gyvena be Santuokos sakramento, ir ragino kunigus jų neatstumti, bet parodyti joms tikrąjį gyvenimo grožį Santuokos sakramento šviesoje bei padėti susiorientuoti gyvenimo labirintuose, kad nepaklystų ir pasiektų Tėvo namus.

Vėliau kalbėjo policijos kapelionas kun. Tomas Reinyš, primindamas visiems labai svarbias saugaus eismo problemas ir kaip užtikrinti saugumą gatvėse bei keliuose. Šiaulių vyskupijos kurijos kancleris kun. Evaldas Alūza aptarė einamuosius vyskupijos reikalus, o vyskupas malda ir palaiminimu užbaigė šį susitikimą.

-irat-

Jono Pauliaus II koplyčios atidarymas

Spalio 23 d. Tytuvėnų Švč. Mergelės Marijos Angelų Karalienės bažnyčioje Šiaulių vyskupas Bartulis pašventino restauruotą koplyčią, pavadintą Šv. popiežiaus Jono Pauliaus II vardu. Šv. Mišias aukojo Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis ir Šiaulių vyskupijos kurijos kancleris kun. Evaldas Alūza.

Tytuvėniškiai pirmieji turėjo galimybę pamatyti ir įsigyti naująjį Šiaulių vyskupo 2017 m. nuotraukų kalendorių „Išganytojo relikvijos“. Kalendoriuje – nuo Kristaus gimimą liudijančios prakartėlės iki prisikėlimą šlovinančios Manopelo skarelės. Nuotraukos darytos įvairiose skirtingų šalių bažnyčiose. Visi nuotraukose užfiksuoti daiktai vadinami relikvijomis, nes priklausė Jėzui ar buvo jo paliesti. Jie liudija Jėzaus Kristaus gyvenimą, kančią ir mirtį dėl mūsų išganymo.

Koncerto „Rudens giesmės“ metu giedojo asociacijos „Muzikos galia“ solistės Diana Tiškovaitytė (sopranas) ir Fausta Savickaitė (mecosopranas). Solistes pristatė Prienų vienkiemio bendruomenės „Išlikimas“ įkūrėja Janina Skeberdienė.

Iškilmes organizavo Tytuvėnų Švč. Mergelės Marijos Angelų Karalienės parapija, parapijos klebonas kun. Rimantas Žaromskis ir VšĮ „Tytuvėnų piligrimų centras“.

-irat-

Tarptautinė mokslinė konferencija

Lapkričio 18 d. Telšiuose vyko vyskupo Justino Staugaičio gimimo 150-osioms metinėms skirta tarptautinė respublikinė mokslinė konferencija. 1918 m. Vasario 16-osios akto signataro, pirmojo Telšių vyskupijos ganytojo gimimo 150-ųjų metinių minėjimas prasidėjo Žemaitės dramos teatre menine kompozicija, parengta režisierės Laimutės Pocevičienės. Muzikiniu kūriniu susirinkusiuosius pasveikino dvi Telšių

Tačiau, kaip vėliau sakė prelegentė, tyrimas atskleidė, jog labiau nei Lietuvoje Kauno miestui bei arkivyskupijai būdingas kultūrinis religingumas, čia daugiau rūpesčio kelia sąmoningas apsisprendimas dėl religinės tapatybės. Kaune yra mažiau tikinčių vyrų, tačiau daugiau abejojančių ir ieškančių tikėjimo žmonių. Daugiausia tikinčių moterų, jos yra iš šeimų, kurios praktikavo tikėjimą. Abejojantys kilę iš šeimų, kuriose niekas tikėjimo nepratavo. Praktikuojanti šeimoje dažniausiai būna motina (be to, pastebėta, kad jei šeimoje tikėjimą praktikuoja tik mama, vaikai gerbs religiją, bet jos nepratavo).

Minėtas tyrimas atskleidė, kiek yra „nominalių“ ir „proginų“ katalikų (pirmieji lanko bažnyčią kartą per metus ir neina išpažinties, antrieji – eina per didžiąsias šventes ir atlieka metinę išpažintį, beje, šių turime daugiau sia Europoje). Kaune, tyrimo duomenimis, „nominalių“ katalikų daugiau nei Lietuvoje. „Proginiai“ katalikai – tai vidurinė karta, gimusi ir užaugusi sovietmečiu, dabar grįžusi į bažnyčias. „Nominalūs“ – dažniausiai turintys aukštąjį išsilavinimą, jaunesni, vedę arba išsituokę, auginantys vaikus, turintys sąlygiškai didesnes pajamas. Bažnyčios lankymas Kauno ir visoje arkivyskupijoje suaktyvėjo atkūrus Nepriklausomybę, tačiau jauniausioje kartoje, kurią būtų galima aktyviai katechizuoti, sumažėjo. Būdingi dideli skirtumai tarp sekmadieninės praktikos ir sakramentų priėmimo. 13 proc. katalikų lanko sekmadienio Mišias. Mažėja bažnytiškumo (tiki, bet bažnyčioje nesilanko; tai daugiau jaunesni žmonės ir ypač tie, kurie kartu gyvena nesusituokę).

Pasak dr. Laumenskaitės, kasdienė malda būdinga ketvirtadaliui katalikų Lietuvoje, o maldos samprata yra paveikta *naujojo religingumo* ir laikoma vidiniu pokalbiu su savimi. Kaune bei arkivyskupijoje malda dažnesnė tarp moterų ir jaunuolių. Čia veikia daugiau maldos, Šventojo Rašto skaitymo grupių. Apklausą parodė, jog išpažinties einama retai, nuodėmės ir atgailos esmė nesuprantama. Prelegentės manymu, retą išpažintį labiausiai sąlygoja tikėjimo praktikos nebuvimas šeimoje. Tyrimas, be kita, atskleidė labai paplitusį tikėjimą reinkarnacija, Jėzų Kristų dažnai net ir tikintys pavadina tik pranašu ar žmogumi, turinčiu ypatingų galių.

Kur išeitis? Su kunigais dr. Laumenskaitė dalijosi mintimis apie atsivertimo svarbą. Jos nuomone, bažnyčiose reikia daugiau kalbėti apie atsivertimą kaip asmenišką susitikimą su Jėzumi, Šventosios Dvasios palietimą, melsti atsivertimų, taip pat melstis už atsivertusius žmones. Pusė apklaustųjų tyrimo metu, beje, sakė jog nesutiko žmonių, liudijančių tikėjimo.

Daug dėmesio prelegentė skyrė tyrimo daliai apie žmonių lūkesčius kunigams, iš kurių tikimasi tikėjimo tiesų paaiškinimo, moralaus elgesio, pakvietimo į parapijas, veiklos patikėjimo. Kaip kunigo savybės susijusios su tikėjimo praktika? Be to, kad žmonės nori šiltesnio kunigo bendravimo, jie laukia iš kunigo ir pakvietimo. Sako nedalyvaujantys parapijos gyvenime, nes kunigas jų nepakviečia; jie norėtų, bet nežino, kaip įsitraukti. Pasak dr. Laumenskaitės, kunigui ypač svarbu kalbinti žmones per jų patirtį, eiti prie jų ypač sunkiose gyvenimo situacijose, atkreipė dėmesį, jog dabar vyksta arši kova už žmonių sielas, aršiai kovojama prieš Bažnyčią. Pirmąją konferencijos dalį viešnia užbaigė kunigų paraginiu aiškinti žmonėms apie eutanazijos priešišumą tikėjimui – žmonės, net katalikai, linkę jai pritarti, nes laiko save nevertingais, nenaudingais, o susirgę baiminasi būti našta artimiesiems.

Antrojoje konferencijos dalyje po diskusijų mažose grupėse patys kunigai dalijosi apibendrintomis ir viltingomis mintimis iš savo sielovadinės patirties. Kunigų nuomone, „proginų“ katalikų daugiau yra dėl istorinės patirties, jie „neinvestuoja“ į tikėjimą iš naujo, bet gyvena tuo, ką yra gavę iš anksčiau, tęsia tradicijas. Nuodėmės sampratos nėra dėl to, kad nėra tikėjimo patirties. Kunigai mano, jog žmonės yra praradę kaltės, nuodėmės jausmą, tačiau sykiu išgyvena meilės trūkumą, dėl to jiems sunkiau priimti ir Dievo meilės žinią. Kunigai teigė pastebėję, kad išpažintys, nors jų retėja, tampa sąmoningesnės, nuodugnesnės, o vyrų – nuoširdesnės nei moterų. Kunigo empatija ir nuoširdumas, pasak jų, priklauso nuo to, kaip jis pats gyvena sakramentinį malonės gyvenimą. Kunigai suvokia, kaip svarbu rengtis homilijoms, bendrauti su jaunimu, būti *tėvu* parapijos bendruomenėje ir kiekvieną žmogų priimti kaip vaiką – tokį, koks jis yra. Pačiam skubėti pas žmones, kai, pavyzdžiui, jiems atsitinka nelaimė, išnaudoti visas galimybes su jais susitikti, tačiau miesto sielovadiniai standartai netaikytini kaimo parapijose. Pastebėta, jog kunigams irgi reikia iš naujo užsidegti, atsinaujinti. Jiems reikia pagalbos, nes dažnai jaučiasi nepajėgūs atsilipti į „viso pasaulio“ poreikius. Be kita ko, buvo pasidalyta ir kunigo pasiryžimu melstis už savo žmones asmenine malda.

Vėliau aptariant einamąsias aktualijas, vyskupas augziliaras Kęstutis Kėvalas (kuris, beje, ir LVK paskirtas nacionaliniu mastu rūpintis pašaukimų sielovada) priminė, kaip svarbu stiprinti pašaukimų pastoraciją, ragino skelbti parapijose apie Samuelio grupę, skirtą ieškantiems pašaukimo, padrąsino melsti pašaukimų. Arkivyskupijos *Caritas* direktorius Arūnas Kučikas papasakojo apie atnaujintą kasmetinę prieškalėdinę *Caritas* akciją „Gerumas mus vienija“. Su žvakelėmis bus platinamas ir advento vainikas bei lankstinukas apie šią akciją, adventą ir jo maldas. Aukos bus skiriamos konkrečioms gailėstingumo darbams parapijose.

Kauno arkivyskupas Lionginas Virbalas atkreipė kunigų dėmesį į kai kuriuos pasirengimo sakramentams klausimus: dėl Santuokos sakramento – priimti sužadėtinius į pasirengimo grupes, jei jie ir nesituoks toje parapijoje; pranešti Civilinės metrikacijos skyriams apie visas santuokas, sudaromas bažnyčioje; dėl Sutvirtinimo – kurie nėra priėmę Sutvirtinimo sakramento raginti jį būtinai priimti prieš santuoką, nukreipti, kur galėtų jam pasiręgti; paskatinti aktyvų parapijos jaunimą, kad jis susipažintų su sutvirtinamaisiais, užmegztų ryšį, pakviestų į parapijos, Jaunimo centro organizuojamus renginius; rekomenduota sutvirtinamiesiems surengti atskiras Mišias. Kunigų dėmesys atkreiptas į tinkamą katechetų darbo atlyginimą, priešgaisrinės evakuacijos planų svarbą bažnyčiose, be to, arkivyskupas padėkojo kunigams už gailėstingumo darbus – kasdienį jų budėjimą arkikatedroje šiais jubiliejiniais metais.

Lapkričio 9 d. Kauno arkivyskupijos kunigų konferencijoje, be kitų sielovados aktualijų, svarstyta, kaip šiandienos mokslo pažangos kontekste skelbti Gerąją Naujieną, ypač bendraujant su jaunimu. Taip pat aptarti teisiniai parapijų veiklos klausimai.

Brolius kunigus konferencijoje sveikinęs Kauno arkivyskupas metropolitas Lionginas Virbalas pirmuoju klausimu kvietė kalbėti Vilniaus jėzuitų gimnazijos kapelioną Vytautą Sadauską SJ, antruoju – teisininką Vygandą Malinauską. Abu pranešimai buvo įdėmiai išklausyti, o pranešėjai sulaukė kunigų klausimų ir pasidalijimų.

muzikos mokyklos mokinės, vaidino ir vaidinimo metu vyskupo Just. Staugaičio asmenybę pristatė režisierės vadovaujama jaunimo grupė „Savi“. Konferenciją moderavo ir gausų būrį konferencijos dalyvių pasveikino Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijos studijų prefektas kan. doc. dr. Vladas Gedgaudas.

Į konferencijos dalyvius pradžioje kreipėsi ir visus pasveikino Telšių vyskupijos vyskupas, LKMA akademikas, doc. dr. Jonas Boruta SJ. Jo įžanginėje kalboje akcentuotas didžiulis vyskupo Just. Staugaičio vaidmuo ano meto Lietuvos politiniame, visuomeniniame ir Bažnyčios gyvenime. Vyskupas priminė kitą skaudžią datą. Lygiai prieš 70 metų – 1946 m. lapkričio 18 dieną Vilniuje, KGB kalėjime, buvo sušaudytas artimas vyskupo Just. Staugaičio bendradarbis, antrasis Telšių vyskupijos vyskupas Vincentas Borisevičius.

Svečias iš Romos, Popiežiškojo Laterano universiteto profesorius kun. dr. Agostino Montanas skaitė pranešimą tema „Vyskupo tarnystė trečiojo tūkstantmečio pradžioje“. Pranešime profesorius išsamiai išdėstė vyskupo tarnystės Bažnyčioje prigimtį ir pobūdį. Jis kalbėjo apie vyskupų vaidmenį Bažnyčioje įvairiais laikais ir jų pašaukimo svarbą tęsiant Kristaus misiją žemėje. Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijos prefektas, dėstytojas kan. Andriejus Sabaliauskas savo pranešime aptarė pirmojo Telšių vyskupijos vyskupo Just. Staugaičio per septyniolika vyskupavimo metų nuveiktus darbus ir veiklos barus. Klaipėdos universiteto ir Telšių kunigų seminarijos dėstytojas doc. dr. Vacys Vaivada nagrinėjo Just. Staugaičio veiklą, kurioje jis atsiskleidė kaip istorikas. Išsamiai Justino Staugaičio visuomeninę veiklą pristatė LKMA ir Lietuvos istorijos instituto mokslininkas dr. Algimantas Katilius. Po pranešimų vyko diskusija, atsakinėta į pateiktus klausimus.

Konferencijai pasibaigus, Telšių katedroje šv. Mišių koncelebracijai vado-

vavo Telšių vyskupijos vyskupas Jonas Boruta SJ, koncelebravo Telšių vyskupijos kunigai, liturgijoje patarnavo du diakonai, Telšių ir Kauno kunigų seminarijų klierikai. Sakydamas pamokslą vyskupas J. Boruta SJ priminė aplinkybes, kaip buvo įkurta Lietuvos bažnytinė provincija ir su kokiais iššūkiais susidūrė prieš 90 metų į Telšius atvykęs vyskupas Just. Staugaitis.

Po šv. Mišių katedros kriptoje aplankyti vyskupų Just. Staugaičio ir V. Borisevičiaus kapai, pasimelsta prie jų, o po pamaldų prie Telšių vyskupijos kurijos, kurios statyba ir įrengimu rūpinosi pirmasis Telšių vyskupas, atidengta ir pašventinta atminimo lenta.

Po visų minėjimo iškilmių konferencijos dalyviai rinkosi į taip pat pirmojo Telšių vyskupijos vyskupo Just. Staugaičio rūpesčiu ir iniciatyva įkurtą ir pastatytą Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminariją, kur buvo surengta nuotaikinga šventinė agapė, konferencijos dalyviai turėjo gerą progą vienas su kitu pabendrauti.

-kasab-

Pagerbtas arkiv. M. Reinio atminimas

Lapkričio 2 d. Vladimiro mieste, Rusijoje, prisimintas Vilniaus arkivyskupijos ganytojas Dievo tarnas arkivyskupas Mečislovas Reinys (1884–1953).

Pirmojoje Lietuvos Respublikoje kurį laiką Užsienio reikalų ministro pareigas ėjusio arkiv. Mečislovo Reinio paminėjimas vyko Lietuvos ambasados Rusijoje iniciatyva. Senosiose Vladimiro miesto kapinėse, esančiose šalia „Vladimirskij Central“ kalėjimo, kuriame kalėjo ir mirė arkiv. Mečislovas Reinys, atidengtas renovuotas paminklinis memorialas, skirtas arkiv. M. Reiniui ir kitiems žinomiems lenkų, ukrainiečių, estų ir japonų politiniams kaliniams atminti.

Atstovybės kvietimu memorialo atidengimo ceremonijoje dalyvavo vie-

Didžiąją savo laiko dalį praleidžiantis su jaunimu kun. Vytautas Sadauskas SJ užduotį jaunimo sielovadaui nusakė kaip Gerosios Naujienos skelbimą jaunimui suprantama kalba, atsižvelgiant į jaunų žmonių patirtį. Kita vertus, klausimas, įdomus ne tik jaunimui, yra tai, kaip Geroji Naujiena skamba šiuolaikinio mokslo pažangos kontekste.

Kun. Vytautas Sadauskas SJ priminė, jog lakoniški apaštalo Pauliaus žodžiai: „Kristus numirė už mūsų nuodėmes, kaip skelbė Raštai; Jis buvo palaidotas ir buvo prikeltas trečiąją dieną, kaip skelbė Raštai“ (1 Kor 15, 3–5), kai kurių teologų mintimis, dar neatskleidžia viso Evangelijos turinio. Kita apaštalo mintis: „Bet dabar Kristus yra tikrai prikeltas iš numirusių, kaip užmigusiųjų pirmagimis“ (1 Kor 15, 20) kalba apie Kristų kaip pirmąjį ir kaip naują pradžią. Su Kristumi jau prasidėjo tai, kas Dievo buvo pažadėta laikų pabaigoje. Evangelija raugo, garstyčios grūdėlio simboliais taip pat kalba apie pradžią, Kristaus pradėtą naują kūrimo darbą – Dievo Karalystės kūrimą jau čia, žemėje. Pasak tėvo jėzuito, to ir meldžiame: „Teateinie tavo karalystė <...> kaip danguje, taip ir žemėje“; tuo ir tikime, jog žemė gali būti kaip dangus. „Geroji Naujiena yra ta, kad dangus atėjo į žemę“, – sakė t. Sadauskas SJ.

„Taigi žvelgiant tikėjimo akimis, po Kristaus prisikėlimo pasaulis tapo kitoks, tapo naujų galimybių vieta. Tai, kas buvo neįmanoma, dabar tampa įmanoma“, – sakė t. Sadauskas SJ, vėliau keldamas klausimą, kaip šią Gerąją Naujieną „įterpti“ į 14 mlrd. metų, 200–500 mlrd. galaktikų turinčios Visatos istoriją. Svečias rėmėsi garsiu mokslo ir religijos sąveikos žinovu, Džordžtauno universiteto (JAV) mokslininku Johnu F. Haugthu, kuris kviečia įsivaizduoti kosminį pasakojimą – 30 tomų Visatos istoriją, kuri prasideda nuo „didžiojo sprogimo“ ir tik paskutinio tomo paskutiniame puslapyje kalba apie žmogaus, naujo Visatos kūrinio, atsiradimą. Nors toks pasakojimas būtų fantastiškiausia istorija, kokią kada nors esame skaitę, ji atskleistų Visatos kryptingą judėjimą link kažko didingesnio, sudėtingesnio, judėjimą link vertybių. Ši istorija dar nebaigta, ji atvira naujoms galimybėms, dėl to joje nuostabiai įsikomponuoja Geroji Naujiena apie Dievo karalystę, apie meilę kaip didžiausią vertybę.

„Mes dar nežinome, ką tai reiškia iki galo, bet Kristus yra mūsų viltis“, – kalbėjo t. Sadauskas SJ. Be to, prelegentas atkreipė dėmesį į Kristaus paraginimą eiti ir skelbti Evangeliją visai kūrinijai – ir popiežius Pranciškus šiandien kalba apie kosmosą, kuris visas dalyvauja dieviškoje garbėje (plg. encikliką *Laudato Si'*). Pirmąją konferencijos dalį t. Sadauskas SJ užbaigė pristatydamas kunigams knygų, ypač tinkančių jauniems žmonėms, apie tikėjimo ir mokslo santykį. Tai Lietuvos jėzuitų inicijuota knygų serija „Siekiantiems begalybės“, kuria norima prisidėti prie mokslo ir tikėjimo dialogo puoselėjimo.

Antroje konferencijos dalyje teisininkas V. Malinauskas supažindino kunigus su įstatymų bei teisės aktu, susijusių su krikščionims itin svarbiais gyvybės bei moralės klausimais (pvz., abortų, eutanazijos, dirbtinio apvaisinimo, supaprastinto santuokos nutraukimo, naujos šeimos ar lyties sampratos ir kt.), priėmimo iššūkiais praėjusios kadencijos Seime ir apžvelgė naujojo Seimo perspektyvas. Iššūkį, pasak prelegento, ir toliau kels Lietuvoje vyraujanti liberali žmogaus teisių ir individo autonomijos samprata (esą žmogus pats gali spręsti, kas yra gera, o kas bloga). Iš naujų laukiančių iššūkių minėta būtinybė stiprinti sąžinės laisvės sampratą ir apginti gydytojų, kito medicinos personalo, medicinos studentų sąžinės laisvę, kad jie nebūtų verčiami atlikti medicininių procedūrų prieš savo sąžinę.

Bendru kovos lauku V. Malinauskas pavadino parašų rinkimo akciją Lietuvai palaikant Europos piliečių iniciatyvą „Mama, tėtis ir vaikas“. Nors Europos Sąjunga šeimos klausimus yra palikusi spręsti valstybių kompetencijai, ES reguliuoja daugybę kitų sričių (pvz., migraciją), kuriose šis klausimas neišvengiamas. Minėtąja iniciatyva siekiama, kad ES teisės aktuose žodis „šeima“ būtų vartojamas tik kalbant apie susituokusius arba kitais giminytės ryšiais susietus asmenis. Pranešėjas pakvietė parapijų klebonus raginti žmones šią akciją palaikyti parašais (visoje Europoje reikia surinkti 1 mln., o Lietuvoje – daugiau kaip 8 tūkst. parašų). Kauno arkivyskupas vėliau paprašė kunigų pagalbos sudarant žmonėms galimybę dalyvauti šioje akcijoje.

Arkivyskupas L. Virbalas vėliau atkreipė dėmesį į naująją Tikėjimo mokymo kongregacijos instrukciją *Ad resurgendum cum Christo* (išspausdinta š. m. spalio mėn. „Bažnyčios žiniuose“), kuria patvirtinama, jog Bažnyčia nedraudžia kremavimo, nors, pagal Kanonų teisės kodeksą, rekomenduojama išlaikyti paprotį laidoti mirusiųjų kūnus. Sykiu Bažnyčia neleidžia pelenų barstyti gamtoje, laikyti jų namuose ar kitaip juos panaudoti. Pelenai turi būti palaidojami kapinėse ar kitoje pašventintoje vietoje. Bažnyčia atsiriboja nuo nekrikščioniškos mirties sampratos, mirtį siejant su reinkarnacija, susiliejamu su gamta ar pan.

Ganytojas padėkojo kunigams, visus metus talkinusiems per budėjimus arkikatedroje. Šiuo budėjimu daugiau kaip pusantro tūkstančio valandų kunigai laukė žmonių ir jiems patarnavo klausydami išpažinčių ar dvasiniais pokalbiais. Toks budėjimas po jubiliejinių metų uždarymo arkikatedroje bus rengiamas penktadieniais nuo 16 iki 20 val.

Vėliau arkivyskupas aptarė su kunigais, kokia veikla parapijose laikytina ūkine-komercine, o teisininkas V. Malinauskas pakomentavo pelno mokesčio atsakomybę už ją. Klebonai darsyk paraginti atlikti parapijų turto inventorizaciją, tvarkyti archyvus – šiuo metu Lietuvos valstybės istorijos archyvui vykdant parapijų knygų skaitmeninimo projektą, raginta atsiliepti į užklausas, ar tokių knygų (iki 1920 m.) yra saugoma parapijose. Lietuvos policijos kapeliono kun. Algirdo Toliato kvietimu klebonai prašomi prenumeruoti kartu su Lietuvos policija leidžiamą naujienlaiškį.

Vyskupas Kęstutis Kėvalas atkreipė kunigų dėmesį į birželį vykusį Kauno arkivyskupijos sielovados simpoziumą apie Kauno arkivyskupijos antrojo sinodo nutarimų įgyvendinimą. Juose keliamas ir parapijų Pastoracijos tarybų stiprinimo uždavinys. Jo aptarti kunigai kviečiami į dekanatų susitikimus, kurie netrukus bus surengti Raseiniuose, Kaune ir Ukmergėje.

-kait-

Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas

Lapkričio 9 d. Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijoje vyko Vilniaus arkivyskupijos sielovadoje besidarbuojančių kunigų susirinkimas. Po bendros maldos – *Dieninės* apaštališkasis nuncijus Lietuvoje arkivyskupas Pedro Lopez Quintana kalbėjo apie pavojingą klerikalizmo žalą. Šis bruožas neskatina pasiūlymų iš pasauliečių, apriboja jų drąsą ir iniciatyvą visuomenės gyvenime, nuvertina Krikšto malonę, ištrina asmenybės vertę. Šis pavojus susijęs ne tik su vyskupais, kunigais ar vienuoliais, bet ir su pačiais pasauliečiais, kurie kartais nori būti klerikalizuojami.

tos valdžios atstovai, miestelėnai bei užsienio diplomatai. Po bendros maldos įvyko politinių represijų aukų pagerbimo ceremonija – Lietuvos ambasadorius Remigijus Motuzas kartu su Estijos, Lenkijos, Ukrainos ir Japonijos ambasadų atstovais prie memorialo padėjo gėlių ir uždegė žvakėles.

Dievo tarno arkiv. Mečislovo Reinio beatifikacijos byla buvo pradėta 1998 metais. Vladimiro kalėjime kartu kalėjęs Vokiečių užsienio reikalų ministerijos tarėjas dr. Gottholdas Starke apie Reinį sakė: „Jo laikysena yra tikrai Bažnyčios šventojo laikysena. <...> Jo autoritetas sklido pro kalėjimo sienas iš vienos grietaiti izoliuotos celės – kiton. Aš pats daug gavau iš šios prakilnios asmenybės, kurioje jungėsi tvirtas tikėjimas, didelis mokslas, krikščioniškoji meilė ir nusižeminimas.“

-vilnensis.lt-

Aptarti eismo saugumo klausimai

Spalio 31 d. Šventojo Kryžiaus (Karmelito) parapijoje surengta Kauno I dekanato kunigų konferencija. Joje aptarta, kaip stiprinti eismo saugumą ir bendradarbiavimą tarp parapijų ir policijos bei kitų eismo saugumu besirūpinančių institucijų. Tradiciškai konferencija pradėta bendra malda, kuriai vadovavo Kauno I dekanato dekanas mons. Vytautas Grigaravičius.

Vėliau konferencijai vadovavęs dekanas pristatė temą ir pakvietė kalbėti svečius – kun. Rolandą Bičkauską ir Lietuvos policijos vyriausiojo kapeliono kun. Algirdo Toliato bendradarbį Tomą Malaką.

Kauno apskrities policijos kapelionas, Jiezno parapijos klebonas kun. R. Bičkauskas priminė susirinkusiems apie šiemet tarp Bažnyčios ir Lietuvos automobilių kelių direkcijos pasirašytą bendradarbiavimo sutartį, pasidžiaugė, jog šios sutarties ištakos prasidėjo Kauno arkivyskupijoje. Vėliau primintos 2007 m. Popiežiškosios migrantų ir keleivių sielovados tarybos išleistos

„Kelio pastoracijos gairės“, kuriose kalbama apie visų bendrą atsakomybę ir kultūrą kelyje.

Pasak kun. R. Bičkausko, kelių eismo taisyklių nesilaikymas – nuodėmė. Todėl reikia stengtis, kad kelyje būtų daugiau pagarbos ir supratimo. Sutartis tarp Automobilių kelių direkcijos ir Bažnyčios, pasak prelegento, ir yra skirta jėgoms suvienyti. Jau galima matyti ir bendro darbo vaisius – nors nežymiai, tačiau mažėja žuvusiųjų eismo įvykiuose. Kunigas pasidalijo mintimis apie konkretų bendradarbiavimą su policija vykdant saugaus eismo projektus parapijose. Labai svarbu, pasak kunigo, melstis už keliautojus ir žuvusiuosius kelyje, nuolat priminti, kad nevalia pažeidinėti kelių eismo taisyklių, apeliuoti į pažeidėjų sąžinę. Daug dėmesio skirta atšvaitams, skatinant būtinai juos segėti.

Lietuvos policijos vyriausiojo kapeliono kun. Algirdo Toliato bendradarbis Tomas Malakas ragino kuo plačiau kalbėti apie saugų eismą. Pasak jo, svarbu šią temą integruoti į jau esamas pastoracijos programas. Jis pristatė neseniai reguliariai pradėtą rengti naujienlaiškį apie saugų eismą.

-knp-

LR prezidentė svečiavosi VA Caritas Amatų mokymo centre

Spalio 27 d. Vilniaus arkivyskupijos Caritas Amatų mokymo centre svečiavosi LR Prezidentė Dalia Grybauskaitė. VA Caritas Amatų mokymo centras teikia visapusišką pagalbą gatvėje atsidūrusiems jaunuoliams, kurie, išmokę amato, gavę socialinę ir psichologinę pagalbą, gali grįžti į visuomenę kaip visaverčiai jos nariai.

Šalies vadovė bendravo su centro darbuotojais, savanoriais, apžiūrėjo socialinių paslaugų centrą „Betanija“ ir pati gamino žvakes dirbtuvėje, kur įdarbinami Amatų mokymo centre apgyvendinti jaunuoliai. „Šią organizaciją visada remiu ir džiaugiuosi, kad

Pasauliečių užduotis nėra vien palengvinti kunigų darbą ar tapti „jaunesniaisiais kunigais“. Jiems svarbu atrasti savitą vietą, tarnystę pačioje Bažnyčioje, suvokti savo pašaukimą Bažnyčioje būti ar atlikti tarnystę savitu būdu. Visi į Bažnyčią per Krikštą įžengiame kaip pasauliečiai. Šio identiteto ženklų niekas neištrins. Bažnyčia – visa Dievo tauta, ne tik vyskupai, kunigai, vienuoliai. Pasak popiežiaus Pranciškaus, Bažnyčia susirgo autoreferencijos liga, kuriai būdinga žvelgti į save, kai diskutuojamos savo problemos, kurios kitiems nerūpi. Tai veda į rafinuotą suklerikalėjimą. Klerikalizmas kelia pavojų kunigams tapti tikėjimo vadybininkais, kurie nutolina įprotį lankyti Bažnyčią. Tai nuvertina malonę. Daug nepatenkintų, liūdnų kunigų, kurie tapę senienų ar naujovių kolekcionieriais, ir stinga ganytojų su avių kvapu. Dažnai nesulaukiama padėkos, nes neįdedama širdies. Jei klerikalizmo liga negydoma – situacija komplikuojasi.

Gydymas – išeiti periferijų link. Tai pavojinga, nes išėjus galima pakliūti į avariją. Popiežius Pranciškus sako, kad jam mielesnė į avariją pakliuvusi nei susirgusi Bažnyčia. Klerikalizmas ir autoreferencija neleidžia išgyventi evangelizacijos džiaugsmo, neaugina pastoracinio atsivertimo, kuriam kviečia Bažnyčia.

Svarbu būti žmonių pusėje, nepasitraukti nuo Dievo tautos. Po Vatikano II Susirinkimo išmušė pasauliečių valanda. Dabar reikia prisukti pasauliečių veikimo laikrodį, įtraukti juos į parapinių struktūrų veiklą, plėtoti jų vaidmenį visuomenėje ir politikoje. Lietuvoje svarbu pasauliečiams padėti suprasti jų vaidmenį Bažnyčioje, nes žmonės įpratę priimti tik patarnavimus, dar driekiasi sovietinio mąstymo šleifas. Parapija – tai visų bendri namai, bendruomenė, ne kunigo nuosavybė ar vien tik vieta patarnavimams. Viešajame gyvenime Bažnyčiai labiau atstovauti turėtų pasauliečiai, taip pat imtis atsakomybės politikoje ir ginti krikščioniškas vertybes. Labiau plėtotinas politikų kaip krikščionių ugdymas. Lietuvoje nepažįstame daugelio pasauliečių judėjimų, paplitusių visame pasaulyje. Šių judėjimų patirtis gali būti naudinga. Siekiant Bažnyčios gėrio, svarbu priimti pasauliečių judėjimus ir idėjas iš šalies.

Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas taip pat kvietė ieškoti toli esančių žmonių, skatinti maldos grupių savarankiškumą, iniciatyvas. Taip pat ganytojas ragino rinkti parašus, kuriais būtų patvirtinama šeimos institucijos tradicinė samprata ginant šią bendruomenę Europos Sąjungos struktūrose. Arkivyskupas pristatė Lietuvos šv. Mortos iniciatyvą, kilusią atsiliepiant į Šventojo Tėvo Pranciškaus kvietimą tarptautinei bendruomenei priimti solidaresnę ir veiksmingesnę strategiją prieš prekybą žmonėmis, kaip gėdingą ir grėsmingą šiuolaikinės vergovės formą. Daug iš Lietuvos išvykusių žmonių, pakliuvę į darbo, vagysčių ir prostitucijos vergovę, yra tiesiogine prasme perkami ar parduodami.

Lietuvos Vyskupų Konferencijos pirmininkas kartu su Lietuvos policijos generaliniu komisaru pasirašė memorandumą, kuriuo visos institucijos, bendruomenės kviečiamos pagal galimybes ir kompetenciją siekti, kad būtų užkirstas kelias visų formų prekybai žmonėmis ir jų kūno dalimis, nustatant prekybos žmonėmis aukas, teikiant joms pagalbą ir užtikrinant jų asmeninį saugumą, kad joks žmogus nebūtų naudojamas kaip priemonė pasipelninti. Arkivyskupas priminė, kad Bažnyčiai įsitraukus į telefoninių sukčių veiklos užkardymą šios problemos mastas sumažėjo. Taip pat ganytojas kunigus kvietė sakramentalijų apeigoms naudoti tik oficialiai išleistas ir aprašytas liturgines knygas.

Vilniaus arkivyskupo augziliaras vyskupas Arūnas Poniškaitis dėkojo už Vilniaus arkivyskupijoje tęsiamą per visą Lietuvą keliaujančią Švenčiausiojo Sakramento adoracijos tradiciją. Įvairiose bažnyčiose pagal nustatytą grafiką nuo ryto iki vakaro arba visą parą sudaromos sąlygos melstis prie Švenčiausiojo Sakramento. Svarbu, kad paskelbus maldos laiką ir vietą, to ir būtų laikomasi. Taip pat vyskupas priminė ir apie kremuotų palaikų laidojimą. Bažnyčia skatina kūną laidoti žemėje, taip išreiškiamas ženklas, kad kūnas tarsi grūdas sėjamas į dirvą tam, kad sulauktų prisikėlimo. Palaikų kremacija ir urnos su velionio pelenais laidojimas priimtinas, jei tuo nesiekama atmesti krikščioniško tikėjimo, neigti prisikėlimo ir asmens tapatumo. Krikščioniškiems papročiams prieštarauja noras mirusiojo pelenus laikyti namie, pasidalyti tarp artimųjų ar nešioti juvelyriniuose dirbiniuose. Mirtis nėra vien privatus žmogaus reikalas. Kūnas ar urna su pelenais laidojamas kapinėse, vietoje, kuri yra maldos vieta, yra viešas liudijimas apie amžinojo gyvenimo lūkestį, priminimas apie šventųjų bendravimo tiesą.

-ksb-

Mirė kunigas jubilatas Juozapas Burzdžius (1924–2016)

Lapkričio 2 d. Noimarkto *Caritas* Šv. Jono senelių prieglaudoje mirė kun. jubil. Juozapas Burzdžius, Noimarkto rezidentas pensininkas.

Kun. J. Burzdžius gimė 1924 m. rugpjūčio 9 d. Lietuvoje, Naumiestyje. Antrojo pasaulinio karo metu artinantis frontui, pasitraukė į Vakarų, įstojo į Eichšteto kunigų seminariją. Ją pabaigęs, 1950 m. birželio 29 d. buvo iššventintas kunigu Telšių vyskupijai. Po kunigystės šventimų dar studijavo Šveicarijoje. 1954 m. grįžo į Eichšteto vyskupiją ir 1954 m. rugsėjį buvo paskirtas vikaru į Foichtą, o 1963 m. sausį – klebonu į Pavelsbachą, kur dirbo iki išėjimo į pensiją 1989 m. birželį. Būdamas pensijoje mieliai padėdavo Noimarkto ir apylinkių sielovadoje. Eichšteto vyskupo generalvikaro liudijimu, velionis labai uoliai ir atsidavęs vykdė savo kunigiškas pareigas ir ištikimai tarnavo Dievui bei žmonėms.

Laidotuvių apeigos vyko lapkričio 5 d. Noibacho Šv. Jono bažnyčioje. Palaidotas Noimarkto miesto kapinėse.

-T-

ji į savo gretas priima vis daugiau tu žmonių, kuriems reikia pagalbos, ir savanorių“, – po apsilankymo VA *Caritas* padalinyje sakė Prezidentė.

-vilnensis.lt-

Pristatytas naujas kalendorius

Spalio 30 d. Šiaulių vyskupijos pastoracijos centro salėje pristatytas naujas Šiaulių vyskupo Eugenijaus Bartulio 2017 m. kalendorius „Išganytojo relikvijos“. Pristatyme dalyvavo Šiaulių vyskupas, renginį režisavo ir vedė Šiaulių valstybinio dramos teatro režisierė Regina Steponavičiūtė, giesmėmis renginio dalyvius džiugino Šv. Cecilijos sakralinės muzikos ansamblis, vadovaujamas Rolandos Kalakauskienės, smuiku grojo Šiaulių Sauliaus Sondeckio menų gimnazijos auklėtinė Rūta Klungevičiūtė.

Kalbėdamas apie kalendorių, Šiaulių vyskupas išsakė mintį, jog nėra nieko brangesnio, kaip Išganytojo relikvijos, leidžiančios prisiliesti prie Jėzaus Išganytojo istorijoje. Kalendoriuje surinktos nuotraukos – daugelio piligriminių kelionių rezultatas. Viršelyje – Manopelo skarelė – pati brangiausia relikvija. Prie kiekvienos nuotraukos pateikta Šventojo Rašto ištrauka, autentiškai perteikianti vaizdo esmę. Rodydamas nuotraukas, Šiaulių ganytojas atskleidė nelengvą, kartais nuotaikingą ar su atradimo džiaugsmu susijusį relikvijų fotografavimo kelią. Pavyzdžiui, Erškėčių vainikas nufotografuotas dalyvaujant piligriminiame žygyje iš Paryžiaus į Šartrą. Liongino ieties fotografuoti neleidžiama, bet vyskupui pavyko gauti nuotrauką bei leidimą nuotrauką publikuoti kalendoriuje (ir niekur kitur). Švenčiausiojo Kraujo relikvija susijusi su netikėtai išsipildžiusia viltimi parsivežti tikrai kokybišką nuotrauką.

-irat-

Popiežius Pranciškus Švedijoje

Spalio 31–lapkričio 1 d. vyko popiežiaus Pranciškaus septyniolikta apaštališkoji kelionė į Švediją. Lunde Šventasis Tėvas dalyvavo bendrame katalikų ir liuteronų Reformacijos 500 metų sukakties minėjime, o Malmėje šventė Mišias su Švedijos katalikais. Popiežių lydėjo Vatikano valstybės sekretorius kard. Pietro Parolinas ir Krikščionių vienybės tarybos pirmininkas kard. Kurtas Kochas. Oficialias vizito kalbas popiežius sakė ispaniškai. Malmės oro uoste oficialioje sutikimo ceremonijoje popiežių sveikino Švedijos premjeras Stefanas Löfvenas, taip pat kultūros ir demokratijos ministrė Alice Bah Kuhnke. Šventasis Tėvas su mandagumo vizitu aplankė Švedijos karališkąją šeimą *Kungshuset* rūmuose Lunde. Karalius Karlas Gustavas ir karalienė Silvija taip pat dalyvavo ekumeninėse pamaldose Lundo katalikų katedroje minint 500-ąsias Reformacijos metines.

Skrydžio iš Romos į Malmę metu popiežius sakė žurnalistams, kad ši kelionė, žyminti Reformacijos sukakties minėjimo metų pradžią, jam labai svarbi, ir išreiškė viltį, jog žurnalistai padės žmonėms suvokti jos bažnytinę ir ekumeninę reikšmę.

*Ekumeninės pamaldos
Lundo liuteronų katedroje*

Lunde popiežius pirmą kart bendrai su liuteronų atstovais dalyvavo Reformacijos sukakties minėjime. Katalikų ir liuteronų bendram Reformacijos 500 m. sukakties minėjimui kelią parengė pastaruosius penkiasdešimt metų vykęs teologų bendradarbiavimas: 1999 m. buvo pasirašyta „Bendra deklaracija dėl nuteisinimo doktrinos“; 2013 m. paskelbtas bendras dokumentas apie Reformacijos sukaktį „Nuo konflikto prie bendrystės“.

Lundas nuo XII a. tapo Švedijos ir visos Skandinavijos krikščionybės centru. Lunde 1947 m. buvo įkurta Pasaulinė Liuteronų Federacija, vienijanti apie 75 mln. evangelikų 98 šalyse. Simboliška ir tai, kad ekumeninės pamaldos Lundo katedroje vyko spalio 31-ąją, Reformacijos dieną, primenančią Martyno Liuterio 95 tezių viešą paskelbimą.

Ekumeninėms pamaldoms drauge su popiežiumi Pranciškumi vadovavo Pasaulinės Liuteronų Federacijos (PLF) pirmininkas Munibas Younanas, PLF generalinis sekretorius kun. Martinas Junge (pasakęs taip pat homiliją), Upsalos arkivyskupė ir Švedijos Bažnyčios primė Antje Jackelen ir Stokholmo katalikų vyskupas Andersas Arborelius. Pamaldų vadovai tarė po trumpą sveikinimo žodį, po to vyskupas M. Younanas pakvietė visus broliškų apsikabinimų išreikšti susitikimą bei atleidimą ir pirmiausia apkabino popiežių Pranciškų.

Homilijoje popiežius išreiškė viltį, kad bendras Reformacijos metinių minėjimas suteikia naują šansą įveikti ginčus bei nesutarimus ir atitaisyti lemtingą istorijos momentą, nulėmusį susiskaldymą. Jis pabrėžė, kad „abi pusės nuoširdžiai norėjo išpažinti ir ginti tikrąjį tikėjimą“; Reformacija padėjo geriau suvokti Šventojo Rašto svarbą Bažnyčioje. Popiežius taip pat priminė nepaliaujamą Liuterio siekį kelti svarbiausią Dievo klausimą.

Baigiantis pamaldoms popiežius Pranciškus ir Pasaulinės Liuteronų Federacijos pirmininkas vysk. M. Younanas pasirašė bendrą deklaraciją, kurioje raginama plėtoti teologinį dialogą siekiant pilnutinės vienybės, mokytis bendrai liudyti Evangeliją, darbuotis vargšų ir persekiojamųjų labui.

Komentuodamas šį įvykį Krikščionių vienybės tarybos pirmininkas

kardinolas Kurtas Kochas agentūrai *Kathpress* sakė, kad busima užduotis yra drauge su Pasauline Liuteronų Federacija parengti bendrą deklaraciją apie Bažnyčią, Eucharistiją ir tarnystę; tai būtų panašaus pobūdžio dokumentas kaip 1999 m. bendra deklaracija dėl nuteisinimo. Pasak jo, šiais klausimais teologų dialogas jau plėtojamas regioniniu lygmeniu, ypač JAV ir Suomijoje.

Ekumeninis liudijimų vakaras

Tos pačios dienos vakare už keliolikos kilometrų nuo Lundo, Malmės arenoje vyko ekumeninis liudijimų vakaras. Į Malmę iš Lundo drauge su popiežiumi atvyko Pasaulinės Liuteronų Federacijos vadovai, Bažnyčių bei bendruomenių atstovai. 26 tūkst. vietų turinčioje Malmės arenoje dalyvavo apie 10 tūkst. žmonių. Nuskambėjo keturi liudijimai, po to popiežius atsiliepė į juos savo kalba. Jaunuolė iš Indijos kalbėjo apie grobuonišką gamtos niokojimą, darantį poveikį taip pat klimato kaitai. Popiežius Pranciškus į tai atsiliepė atkreipdamas dėmesį, kad galiausiai už viską tenka sumokėti vargingiausiems gyventojams. Kunigui iš Kolumbijos papasakojo apie katalikų ir liuteronų bendradarbiavimą, popiežius džiaugėsi dėl krikščionių vieningo išitraukimo į visuomenėje vykstančius procesus. Popiežius taip pat dėkojo moteriai iš Burundžio, įvaikinusiai našlaičius, patyrusius genocido smurtą; jos poelgis esąs „kvailystė dėl Dievo ir artimo“. Ketvirta liudytoja buvo pabėgėlė iš Pietų Sudano. Popiežius gyrė šią jaunuolę už tai, kad ji išnaudojo sportininkės talentą parodydama kitiems jaunuoliams maldos ir vaisingo gyvenimo pavyzdį. Šventasis Tėvas taip pat dėkojo liudijimu pasidalijusiam Alepo vyskupui Antoine Audo už jo apsisprendimą pasilikti su karo varginamais žmonėmis.

Baigiantis liudijimų vakarui buvo pasirašytas *Caritas Internationalis* ir

liuteronų labdaros tarnybos *Lutheran World Relief* įsipareigojimas tęsti bendrą liudijimą pasaulyje. Po to popiežius susitiko su ekumeninių delegacijų vadovais.

Popiežius nakvojo netoli Malmės esančiame Igelösa medicinos tyrimų centre, kur paprastai vyksta Skandinavijos vyskupų posėdžiai.

Mišios Malmėje

Prieš vizitą jėzuitui t. Ulfui Jonssoniui SJ duotame interviu popiežius sakė, kad lankydamasis Švedijoje pirmiausia norėjo akcentuoti ekumeninio liudijimo svarbą, todėl iš pradžių neplanavo atskirai švęsti Mišių su katalikų bendruomene. Vėliau, atsižvelgdamas į katalikų bendruomenių, taip pat iš kaimyninių šalių, prašymus, popiežius nusprendė pratęsti vizito programą ir švęsti Mišias kitą dieną. Švedijoje oficialiai registruota apie 115 tūkst. katalikų, tai sudaro 1 proc. šalies gyventojų; tačiau manoma, kad dėl pastarųjų metų migrantų srauto tikrieji skaičiai gali būti dvigubai didesni.

Antradienį, Visų Šventųjų iškilmės rytą, popiežius aukojo Mišias įvairiakalbei Švedijos katalikų bendruomenei. Mišiose Malmės *Sveabank* stadione dalyvavo ir kaimyninių šalių vyskupų konferencijų atstovai, tarp jų LVK pirmininkas arkivyskupas Gintaras Grušas. Homilijoje popiežius kalbėjo ne tik apie kanonizuotus šventuosius, bet ir apie daugeliui būdingą paprastą krikščionišką gyvenimą siekiant tikėjimo ir meilės pilnatvės. Jis priminė dviejų Švedijos šventųjų – Elzbiotos Hesselblad ir Europos globėja

paskelbtos Brigitos Švedės – gyvenimo pavyzdžius. Pasak jo, visiems šventiesiems būdinga tai, kad jie yra laimingi, palaiminti, o geriausias šventųjų apibūdinimas, jų „tapatybės kortelė“ yra Kalno pamoksle Jėzaus išsakyti palaiminimai. Popiežius perfrazavo palaiminimus pagal dabartinio meto sunkumus bei situacijas: „Palaiminti tie, kurie žiūri į akis atstumtiesiems ir yra jiems artimi. <...> Palaiminti, kurie atpažįsta Dievą ir kitiems padeda Jį atpažinti kiekviename žmoguje. <...> Palaiminti besimeldžiantieji ir besidarbuojantieji dėl pilnutinės krikščionių bendrystės.“

Po vidudienį vykusios atsisveikinimo ceremonijos Malmės oro uoste popiežius Pranciškus išskrido į Romą. Lėktuve vykusioje spaudos konferencijoje jam, be kita ko, buvo užduotas klausimas apie moterų kunigystę. Pranciškus pakartojo savo pirmtako šv. Jono Pauliaus II duotą „aiškų atsakymą“, kuris lieka galioti, tačiau taip pat pridūrė, kad Bažnyčioje moteriškoji ir motiniškoji dimensija yra labai svarbi.

Švedijos žiniasklaida santūriai atspindėjo popiežiaus Pranciškaus vizitą. Vizito išvakarėse Švedijos jėzuitų žurnale „Signum“ ir italų jėzuitų leidinyje „La Civiltà Cattolica“ buvo paskelbtas platus interviu su popiežiumi. Viename iš interviu klausimų popiežius komentavo sekuliarizuotai visuomenei būdingą „nepakankamai išlavintą transcendencijos gebėjimą“. Dienraštyje „L'Osservatore Romano“ vizito proga buvo paskelbtas Upsalos arkivyskupės Antjės Jackelen straipsnis.

Bažnyčios žinios

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
S. Skapo g. 4, 01122 Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios informacijos centras
Papilio g. 5, 44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas

I. e. p. kun. Kęstutis Smilgevičius

Nariai:

Kaišiadorių vyskupija / mons. Algirdas Jurevičius
Kauno arkivyskupija / Darius Chmieliauskas
Panevėžio vyskupija / kun. Gediminas Jankūnas
Šiaulių vyskupija / kun. Evaldas Alūza
Telšių vyskupija / kun. Remigijus Saunorius
Vilkaviškio vyskupija / kun. Žydrūnas Kulpys
Vilniaus arkivyskupija / kun. Saulius Bužauskas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

kan. Andriejus Sabaliauskas / Telšiai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio g. 5, 44275 Kaunas

TELEFONAI

Redakcija (37) 323 853
Platinimo tarnyba (37) 322 758
El. paštas lkbic@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Jonavos g. 260
44131 Kaunas

TIRAŽAS 670 egz.

ISSN 1392-6098